

Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2015

Hanna Ahlgren-Leinvuo
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 7/2016

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) lasten päivähoidon, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihdehuoltoa, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi lasten päivähoidon, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovituihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
**Lastensuojelun palvelu-
jen ja kustannusten
vertailu**
vuonna 2015

Kuusikko-työryhmä
Lastensuojelu
Hanna Ahlgren-Leinvuo
17.6.2016

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Hanna Ahlgren-Leinvuo

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2016, Helsinki

Tekijä(t)		
Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä. Kirjoittanut Hanna Ahlgren-Leinvuo		
Nimike		
Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2015		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveys-toimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	6/2016	36 s. + 36 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	7/2016	
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Vuoden 2015 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 43 266 lastensuojeluilmoitusta yhteensä 23 520 lapselle. Palvelutarpeen arvioita, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve, tehtiin yhteensä 15 640 – noin 40 prosenttia palvelutarpeen arvioista oli sellaisia, joissa todettiin lastensuojelun tarve.</p> <p>Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2015 yhteensä 24 007 lastensuojelun asiakasta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Laskennan myötä lastensuojelun asiakasmäärät ovat laskeneet. Kuusikko-kunnissa oli vuoden 2015 aikana 18,9 prosenttia vähemmän asiakkaita kuin vuotta aiemmin. Asiakasmäärä on vähentynyt avohuollon palvelujen puolella. Sijoitusten lukumäärään muutoksella ei ole vaikutusta.</p> <p>Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2015 aikana yhteensä 5 058 lasta, jotka olivat sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Sijoitettujen lukumäärä laski Tampereella (-4,8 %), Vantaalla (-2,7 %), Oulussa (-1,7 %) ja Helsingissä (-1,0 %). Turussa (2,1 %) lukumäärä hieman nousi. Espoossa tilanne pysyi lähes ennallaan. Suhteellisesti eniten sijoitettuna on 13-17-vuotiaita.</p> <p>Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kasvanut aikavälillä 2011–2015 kaikissa kuutoskaupungeissa: Vantaalla 13, Helsingissä 9,5, Turussa 8, Espoossa 6,4, Tampereella 6,3, ja Oulussa 4,5 prosenttiyksikköä. Oulussa perhehoidon osuus on kuutoskaupunkien suurin, 81,2 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on kaupungeissa vastaavasti pienentynyt.</p> <p>Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat Kuusikko-kunnissa lähes 330 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset laskivat Espoossa (-3,9 %), Helsingissä (-3 %) sekä Turussa (-2,1 %), ja nousivat Oulussa (+6,3 %), Vantaalla (+3,3 %) ja Tampereella (+2,8 %).</p>		
Asiasanat		
Kuusikko, kustannukset, kuntavertailu, lastensuojelu, avohuolto, sijaishuolto, sijoitukset		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 6	www.kuusikkokunnat.fi	

Sisällys

1	JOHDANTO	1
1.1	Uusi sosiaalihuoltolaki ja muutokset lastensuojeluun	2
2	LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS	4
2.1	Lastensuojeluasian vireille tulo	4
2.1.1	Palvelutarpeen arviointi	5
2.1.2	Lastensuojeluilmoitukset	6
2.2	Lastensuojelun asiakkaat	9
2.2.1	Lastensuojelun asiakasmäärät	9
2.2.2	Asiakassuunnitelmat	9
2.3	Kokonaiskustannukset.....	10
3	AVOHUOLTO	12
3.1	Avohuollon asiakkaat	12
3.1.1	Alkaneet asiakkuudet	13
3.1.2	Päättyneet asiakkuudet.....	13
3.2	Avohuollon palvelut	14
3.2.1	Perhekuntoutus.....	15
3.2.2	Tehostettu perhetyö	18
3.3	Avohuollon kustannukset.....	22
4	SIOJITETUT LAPSET	24
4.1	Sijoitettujen lasten määrä	24
4.2	Sijoituspäätökset	25
4.3	Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset.....	26
4.4	Kiireellisesti sijoitetut lapset	26
4.5	Huostaanotetut lapset	27
4.6	Sijoitusten hoitomuotojen kehitys	27
4.7	Sijoitusten kustannukset	28
5	JÄLKIHUOLTO	32
6	LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ	33
7	ASIAKASPALAUTE	34
8	YHTEENVETO	35
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	37

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät.....	37
Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä.....	48
Liite 3 Lastensuojelun tietoja 2015	53
3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2015	53
3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2015.....	54
3C/1 Lastensuojeluilmoitukset 2015.....	55
3C/2 Lastensuojelutarpeen selvitykset (palvelutarpeen arviot) ja lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat 2014	56
3D Avohuollon asiakkaat 2015	57
3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2015	58
3F Sijoitusten hoitomuodot 2015.....	59
3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2010–2014.	60
Liite 4: Lastensuojelun aikasarjoja 2011–2015	61
4A Lastensuojelun asiakkaat 2011–2015	61
4B/1 Sijoitetut lapset 2011–2015: sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut.....	63
4B/2 Sijoitetut lapset 2011–2015: luvanvaraiseen perhehoitoon ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut sekä ympärivuorokautinen laitosmuotoinen perhekuntoutus.....	64
4C Kokovuotiset hoitopaikat 2011-2015.....	65
4D Lastensuojelun kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset 2011-2015	66
4E Sijoitusten kustannukset 2011-2015	67
4F Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset 2011-2015 sekä palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) ²	68
4G Väestörakennetietoja 2010-2015	69
Liite 5: Asiakaspalaute.....	70
Liite 6: Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä 2016	71

Taulukot

Taulukko 1 Lastensuojeluasian vireille tulo Kuusikko-kunnissa vuonna 2015 ¹	4
Taulukko 2 Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve. Ikäryhmittäin (%) 2015 sekä lukumäärän muutos (%) vuoteen 2014.....	5
Taulukko 3 Vuoden 2015 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan Kuusikko-kunnissa.....	7
Taulukko 4 Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2015 olleiden lasten osuus samanikäisestä väestöstä ikäluokittain (%).....	8
Taulukko 5 Lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana ja sijoitettuna olleet lapset sekä jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2015	9
Taulukko 6 Lastensuojelun kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä muutos vuodesta 2014 korotettuna vuoden 2015 arvoon	10
Taulukko 7 Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin Kuusikko-kunnissa vuonna 2015.....	12
Taulukko 8 Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2015	13
Taulukko 9 Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos (%) 2014–2015 ja 2011–2015.	22
Taulukko 10 Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä, väestöosuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2015 sekä lukumäärän muutos 2014-2015 ja 2011-2015	25
Taulukko 11 Vuoden 2015 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan	26
Taulukko 12 Uudet vuoden 2015 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.....	26
Taulukko 13 Uudet vuoden 2015 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	27
Taulukko 14 Uudet vuoden 2015 aikana huostaanotetut lapset	27
Taulukko 15 Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset vuonna 2015 sekä muutos (%) edellisvuoteen ja vuoteen 2011	29
Taulukko 16 Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia kohden 31.12.2015	33

Kuviot

Kuvio 1 Lastensuojelun asiakasprosessi 1.4.2015 alkaen	3
Kuvio 2 Lapset, joille on vuoden 2015 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve (%)	6
Kuvio 2 Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä kuutoskaupungeissa 2011–2015	7
Kuvio 3 Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus (%) 0–17-vuotiaista kuutoskaupungeissa 2011–2015.....	8
Kuvio 4 Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä Kuusikko-kunnissa 2011–2015	9

Kuvio 5 Lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön vuosina 2011–2015. Kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä.	11
Kuvio 6 Vuoden 2015 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat) 14	
Kuvio 7 Avohuollon kokonaiskustannukset (ilman jälkihuoltoa) 0-17-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2011-2015 (vuosien 2011-2014 kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	23
Kuvio 8 Kodin ulkopuolelle vuonna 2015 sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä kuutoskaupungeissa	25
Kuvio 9 Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista Kuusikko-kunnissa vuosina 2011–2015	28
Kuvio 10 Sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2011–2015 (vuoden 2015 arvossa)	29
Kuvio 11 Lasten sijaishuollon kustannukset 0–17 –vuotiasta sijoitettuna ollutta lasta kohti vuosina 2011–2015 (vuoden 2015 arvossa).....	30
Kuvio 12 Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset 2014–2015. Vuoden 2014 kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä.	31
Kuvio 13 Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus (%) sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2011–2015	31
Kuvio 14 Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus samanikäisestä väestöstä Kuusikko-kunnissa vuosina 2011–2015	32

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee lastensuojelulain mukaisia palveluja Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Oulussa vuonna 2015. Raportti on osa laajempaa Kuusikko-työn kokonaisuutta.

Kuusikko-työssä on kerätty lastensuojelun palveluihin ja kustannuksiin liittyviä tietoja vuodesta 2003 alkaen. Aluksi tietoja käsiteltiin osana sosiaalityön kokonaisuutta ja ne pitivät sisällään pääosin lastensuojelun sijaishuollon tietoja. Lastensuojelu sai oman työryhmänsä vuoden 2008 alussa, jolloin lasten sijaishuollon ja lastensuojelun avohuollon asiantuntijat yhdistettiin sosiaalityön ryhmästä omaksi työryhmäkseen. Taustalla oli uuden lastensuojelulain (417/2007) astuminen voimaan ja halu tarkastella lastensuojelua yhtenä kokonaisuutena.

Lastensuojelun tietoja käsittelevässä raportissa luodaan aluksi yleiskuva lastensuojelusta esittelemällä lastensuojeluprosessia sekä tarkastelemalla lastensuojelun asiakasmääriä ja kustannuksia kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen tarkastellaan erikseen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon palveluita ja kustannuksia. Lopuksi käsitellään lastensuojelun henkilöstömääriä.

Raportissa tarkastellaan avohuollon ja sijoitusten osalta 0–17-vuotiaita lapsia ja jälkihuollossa 18–20-vuotiaita nuoria. Kustannusvertailuissa asiakas- ja asukaskohtaiset kustannukset on laskettu sijoitusten osalta suhteessa 0–17-vuotiaisiin. Kokonaiskustannukset on suhteutettu 0-20-vuotiaisiin. Koska avohuollon kustannukset pitävät sisällään myös jälkihuollon kustannukset, niitäkin tarkastellaan suhteessa 0-20-vuotiaisiin. Kustannusvertailuissa kustannukset on korotettu tilastointivuoden arvoon (eli tänä vuonna vuoteen 2015) julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Vuoden 2015 tietojen keräämiseen toi haasteita kesken vuotta voimaan astunut sosiaalihuoltolaki, joka toi muutoksia muun muassa lastensuojelun asiakkuuden määrittämiseen. 1.4.2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta sen jälkeen, kun lastensuojelutarpeen selvityksen (tai palvelutarpeen arvion) perusteella on todettu tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille. Aikaisemmin lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun aloitettiin lastensuojelutarpeen selvittäminen. Raportin tiedot on pyritty keräämään siten, että aikavälillä 1.1.-31.3.2015 tiedot poimitaan vanhan asiakkuus-määritelmän mukaisesti ja aikavälillä 1.4.-31.12.2015 uuden määritelmän mukaan. Mikäli jotakin tietoa ei ole pystytty tämän määritelmän mukaisesti keräämään, siitä on mainittu erikseen ko. tiedon kohdalla. Luvussa 1.1. on tarkasteltu lainsäädännön muutosten vaikutusta lastensuojelun palveluihin tarkemmin.

Lisätietoa vuodelta 2015 kerätyistä lastensuojelun tiedoista löytyy liitteistä 1 (koottujen tietojen määritelmät) ja 3 (yhteenvedo vuoden 2015 tiedoista). Liitteessä 2 on luettelo yleisistä lastensuojelussa käytetyistä käsitteistä. Aikasarjavertailuja on koottu liitteeseen 4.

Tämä raportti on syntynyt kuuden kunnan lastensuojelun asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimi Riitta Vartio Helsingistä. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu liitteeseen 6. Raportin on kirjoittanut työryhmän sihteeri Hanna Ahlgren-Leinvuo.

1.1 Uusi sosiaalihuoltolaki ja muutokset lastensuojeluun

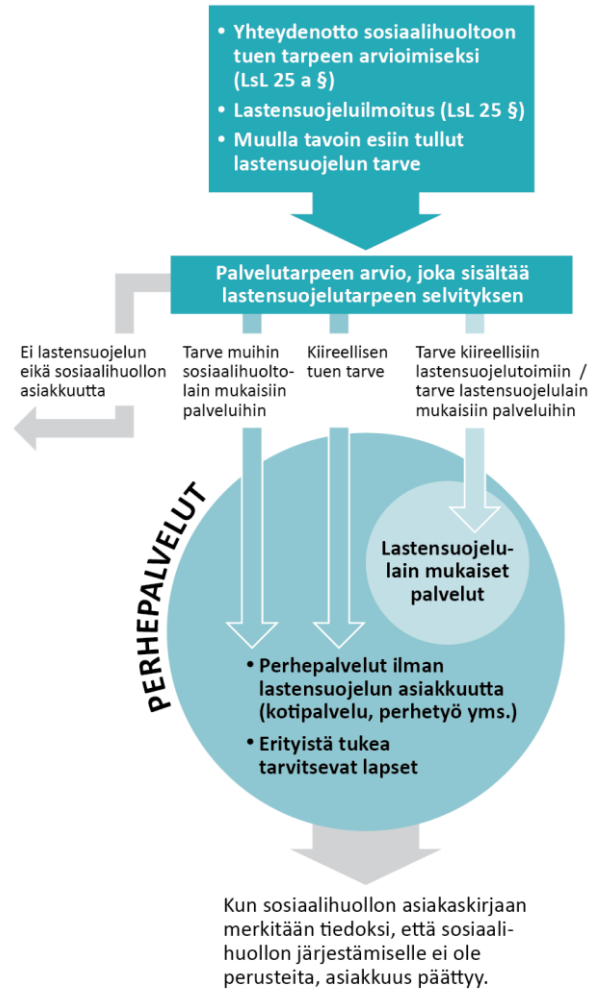
Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) astui voimaan 1.4.2015. Sen myötä sosiaalipalveluiden painopiste siirtyy korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäisevien yleisten palvelujen suuntaan. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa perheistä, jotka aiemmin olisivat olleet lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut yleisen sosiaalihuollon kautta. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita, joihin perheet ovat oikeutettuja myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, ovat muun muassa kotipalvelu ja perhetyö sekä tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta. Lakimuutoksen seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä väheni.

Lastensuojeluasia tulee vireille samoin perustein kuten ennenkin eli kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta suojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Ja aivan kuten ennenkin, työntekijän on arvioitava välittömästi vireille tulon jälkeen, onko kiireellisen lastensuojelun tarvetta. Suuri muutos on se, että lastensuojelun asiakkuus ei enää ala siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon (esim. lastensuojeluilmoitus) jälkeen ryhdytään selvittämään, onko tarvetta lastensuojelulle. Lakimuutoksen jälkeen asiakkuus alkaa, jos palvelutarpeen arvion perusteella nähdään tarve lastensuojelulle ja lastensuojelun palveluille. (HE 164/2014, 147; STM 2015)

Uusi sosiaalihuoltolaki nostaa sosiaalihuollon asiakasprosessissa keskeiseen asemaan palvelutarpeen arvion tekemisen. Palvelutarpeen arviointi koskee koko sosiaalihuoltoa ja se on tehtävä, kun sosiaalihuollon työntekijä saa tietää mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Mallia sosiaalipalvelujen asiakasprosessiin on itse asiassa haettu juuri lastensuojelun puolelta, jossa on havaittu, että jo pelkästään lastensuojelutarpeen selvityksen tekeminen voi parantaa asiakkaan tilannetta riittävästi. (Sosiaaliportti 15.4.2016; Laiho 2010, 172-173; STM 2015)

Palvelutarpeen arvioinnin tekeminen on kirjattu myös lastensuojelulakiin. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä, ellei se ole tarpeetonta esimerkiksi siitä syystä, että lapsen tai perheen tilanne olisi jo lähiaikoina arvioitu. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Lastensuojelun asiakkuuden alkamisen edellytykset ovat samoja kuin ennenkin. Asiakkuus alkaa, jos lastensuojelun sosiaalityöntekijä arvioi, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi itse vaarantaa omalla käyttäytymisellään terveyttään tai kehitystään. Näiden lisäksi on nyt arvioitava, voiko lapsi saada riittävät palvelut sosiaalihuoltolain kautta, jolloin lastensuojelun asiakkuutta ei aloiteta. (1302/2014, 26 §, HE 164/2014, 147-148; STM 2015).

Uuden sosiaalihuoltolain perusteella lapsella ja hänen perheellään on vahva oikeus ehkäisevien palvelujen saamiseen ilman lastensuojelun asiakkuutta. Kuitenkin vain lastensuojelun asiakkuudessa olisi mahdollista saada tiettyjä lastensuojelulain 36 §:ssä mainittuja tukitoimia kuten tehostettua perhetyötä ja perhekuntoutusta. Myös lapsen tai koko perheen avohuollon sijoitukset sekä kiireellinen sijoitus ja huostaanotto koskevat edelleen ainoastaan lastensuojelun asiakkaita. Lastensuojelussa lapsi saa myös oman vastuusosiaalityöntekijän. (HE 164/2014, 147; STM 2015.)

Kuvio 1 Lastensuojelun asiakasprosessi 1.4.2015 alkaen

Vuosi 2015 on ollut kunnissa uuden sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutosten toimeenpanon aikaa. Kunnissa on jouduttu miettimään muun muassa työnjakoon liittyviä kysymyksiä: kuinka resurssit jaetaan lastensuojelulain mukaisten palveluiden ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden välillä, miten järjestetään erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelut ja kuinka organisoidaan palvelutarpeen arvioiden tekeminen? Lakimuutokset asettavat vaatimuksia myös kuntien tietojärjestelmille.

2 LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

Lastensuojelulain mukaiset palvelut ja tukimuodot on jaettu raportissa avohuoltoon, lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle (sijaishuolto) sekä jälkihuoltoon. Raportissa ei käsitellä palveluita ja tukitoimia, joilla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana. Yleisen sosiaalihuollon mukaiset lapsiperheiden palvelut kuten esimerkiksi kotipalvelu ja tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Tarkastelun ulkopuolelle on rajattu myös muu ennaltaehkäisevä työ, jota tehdään muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, päivähoitossa, kouluissa ja nuorisotyössä.

2.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Lastensuojeluasia saa alkunsa, kun sosiaalihuoltoon ollaan yhteydessä tuen tarpeen arvioimiseksi, tai kun sosiaalityöntekijä tai muu sosiaalihuollon työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen. Lastensuojeluasia voi lastensuojeluilmoituksen sijaan tulla vireille myös hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lisäksi 1.3.2010 alkaen on ollut voimassa ennakkollista lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Taulukko 1 Lastensuojeluasian vireille tulo Kuusikko-kunnissa vuonna 2015¹

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset yht. (lkm)	15 621	6 702	8 097	6 048	3 176	3 622	43 266
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (lkm)	235	150	208	221	542	840	2 196
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (lkm)	362	83	9	13	112	15	594
Muulla tavoin esiin tulleet lastensuojelutarve (lkm)	344	79	32	2	123	..	580
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (lkm)	198	157	94	122	53	70	694

¹ Sama lapsi voi olla luvuissa useaan kertaan.

Useimmiten lastensuojeluasia tuli Kuusikko-kunnissa vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin Kuusikko-kunnissa kaikkiaan 43 266 yhteensä 23 520 lapsesta. Lastensuojeluilmoitusten lisäksi lastensuojeluasia voi tulla vireille myös yhteydenotolla sosiaalihuoltoon lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tällaisia yhteydenottoja tehtiin yhteensä 2 196 kaikkiaan 2 048 lapsesta. Hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi tehtiin 594 ja ne kohdistuivat 547 lapseen. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tehtiin 694 vuonna 2015. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään silloin, kun epäillään, että syntyvä lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia heti syntymänsä jälkeen. Edellisten lisäksi lastensuojelutarve voi tulla esiin esimerkiksi toimeentulotukiasiakkuudessa tai ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä, jolloin sosiaalityöntekijä itse havaitsee lastensuojelutarpeen ja voi alkaa tehdä lastensuojelutarpeenselvitystä. Tällaisia tapauksia oli kuutoskautungeissa vuonna 2015 yhteensä 580 ja ne kohdistuivat 564 lapseen. (Liite 3C/1)

2.1.1 Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (LsL 417/2007.)

Palvelutarpeen arvioinnista säädetään uudessa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014, 36 §). Arvio on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytyksiä. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Ennen vuoden 2015 huhtikuuta oli lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen ratkaistava, laaditaanko tapauksesta lastensuojelutarpeen selvitys. Lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun sosiaalityöntekijä päätti aloittaa lastensuojelutarpeen selvityksen. Nyt asiakkuus syntyy vasta sitten, jos todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2015 yhteensä 14 404 lasta, joille oli tehty vuoden 2015 aikana palvelutarpeen arvio. Tämä oli 4,4 prosenttia kaikista kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaista lapsista. Palvelutarpeiden arvioita tehtiin suhteellisesti eniten peruskouluikäisille lapsille.

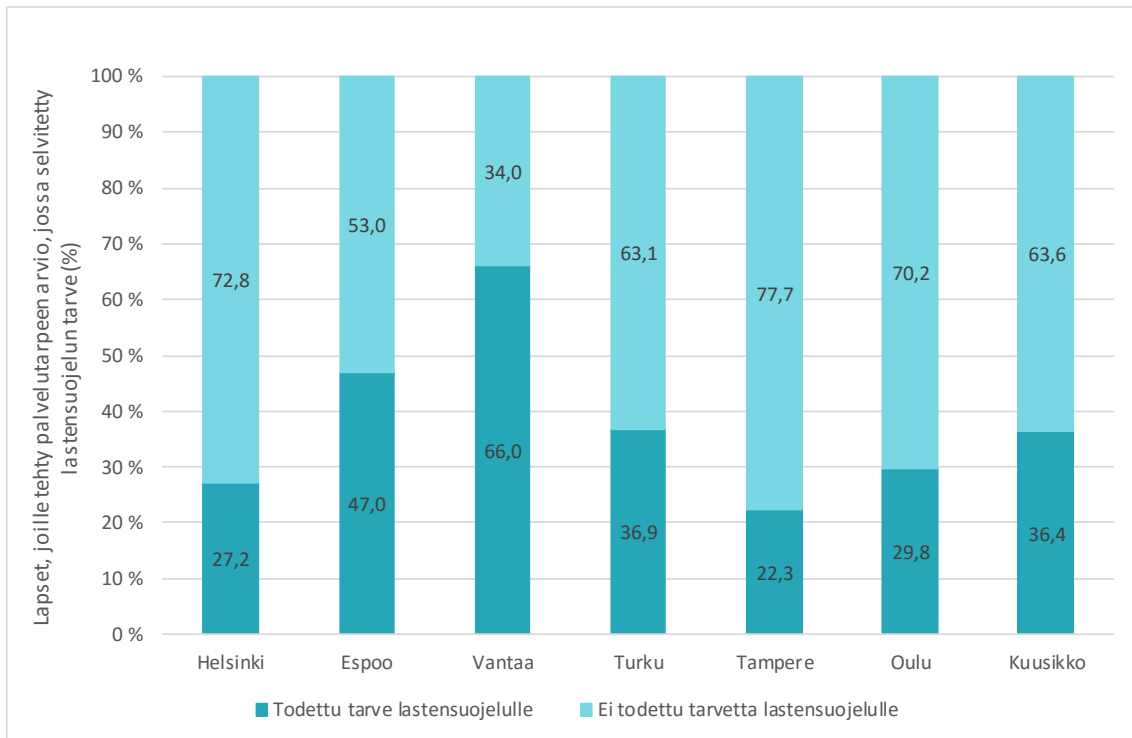
Taulukko 2 Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve. Ikäryhmittäin (%) 2015 sekä lukumäärän muutos (%) vuoteen 2014

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	³	Oulu	Kuusikko
<i>Lasten, joille tehty palvelutarpeen arvio¹, osuus väestöstä, %</i>							
0-2 -vuotiaat	3,3	2,4	3,0	3,1	4,9	2,2	3,1
3-6 -vuotiaat	3,6	2,5	3,2	3,0	4,1	2,0	3,1
7-12 -vuotiaat	11,4	8,1	10,1	9,5	10,8	7,3	9,8
13-15 -vuotiaat	8,6	7,3	7,9	6,2	7,1	5,7	7,5
16-17 -vuotiaat	3,1	3,4	3,0	2,6	1,5	2,2	2,7
<i>Kaikki yhteensä</i>	<i>5,1</i>	<i>4,0</i>	<i>4,7</i>	<i>4,2</i>	<i>4,9</i>	<i>3,2</i>	<i>4,4</i>
Lasten lukumäärä (lkm)	5 228	2 423	2 113	1 278	1 886	1 476	14 404
Kaikki palvelutarpeen arviot yhteensä (lkm) ^{1 2}	5 906	2 497	2 113	1 278	2 193	1 653	15 640
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (lkm)	2 513	1 140	1 395	468	202	492	6 210
<i>Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (% kaikista)³</i>	<i>42,5</i>	<i>45,7</i>	<i>66,0</i>	<i>36,6</i>	<i>9,2</i>	<i>29,8</i>	<i>39,7</i>

¹ Vuoden aikana valmiiksi tehtyjien palvelutarpeen arvioiden lukumäärä. Mukana vain ne arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve.

² Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi arvio.

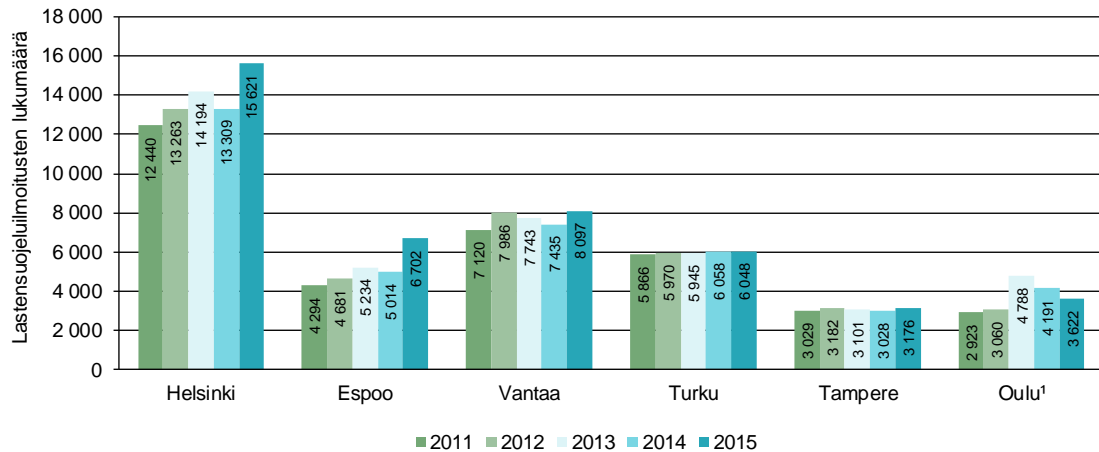
³ Tampereella palvelutarpeen arvioista lähes 1 200 oli sellaisia, joissa arvioitiin lapsen ja perheen saavan riittävän avun lapsiperhe- ja sosiaalihuollon palveluilla ilman lastensuojelun asiakkuutta.

Kuvio 2 Lapset, joille on vuoden 2015 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve (%)

2.1.2 Lastensuojeluilmoitukset

Vuoden 2015 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 43 266 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä väheni Oulussa (-13,6 %) ja pysyi Turussa lähes ennallaan (-0,2 %). Muissa kaupungeissa ilmoitusten lukumäärä kasvoi: Espoossa 33,3 prosenttia, Helsingissä 17,4 prosenttia, Vantaalla 8,9 prosenttia ja Tampereella 4,9 prosenttia. Lastensuojeluilmoituksista 78,4 prosenttia oli viranomaisten tekemiä. Pääkaupunkiseudulla viranomaisten tekimiä lastensuojeluilmoituksia oli 80,8–82,7 prosenttia, muissa kaupungeissa 66,9–72,3 prosenttia. (Liitteet 3C/1 ja 4F)

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuodet 2013-15 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 3 Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä kuutoskaupungeissa 2011–2015

Lastensuojelulaki velvoittaa kuntia pitämään rekisteriä lastensuojeluilmoituksista. Rekisteriin täytyy kirjata lastensuojeluilmoitusten lukumäärätietojen lisäksi muun muassa syyt, joiden perusteella ilmoitukset on tehty. Taulukossa 3 on esitetty kuutoskaupungeissa vuoden 2015 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset sosiaalityöntekijän arvioiman tärkeimmän ilmoituksen syyn mukaan. Eniten ilmoituksia oli tehty kehitystä vaarantavien olosuhteiden perusteella.

Taulukko 3 Vuoden 2015 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan Kuusikko-kunnissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	10,5	16,4	16,0	10,9	23,4	18,2	14,1
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	59,1	59,9	50,3	61,8	49,6	55,5	56,9
03 Lapsen oma käyttäytyminen	30,5	23,7	33,7	27,2	27,1	26,3	29,0
Lastensuojeluilmoitukset yht. (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lastensuojeluilmoitukset yht. (lkm)	15 621	6 702	8 097	6 048	3 176	3 622	43 266

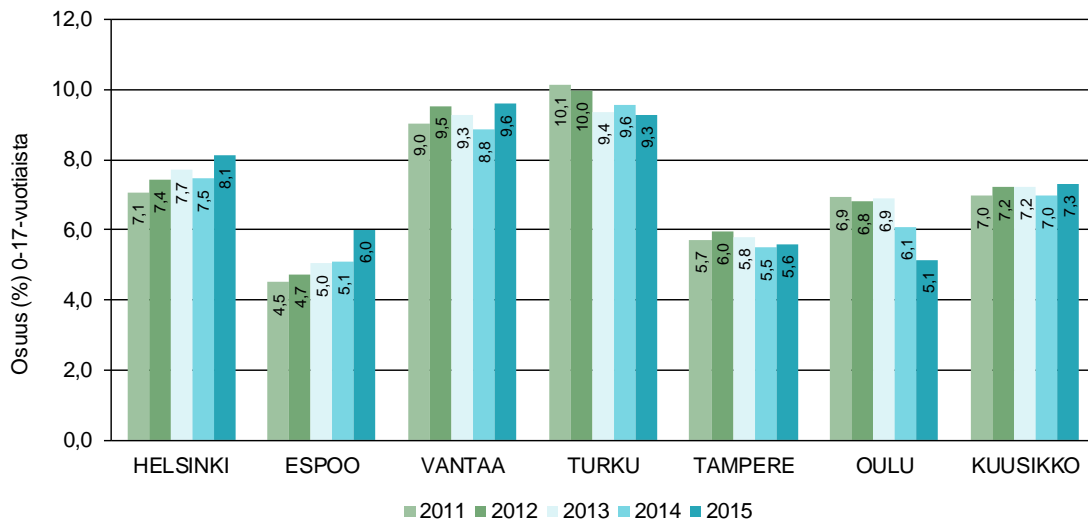
Samasta lapsesta ja tilanteesta voidaan vuoden aikana tehdä lastensuojeluilmoitus useaan kertaan ja lastensuojeluilmoituksen samasta lapsesta voi tehdä useampi eri ilmoittaja. Vuonna 2015 kuutoskaupungeissa tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta lasta kohden. Osa lastensuojeluilmoituksen kohteena olleista lapsista on jo ennestään lastensuojelun asiakkaana.

Taulukko 4 Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2015 olleiden lasten osuus samanikäisestä väestöstä ikäluokittain (%)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden osuus väestöstä, %</i>							
0-2 -vuotiaat	5,3	4,6	6,1	6,3	4,1	4,9	5,2
3-6 -vuotiaat	6,6	5,1	7,7	7,5	5,5	4,1	6,1
7-12 -vuotiaat	8,1	5,5	9,4	8,9	5,6	4,5	7,0
13-15 -vuotiaat	11,4	7,9	12,5	10,6	7,1	7,6	9,8
16-17 -vuotiaat	12,5	9,6	16,2	17,3	6,5	6,6	11,4
0 - 17-vuotiaat	8,1	6,0	9,6	9,3	5,6	5,1	7,3
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset yhteensä (lkm)	8 401	3 717	4 394	2 658	2 039	2 311	23 520
<i>Lastensuojeluilmoituksia lasta kohden keskimäärin</i>	1,9	1,8	1,8	2,3	1,6	1,6	1,8

Taulukossa 4 on tarkasteltu lastensuojeluilmoituksen kohteena olevien lasten lukumäärää suhteessa samanikäiseen väestöön vuonna 2015. Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden väestöosuus nousee yläasteelle siirryttäessä. Kuutoskaupunkien 13–15-vuotiaista keskimäärin 9,8 prosenttia oli lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2015. 16–17-vuotiaiden kohdalla väestöosuus oli vielä suurempi, 11,4 prosenttia.

Vuonna 2015 keskimäärin 7,3 prosenttia 0–17-vuotiaista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena. Vantaalla (9,6 %) ja Turussa (9,3 %) osuus oli kaupunkien keskiarvoa korkeampi.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuodet 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 4 Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus (%) 0–17-vuotiaista kuutoskaupungeissa 2011–2015

2.2 Lastensuojelun asiakkaat

2.2.1 Lastensuojelun asiakasmäärät

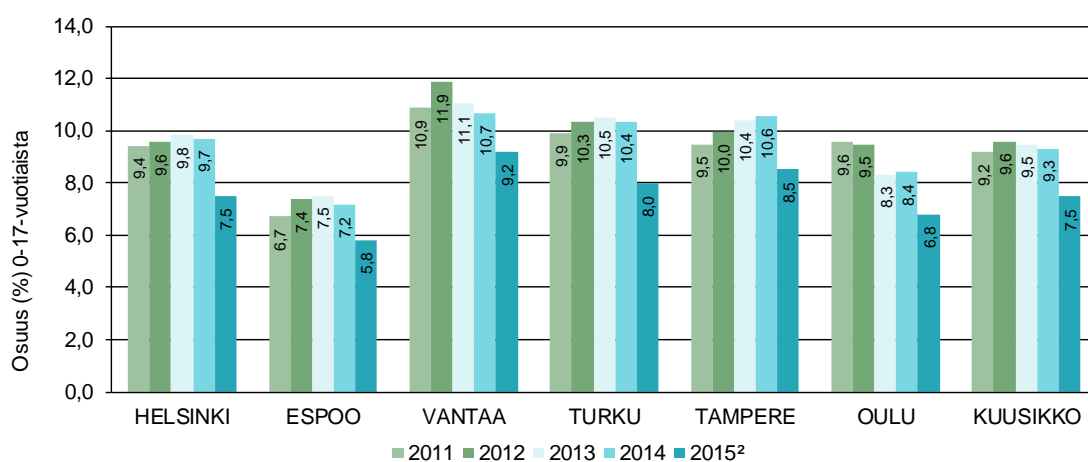
Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lakimuutoksen myötä lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt. Kuusikko-kunnissa oli vuoden 2015 aikana 18,9 prosenttia vähemmän asiakkaita kuin vuotta aiemmin. Asiakasmäärä on vähentynyt lakimuutoksesta johtuen avohuollon palvelujen puolella. Sijoitusten lukumäärään muutoksella ei ole vaikutusta. (Liite 4a)

Taulukko 5 Lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana ja sijoitettuna olleet lapset sekä jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0 - 17-vuotiaat asiakkaat yhteensä¹ (lkm)	7 751	3 605	4 212	2 286	3 104	3 049	24 007
Avohuollon asiakkaat, 0 - 17v. (lkm)	6 654	3 037	4 083	1 756	2 964	2 343	20 837
Sijoitetut lapset, 0 - 17v. (lkm)	1 814	670	752	632	570	620	5 058
Jälkihuollossa olleet nuoret, 18 - 20v. (lkm)	1 063	366	174	248	258	231	2 340

¹ Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0 - 17v.) henkilötunnus kertaalleen. Luvussa eivät ole mukana nuoret (18 - 20-v.). Sama lapsi on voinut olla vuoden aikana avohuollon asiakkaana, sijoitettuna ja/tai jälkihuollon asiakkaana.

Kuviossa 4 on kuvattu lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä suhteessa samanikäiseen väestöön vuosina 2011–2015. Edellä mainittu lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos vaikuttaa myös väestöosuksiin, jotka ovat vuoden 2015 osalta edellisvuotta pienempiä kaikissa kunnissa. Kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaista 7,5 prosenttia oli lastensuojelun asiakkaan vuoden 2015 aikana.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi. Tästä johtuen myös lastensuojelun asiakkaiden väestöosuus on laskenut kaikissa kunnissa edellisvuodesta.

Kuvio 5 Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä Kuusikko-kunnissa 2011–2015

2.2.2 Asiakassuunnitelmat

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen

tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. (Lastensuojelulaki (417/2007))

Asiakassuunnitelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Se on tärkeä asiakirja sekä työntekijälle että asiakkaalle, sillä se perustelee kaikille osapuolille, miksi lasta on tarpeen suojella, sekä antaa tiedon missä asiassa ja millä keinoin pyritään muutokseen. Asiakassuunnitelman tekeminen huolellisesti, siihen aikaa käyttäen ja yhteisesti suunnitellen on edellytys lapsen ja hänen perheensä tukemiselle ja auttamiselle.

Asiakassuunnitelma laaditaan myös huostaanotetun lapsen vanhemmille. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa. (LsL 417/2007, 30 §.)

Kuutoskaupunkien asiakassuunnitelmien lukumäärä-tietoja on koottu liitteeseen 3C/2. Asiakassuunnitelmien vertailu on haasteellista johtuen muun muassa kaupunkien erilaisista asiakastietojärjestelmistä. Eri kunnista kerätyt tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

2.3 Kokonaiskustannukset

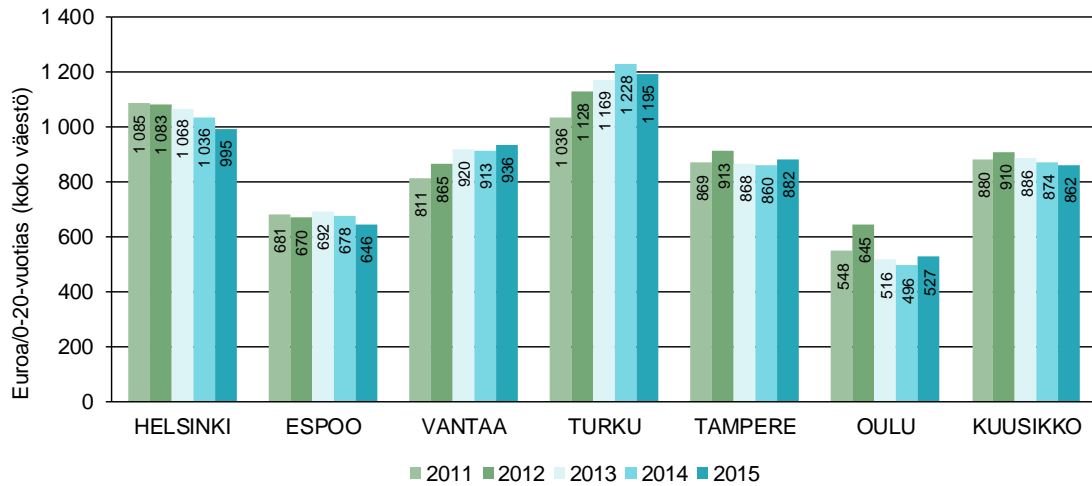
Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa lähes 330 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset laskivat Espoossa (-3,9 %), Helsingissä (-3 %) sekä Turussa (-2,1 %), ja nousivat Oulussa (+6,3 %), Vantaalla (+3,3 %) ja Tampereella (+2,8 %).

Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2015 Tampereen 73,3 prosentista Turun 83,1 prosenttiin. Luvussa 4,7 on tarkasteltu tarkemmin sijoitusten kustannuksia. Sijoitusten hoitomuodot vaikuttavat lastensuojelun kokonaiskustannuksiin. Suurimmat kustannukset syntyvät kaikissa kaupungeissa laitoshoidosta – mitä suurempi on laitoshoidon osuus, sitä suuremmat ovat sijoitusten kustannukset.

Taulukko 6 Lastensuojelun kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä muutos vuodesta 2014 korotettuna vuoden 2015 arvoon

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	122 642 021	46 216 648	49 863 521	42 992 149	40 071 343	28 089 192	329 874 874
Avohuollon kustannukset (€)	23 429 112	12 302 112	9 115 848	7 211 018	10 696 939	6 307 993	69 063 022
Sijoitusten kustannukset (€)	99 212 909	33 914 536	40 747 673	35 781 131	29 374 404	21 781 199	260 811 852
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito (€)	24 798 879	5 416 860	8 686 180	6 421 877	10 581 000	12 693 976	68 598 772
<i>Kokonaiskustannukset (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Avohuollon kustannukset (%)</i>	<i>19,1</i>	<i>26,6</i>	<i>18,3</i>	<i>16,8</i>	<i>26,7</i>	<i>22,5</i>	<i>20,9</i>
<i>Sijoitusten kustannukset (%)</i>	<i>80,9</i>	<i>73,4</i>	<i>81,7</i>	<i>83,2</i>	<i>73,3</i>	<i>77,5</i>	<i>79,1</i>
<i>Kokonaiskustannukset, muutos ed. vuoteen (defl., %)</i>	<i>-3,0</i>	<i>-3,9</i>	<i>3,3</i>	<i>-2,1</i>	<i>2,8</i>	<i>6,3</i>	<i>-0,7</i>
<i>Avohuollon kustannukset, muutos ed. vuoteen (defl., %)¹</i>	<i>-7,4</i>	<i>22,5</i>	<i>-1,9</i>	<i>15,6</i>	<i>-7,4</i>	<i>12,6</i>	<i>1,4</i>
<i>Sijoitusten kustannukset, muutos ed. vuoteen (defl., %)</i>	<i>-1,9</i>	<i>-10,8</i>	<i>4,6</i>	<i>-5,1</i>	<i>7,3</i>	<i>4,6</i>	<i>-1,2</i>
<i>Toimeksiantoon perustuva perhehoito, muutos ed. vuoteen (defl., %)</i>	<i>3,5</i>	<i>8,5</i>	<i>32,8</i>	<i>4,7</i>	<i>12,7</i>	<i>-3,2</i>	<i>7,0</i>

Kuvioissa 5 on tarkasteltu lastensuojelun kokonaiskustannuksia suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta väestöä kohden vuonna 2015 vaihtelivat Oulun 527 eurosta Turun 1 195 euroon.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 6 Lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön vuosina 2011–2015. Kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä.

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen osa aiemmin lastensuojelun asiakkaina olleista lapsista siirtyi sosiaalihuoltolain mukaisten yleisten perhepalveluiden puolelle ja lastensuojelun asiakasmäärä väheni. Kustannuksissa on kuitenkin edelleen mukana myös muita kuin uuden asiakkuusmääritelmän mukaisia kustannuksia. Tästä syystä lastensuojelun kokonaiskustannuksia ei voi vuoden 2015 osalta suhteuttaa lastensuojelun asiakasmäärään.

3 AVOHUOLTO

Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilökohtainen tilanne huomioiden. Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaisissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaisissa (tukihenkilö ja -perhe, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta). Lisäksi on palveluita, joita on mahdollista saada vain lastensuojelun asiakkuudessa. Esimerkiksi tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus edellyttävät lastensuojelun asiakkuuden. (Sosiaaliportti /15.4.2016)

Tässä luvussa käsitellään aluksi lastensuojelun avohuollon asiakasmääriä. Avohuollon palveluista tässä raportissa ovat mukana vain tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus. Lisäksi luvussa tarkastellaan avohuollon kustannuksia.

3.1 Avohuollon asiakkaat

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli Kuusikko-kunnissa vuoden 2015 aikana yhteensä 20 837 lasta. Tämä oli reilu viidennes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Asiakasmäärän lasku selittyy lainsäädännön muutoksilla. Merkittävä osa asiakkaista, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, ovat saaneet palvelunsa 1.4.2015 alkaen yleisten perhepalveluiden puolelta ilman lastensuojelun asiakkuutta.

Taulukossa 7 on esitetty lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä heidän osuutensa saman ikäisestä väestöstä. Peruskouluikäisiä lapsia ja nuoria on avohuollon asiakkaana suhteellisesti enemmän kuin muita ikäryhmiä.

Taulukko 7 Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin Kuusikko-kunnissa vuonna 2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet yhteensä (lkm)	6 654	3 037	4 083	1 756	2 964	2 343	20 837
0-2 -vuotiaat	714	390	375	188	441	262	2 370
3-6 -vuotiaat	1 430	668	802	319	646	455	4 320
7-12 -vuotiaat	2 315	978	1 470	611	974	723	7 071
13-15 -vuotiaat	1 300	553	867	311	513	428	3 972
16-17 -vuotiaat	895	448	569	327	390	475	3 104
<i>Muutos 2014-2015 (%)¹</i>	-23,8	-27,5	-12,5	-26,1	-16,8	-37,3	-23,6
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden osuus väestöstä (%)	6,5	5,0	9,0	5,8	7,7	5,1	6,4
0-2 -vuotiaat	2,8	2,6	3,5	2,8	5,0	2,4	3,1
3-6 -vuotiaat	4,4	3,2	5,2	3,5	5,6	3,0	4,1
7-12 -vuotiaat	15,4	10,5	20,8	14,0	18,5	10,9	14,8
13-15 -vuotiaat	12,4	9,1	18,6	9,8	13,3	9,4	12,1
16-17 -vuotiaat	4,5	4,6	7,6	4,5	4,3	5,6	5,0

¹ Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015. Muutos vähentää alkaneiden avohuollon asiakkuuksien asiakasmäärää.

3.1.1 Alkaneet asiakkuudet

Lastensuojelun alkaneet asiakkuudet ovat kuutoskaupungeissa vähentyneet edellisvuodesta lähes puoleen johtuen 1.4.2015 voimaan astuneesta uudesta asiakkuuden määritelmästä. Vaikka asiakasmäärät ovat kunnissa lakimuutosten myötä laskeneet rajusti, ei itse työmäärä ole vastaavalla tavalla vähentynyt, sillä lastensuojelussa tehdään paljon palvelutarpeen arvioita, jotka eivät näy lastensuojelun asiakasmäärässä. Vuoden 2015 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä yli 15 600 palvelutarpeen arviota, jossa selvitettiin lastensuojelun tarve. Vuoden 2014 aikana tehtiin ennen 1.4.2015 voimaan olleen lainsäädännön mukaisia lastensuojelutarpeen selvityksiä hieman yli 12 000 kappaletta. Vaikka asiakasmäärä on vähentynyt, lastensuojelun tarvetta joudutaan selvittämään vähintäänkin yhtä usein kuin ennenkin.

Taulukko 8 Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2015

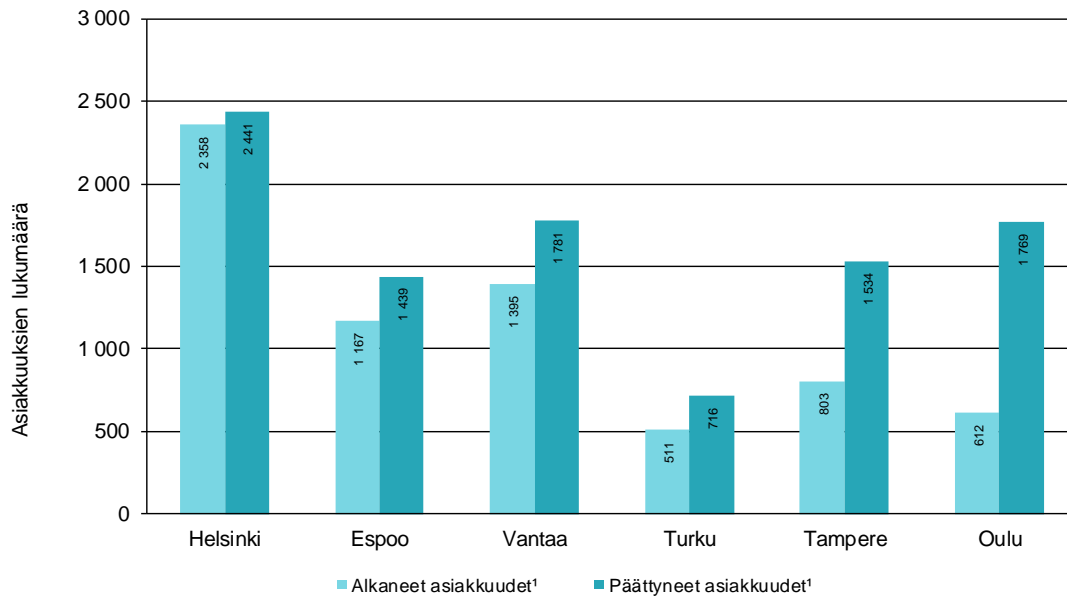
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden 2015 aikana alkaneiden asiakkuuksien ¹ osuus väestöstä (%)							
0-2 -vuotiaat	1,5	1,5	2,1	1,1	2,1	1,1	1,6
3-6 -vuotiaat	1,6	1,2	2,0	1,0	1,4	0,9	1,4
7-12 -vuotiaat	4,9	3,7	6,8	4,1	4,3	2,6	4,5
13-15 -vuotiaat	4,1	3,1	5,4	3,0	4,0	2,4	3,7
16-17 -vuotiaat	1,5	1,5	1,9	1,1	0,9	0,9	1,3
Yhteensä (%)	2,3	1,9	3,1	1,7	2,1	1,3	2,1
Uudet asiakkuudet yhteensä (lkm) 2015	2 358	1 167	1 395	511	803	612	6 846
Uudet asiakkuudet yhteensä (lkm) 2014	4 780	2 231	1 983	1 195	1 507	1 514	13 210
Muutos 2014-2015 (%)	-50,7	-47,7	-29,7	-57,2	-46,7	-59,6	-48,2
Vuoden 2015 aikana tehdyt palvelutarpeen arviot (lkm)	5906	2497	2113	1278	2193	1653	15640

¹Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015. Muutoksen jälkeen asiakkuus alkaa vasta, kun palvelutarpeen arviossa todetaan tarve lastensuojelun palvelulle tai kun ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun toimenpiteisiin. Aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin tehdä lastensuojelutarpeen selvitystä (nyk. palvelutarpeen arvio). Muutos vähentää alkaneiden avohuollon asiakkuuksien ja koko lastensuojelun asiakasmäärää.

3.1.2 Päättyneet asiakkuudet

Uuden sosiaalihuoltolain mukaan (34 §) asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta. Käytännössä asiakkuuden päättämisestä informoidaan asiakasta ja asia merkitään lapsen asiakaskertomukseen ja -suunnitelmaan. Asiakirjoihin kirjataan ne seikat, joiden perusteella asiakkuuden lopettamiseen päädyttiin. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa asiakkuuden päättämisestä. (Sosiaaliportti 15.4.2016; Kumpulainen 2008, 7.)

Kuviossa 6 on kuvattu vuoden 2015 aikana alkaneiden ja päättyneiden avohuollon asiakkuuksien lukumäärä. Vuoden 2015 aikana kuutoskaupungeissa alkoi yhteensä lähes 7 000 avohuollon asiakkuutta. Päättyneitä asiakkuuksia oli lähes 9 700.

¹ 1.4.2015 voimaan astuneet lakimuutokset muuttivat lastensuojelun asiakkuuden määritelmää. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät ovat tästä johtuen vähentyneet.

Kuvio 7 Vuoden 2015 aikana alkaneet ja päätyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)

3.2 Avohuollon palvelut

Lastensuojelun asiakkailla on oikeus yleisten sosiaalipalveluiden (mm. kotipalvelu, vertaisryhmätoiminta, tukihenkilö tai -perhe), toimeentulotuen ja ehkäisevää toimeentulotuen sekä päivähoiton palvelujen lisäksi lastensuojelulain mukaisiin avohuollon tukitoimiin. Laissa mainittuja avohuollon tukitoimia ovat (LsL 417/2007, 36 §).

- 1) tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut;
- 4) tehostettu perhetyö;
- 5) perhekuntoutus; sekä
- 6) muuta lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet.

Tässä raportissa avohuollon tukipalveluista tarkastellaan ainoastaan lastensuojelun perhekuntoutusta ja tehostettua perhetyötä.

3.2.1 Perhekuntoutus

Perhekuntoutusta on tarjolla laitoksessa tapahtuvana ympärivuorokautisena ja päivämuotoisena kuntoutuksena. Lisäksi on tarjolla laitoksen yhteydessä olevia perheasuntoja, joihin perheille tarjottiin tehostettua tukea. Perhekuntoutus tapahtuu laitosympäristössä, joka erottaa sen asiakkaan kotona tapahtuvasta perhetyöstä. (lähde: sosiaaliportti/19.4.2016) -

Kuusikkokunnissa ympärivuorokautiseen perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana yhteensä 337 lasta. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu, kuinka perhekuntoutus on kunnissa järjestetty.

Helsinki

Helsingissä perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 66 lasta. Helsingin lastensuojelun perhekuntoutuksen eri toimipisteissä ja palvelumuodoissa työskentelyä ohjaavat yhteiset työskentelyn lähtökohdat ja periaatteet. Ensimmäinen on lapsisensitiivinen vanhemmuuden vahvistaminen ja lapsikeskeisyys. Työskenneltäessä tunnistetaan jokaisen lapsen yksilölliset tuen tarpeet, tuetaan lapsen omia voimavaroja sekä vanhemman toimintakykyä, jotta hän voisi vastata lapsen tarpeisiin. Tavoitteena on parantaa perheen omaa toimintakykyä arjessa niin, että perheen arki on lapsen tarpeiden näkökulmasta riittävän turvallista.

Toinen tärkeä lähtökohta on perheiden osallisuus ja dialoginen työorientaatio. Työskentelyn tavoitteet asetetaan moniäänisesti ja konkreettisesti niin, että niiden toteutumista on mahdollista arvioida. Perheitä haastetaan muutokseen ja arvioidaan tarvittaessa lastensuojelun tarvetta monitoimijaisesti.

Kolmas perhekuntoutuksen toimintaperiaate on palvelun intensiivisyys. Perhekuntoutuksen kaikki erilaiset muodot mahdollistavat tiiviin työskentelyn yhdessä sovittujen tavoitteiden parissa

Neljäs lähtökohta on, että monipuolisen osaamisen keinoin pyritään räätälöimään palvelua perheiden tarpeiden mukaan. Kaikissa palveluissa käytössä olevia menetelmällisiä elementtejä mm. arkikeskeinen toiminnallisuus, vertaistuki ryhmässä, vuorovaikutuksen havainnointi yhdessä vanhempien kanssa; pari- ja perhepsykoterapeutin, kriisi- ja traumapsykoterapeutin ja psykologin työskentely yksilöllisesti suunniteltuna tarvittaessa

Viides yhteinen työskentelyn lähtökohta on yhteistyö. Perhekuntoutus nivotaan osaksi muuta työskentelyä joustavien pari- ja verkostotyön käytäntöjen keinoin ja perheen tarvitsema tuki kuntoutuksen jälkeen varmistetaan työskentelyn lopettamisen vaiheessa.

Perhekuntoutukseen haetaan lapsen asiakassuunnitelmalla. Asiakasohjauksessa korostuu monitoimijainen palvelutarpeen arvioiminen perheen, perhekuntoutuksen edustajan, vastuusosiaaliryöntekijän ja mahdollisten muiden perheen kannalta tärkeiden ryöntekijöiden tai läheisten kesken. Asiakassuunnitelman perusteella tehdään yhdessä perheen kanssa tavoitteita konkretisoiva perhekuntoutussuunnitelma.

Perhekuntoutuksen palveluita ovat:

Perheiden päiväkuntoutustiimi (4 sosiaaliohjaajaa, paikkoja 4 perheelle):

Palvelu on tarkoitettu perheille, joissa on yksi alle kouluikäinen lapsi. Palvelu alkaa 4 viikon aloitusjaksolla, johon sisältyy 2 kotikäyntiä, tutustumiskäynti ja ryhmätapaaminen toimipisteessä. Sen jälkeen alkaa 11 viikon mittainen kuntoutusjakso, jonka ajan perheet käyvät toimipisteessä 3 pv/vko 8.30-14. Palvelu päättyy 3 viikon mittaiseen kotijaksoon. Sen aikana tehdään tarpeen mukaan kotikäyntejä ja yhteistyötä verkoston kanssa. Tiimissä on aktiivisesti menetelmänä käytössä MIM-vuorovaikutustyöskentely.

Vuorovaikutustiimi:

Palvelu on tarkoitettu vauvaperheille (lapsi alle 1 v.; 5 sosiaaliohjaajaa, musiikkiterapeutti, paikkoja 12 perheelle)

Vuorovaikutustiimissä työskentelyn kesto vaihtelee tarpeen mukaan ½ - 1 v. Työskentelyssä painottuu kotiin tehtävä yksilötyö 2-3 krt/vko. Lisäksi vanhemmille ja vauvoille järjestetään ryhmätoimintaa. Työskentelyssä painopisteenä on vauvan ja vanhemman vuorovaikutuksen intensiivinen arviointi, tuki ja hoito. Erityisinä menetelminä on sosiaaliohjauksellisen työn lisäksi käytössä videoavusteinen työskentely, Theraplay, psykoedukatiiviset menetelmät sekä musiikkiterapia.

Tehostettu perhekuntoutus Oulunkylässä: (7 ohjaajaa, 5 perhetyöntekijää toimintaterapeutti, psykiatrinen sairaanhoitaja; laitosjaksolla paikkoja 6 perheelle)

Palvelu on tarkoitettu kaikille sitä tarvitseville lastensuojelun asiakkaana oleville perheille. Palvelun aloittaa noin kuukauden mittainen aloitusjakso. Sinä aikana työskentelyyn sisältyy tutustumiskäyntejä, kotikäyntejä ja samalla jaksolle tulossa olevien perheiden ryhmätapaaminen toimipisteessä. Sen aikana alkaa ympärivuorokautinen pirttijakso 8 viikkoa. Sen aikana perheet asuvat pirtin perheasunnossa ja kuntoutuksen runkona on strukturoitu sekä yhteinen ja räätälöity perhekohtainen viikko-ohjelma ja moniammatillisen tiimin räätälöity, perhekohtainen tuki. Kolmas tehostetun perhekuntoutuksen osa-alue on noin 4 kuukauden kestoinen kuntoutusjakso kotona. Perhetyötä tehdään intensiivisesti tavaten perhettä 2-3 krt/vko.

Lasten päivä kuntoutus Mellunkylässä: (4 ohjaajaa; paikkoja 10 perheelle)

Palvelua tarjotaan perheille, joissa on 8-12 v. lastenpsykiatriassa asiakkaana oleva lapsi. Lasten palvelutarve arvioidaan yhdessä lastenpsykiatrian vastuulääkärin kanssa sovittujen kriteereiden mukaan. Työskentelyn kesto noin 1 vuosi. Sinä aikana lapset käyvät toimipisteessä 3 krt/vko yksilöllisen viikko-ohjelman mukaan. Lisäksi järjestetään perhetapaamisia, tehdään tiivistä yhteistyötä koulun kanssa ja pidetään yhteyttä vanhempiin. Vanhemmille tarjotaan myös mm. psykoedukatiivista ryhmämuotoista tukea. Palvelu toteutetaan yhteisenä työnä lastenpsykiatrian kanssa.

Espoo

Espoossa perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 60 lasta. Perhekuntoutusta järjestetään Tuomarilan perhetukikeskuksessa sekä perheryhmä Kiintotähdessä.

Perhekuntoutuksen muotoja Tuomarilassa ovat ympärivuorokautinen perhekuntoutus ja avoperhekuntoutus. Kuntoutusjakso rakentuu arjen hallintaa tukevien taitojen käyttöönotosta ja perheen voimavarojen vahvistamisesta. Avoperhekuntoutuksen tiimi työskentelee

pääasiassa perheiden kotona. Perheitä tavataan keskimäärin kolme kertaa viikossa. Koh-
taamiset ovat kotikäyntejä, vanhemmantapaamisia ja Tuomarilan perhetukikeskuksen ryh-
missä käyntejä sekä perheen verkostojen kanssa työskentelyä. Avoperhekuntoutus suunni-
tellaan perheen tarpeista lähtöisin ja se voi tapahtua joka päivä klo 7.30-21.00. Osastomuoi-
toisessa perhekuntoutuksessa perheet ovat viikonloppuisin kotona. Perhekuntoutus kos-
kee aina koko perhettä. Kohderyhmänä ovat erityisesti:

- odottavat äidit ja isät (ennakolliset lastensuojeluilmoitukset) kun perheen riskite-
kijät edellyttävät lastensuojelun aktiivisuutta vauvan synnyttyä,
- vauvaperheet jotka tarvitsevat nopeasti vahvaa tukea vanhemmuuteen, arjesta sel-
viytymiseen ja/tai vuorovaikutukseen
- leikki - ja alakouluikäisten lasten perheet joilla eri syistä johtuvia kasvatushaasteita,
keinottomuutta, haasteita päivärytmin ylläpitämisessä, rajattomuutta, jaksamatto-
muutta tms.

Perheryhmä Kiintotähden toiminta on tarkoitettu kotona oleville pienten lasten vanhem-
mille, jotka kaipaavat tukea arkeensa. Toiminnassa painottuvat lapsen ja vanhemman väli-
nen vuorovaikutus ja sen tukeminen sekä perheen arjen sujuminen lapsen tarpeet huomi-
oiden. Perheryhmätoiminnassa korostuu vertaistuen merkitys. Vanhemmat tai vanhempi
osallistuu perheryhmän toimintaa yhdessä lapsen / lastensa kanssa kolmena päivänä vii-
kossa. Ryhmäkäyntien lisäksi sosiaaliohjaajat työskentelevät sovitusti kotiin. Perheen tuen-
tarvetta arvioidaan säännöllisesti sopimuksen mukaisesti, vähintään 3 kk: n välein. Kaupun-
gin omaa palvelua täydentää ostettava perhekuntoutus, jota palveluntuottajat järjestävät
sekä osastumuotoisena perhekuntoutuksena että avoperhekuntoutuksena.

Vantaa

Vantaalla perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 82 lasta. Perhekuntoutusta
järjestetään sekä päivämuotoisena että ympärivuorokautisena palveluna.

Intensiivinen päiväkuntoutus tehdään pääsääntöisesti osastojen tiloissa arkisin mutta työtä
tehdään kotiin perheen tarpeiden mukaan ja työn tavoitteet suunnitellaan yhdessä asiak-
kaiden ja lähettävän tahon kanssa. Työtä voidaan tehdä tarvittaessa myös iltpäivisin tai
ilta-aikaan esim. vanhempien työssäkäynnin mukaan. Jakson pituus määritellään neuvotte-
luissa yhdessä asiakkaitten kanssa, keskiarvopituus on n. 7 viikkoa.

Avoperhekuntoutuksessa perheiden kanssa työskennellään arkisin 2-3 päivänä viikossa.
Jaksojen pituus on 30 päivää, jonka aikana arvioidaan perheen tilannetta ja jatkotuen tar-
vetta sekä pidempiaikaisen perhekuntoutuksen tarvetta ja soveltuvuutta perheen tarpei-
siin.

Ympärivuorokautisessa perhekuntoutuksessa perheet asuvat jakson aikana laitoksen ti-
loissa ja jokaisella perheellä on oma huoneisto käytössään, mutta työtä tehdään myös ko-
tiinpäin tarpeen mukaan sekä viikonloppuisin. Jakso kestää keskimäärin n. 3 kuukautta.
Lapsi voidaan myös olla sijoitettuna osastolle perhekuntoutusjakson aikana.

Perheiden vastaanotto- ja arviointiosastolla on neljä ”kriisiperhepaikkaa”, joihin asiakkaat tulevat kiireellisen sijoituksen tai avohuollon sijoituksen tukitoimipäätöksellä ja nämä jaksot kestävät 30 päivää (tarvittaessa 30+30 vrk). Tarkoituksena on nopea arvio perheen tilanteesta ja vanhemman kyvystä vastata lapsen hoidosta.

Turku

Turussa perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 82 lasta.

Turku hankki ympärivuorokautisen perhekuntoutuksen ostopalveluna.

Tampere

Tampereella perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 57 lasta.

Kunnan omana toimintana järjestetty perhekuntoutus toteutuu Päiväperhossa. Päiväperhon tarjoama palvelukokonaisuus muodostuu matalan kynnyksen kohtaamispaikasta, äitiys- ja lastenneuvolasta sekä perheiden osastohoidosta. Päiväperho tarjoaa apua ja tukea lasta odottaville ja lapsiperheille tilanteissa joissa äitiyden, isyyden ja vanhemmuuden haasteena on mielenterveys ja/tai päihdeongelma. Asiakkuuden kriteerinä on huoli perheen syntyvästä tai perheessä asuvasta lapsesta. Perheiden osastohoito koostuu ympärivuorokautisesta kriisihoidosta (4 asiakaspaikkaa) sekä perhekuntoutuksesta (2 asiakaspaikkaa). Päivystävälle kriisiosastolle voi tulla akuutissa tilanteessa kuka tahansa päihdeongelmainen perhe tai raskaana oleva. Perhekuntoutus on ympärivuorokautista tai päivämuotoista yksilöllistä kuntouttavaa hoitoa johon ohjautetaan suunnitelmallisesti. Vuonna 2015 perhekuntoutuksessa oli 35 eri asiakasta joista 19 oli lapsia. Hoitojaksojen keston vaihteluväli oli 1-3- kuukautta.

Oulu

Oulussa perhekuntoutukseen osallistui vuoden 2015 aikana 14 lasta. Kunnan omana ei järjestetä ympärivuorokautista perhekuntoutusta, vain päiväperhekuntoutusta. Omana toimintana järjestetään vauvaperheiden päiväperhekuntoutus; Vaavi 3 päivänä viikossa 5 t/krt, ensisijaisesti esikoisten vanhemmille, joilla ollut päihdepulma ennen odotusaikaa. Helmi- päiväperhekuntotusryhmä perheille, joilla on tiivistä tuen tarvetta ja päiväkotikiäisiä lapsia (3 päivänä viikossa 6½/krt). Koululaisten perhekuntoutus: alakouluikäisten lasten perheille, joille perhetyö ei ole ollut riittävä tukitoimi. Kuntoutusta toteutetaan eri toimintaympäristöissä ja perhekuntoutusjaksot ovat yleensä n. 6-12 kk. Ostopalveluna hankitaan päihdeperhekuntoutusta ja arvio- ja kuntoutusjaksoja huostaanoton uhan alla oleville.

3.2.2 Tehostettu perhetyö

Tehostettu perhetyö on perheen kriisitilanteessa tarjottavaa intensiivistä tukea, jossa on mukana vahvasti myös kontrolli. Perhe voidaan velvoittaa osallistumaan perhetyöhön lastensuojelun toimesta. Työskentelyn aloittamisesta, työskentelyjakson pituudesta, seurannasta ja arvioinnista päätetään yhdessä lastensuojelun sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa. Perheet, jotka ohjautuvat tehostettuun perhetyöhön ovat haasteellisia ja vaativat erityistä tukea ja ohjausta. (HE 164/2014).

Kuusikkokunnissa tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana yhteensä lähes 4 400 lasta. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu, kuinka tehostettu perhetyö on kunnissa järjestetty.

Helsinki

Helsingissä tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana 1 526 lasta. Lastensuojelun tehostettu perhetyö on lastensuojelun avohuollon tukitoimi lapselle tai nuorelle, jolla on lastensuojelun asiakkuus. Lastensuojelun tehostetun perhetyön painopiste on lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa, vanhemman ja perheen arjen hallinnan lisäämisessä, vanhemman tukemisessa vanhemmuuden eri osa-alueilla sekä lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen vahvistamisessa.

Palvelun kohderyhmänä ovat 0-20-vuotiaat lapset ja nuoret sekä heidän vanhempansa. Työ voi sisältää mm. ohjausta, neuvontaa, yhdessä tekemistä, perheen omien voimavarojen käyttöön ottamisen aktivointia ja lapsen kasvun ja kehityksen tukemista. Työllä tuetaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään, arvioidaan vanhempien voimavaroja ja tuetaan lapsen hyvinvointia edistävää toimintaa. Työskentely perustuu avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja yhdessä sopimiseen.

Tehostettu perhetyö pohjautuu lapsen lastensuojelun asiakassuunnitelmaan. Lapsen ja nuoren vastuusosiaalityöntekijä, perhetyötä tekevät työntekijät ja perhe laativat yhdessä perhetyönsuunnitelman työskentelyn alussa. Tehostettu perhetyö sisältää tapaamisia yhdessä koko perheen kanssa sekä perheenjäsenten kanssa erikseen. Se on suunnitelmallista, tavoitteellista ja määräaikaista työtä. Työskentely voidaan toteuttaa myös ryhmämuotoisena.

Perhetyön toteuttavat perhetyötä tekevät työntekijät joko yksin tai työpareittain yhteistyössä tarpeenmukaisen verkoston kanssa. Työpärius voidaan muodostaa myös moniammatillisena yhteistyönä. Palvelun tilaamisesta, suunnitelmasta ja arvioinnista vastaa lapsen vastuusosiaalityöntekijä. Tämä lisäksi tehostetussa perhetyössä prosessia ja asiakaskokemusta arvioidaan koko työskentelyn ajan yhdessä perheen kanssa, jotta palvelu on vaikuttavaa ja asiakkaan tarpeisiin vastaavaa. Palvelukuvauksen mukaisesti jaksojen pituudet vaihtelevat muutamasta kuukaudesta puoleentoista vuoteen, mutta tilannetta arvioidaan aina tarpeen mukaan ja määräajoista voidaan joustaa.

Espoo

Espoossa tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana 236 lasta.

Tehostettua perhetyötä järjestetään Poijupuiston, Lystimäen ja Auroran lastensuojelupalveluissa. Tehostettu perhetyö tukee asiakasperheitä, joiden perheissä on laaja-alaista tuen tarvetta. Työtä tehdään koko perheen kanssa ja se räätälöidään perheen tarpeiden mukaisesti. Työskentelyn painopiste on perheen kotona ja se perustuu perheen voimavarojen vahvistamiseen. Tehostettu perhetyö on intensiivistä ja määräaikaista. Tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti, vähintään 3 kuukauden välein. Tehostetun perhetyön työskentely kestää keskimäärin puolivuotta.

Alle kouluikäisten lasten perheiden tehostetun perhetyöstä ja perhekuntoutuksesta vastaa pääasiassa Tuomarilan perhetukikeskus. Auroran tehostettu perhetyö on tarkoitettu 7-12 -vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Poijupuiston lastensuojelupalvelut on suunnattu 13-17-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Lystimäen tehostettu perhetyö räätälöidään erityisesti 16-17 -vuotiaalle nuorille ja heidän perheilleen.

Kaupungin omien palvelujen lisäksi tehostettua perhetyötä on tarvittaessa mahdollisuus järjestää ostopalveluna.

Vantaa

Vantaalla tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana 282 lasta. Työskentely kohdistuu lastensuojelullista huolta herättäviin ongelmiin sekä perheiden elämän kriisitilanteisiin ja sillä pyritään saamaan aikaan konkreettisia muutoksia lapsen ja hänen perheensä olosuhteisiin. Työskentelyllä pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen syrjäytymistä, kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen tarvetta. Työskentely on ensisijaista suhteessa lapsen sijoittamiseen kodin ulkopuolelle. Työskentely tapahtuu pääsääntöisesti kodeissa ja perheen luontaisessa ympäristössä 2-5 krt viikossa. Työskentelyä toteutetaan lapsi- ja perhekohtaisesti sekä ryhmämuotoisena, asiakastarpeista lähtöisin sekä arkipäivinä että iltapäiväin ja viikonloppuisin.

Turku

Turussa tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana 534 lasta. Mäntymäen perhekeskukseen sijoitetaan kiireellisesti tai avohuollon tukitoimena 7-17-vuotiaita lapsia. Osa vastaanottokotiin sijoitetuista lapsista siirtyy työskentelyn eri vaiheissa erilliselle tehostetun perhetyön osastolle, nk. jalkautuvalle osastolle. Työskentely tehostetun perhetyön osastolla perustuu vapaaehtoisuuteen ja haluun ja motivaatioon sitoutua intensiiviseen lasta ja vanhempia tukevaan työskentelymalliin.

Lastensuojelun perhetyö

Perhetyöyksikön työntekijät työskentelevät koko Turun alueella yli tiimi rajojen, vaikkakin Turku on jaettu neljään eri tiimiin alueellisesti. Perhetyön tilaukset tulevat aina johtavan perhetyöntekijän kautta, koska johtava perhetyöntekijä valitsee perhetilanteen mukaan työparin.

- Tutkimus- ja kartoitusvaihe
- Käynnit: perheessä perheen tarpeen mukaan 1-5 krt/vko
- Jokaiselle perheelle tehdään yhdessä perhetyön suunnitelma, johon kirjataan kaikille perheen jäsenille omia konkreettisia ja saavutettavissa olevia tavoitteita
- Perhetyö on määräaikaista ja tehtävänä auttaa perhettä löytämään omat voimavaransa ja riittävä tukiverkosto lähiympäristöstä tai eri palveluista. Eri menetelmien käyttö kuten perhearviointi, pari-työskentely, perhearviointi, lapsen edun huomioiminen, vanhempien tuki ja ohjaus, perheen arjen tuki, palveluohjaus, kannatteleva työ; perhetyö voi myös kestää siihen asti, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Tällöin on tärkeä muistaa tavoitteellisuus. Tavoitteita tarkistetaan säännöllisin väliajoin.

Lastensuojelun intensiivinen perhetuki

- työskentelyjakso 4-12 kk, sovitaan sosiaalityöntekijän, perheen ja perhetuen kesken
- tavoitteiden määrittely, päivitys ja toteutumisen seuranta yhdessä asiakkaan ja vanhemman, sosiaalityöntekijän ja perhetuen kesken

- tapaamiskertoja 1-5x/vko tavoitteiden ja perheen tarpeiden mukaan
- palvelu on tarkoitettu 7-17- vuotiaille

työskentely: vuorovaikutustyö perheessä, motivointityö työskentelyyn ja muutokseen, tuki puhelimitse, verkostotyö, asiakkaan akuuttiin kriisiin vastaaminen, tapaamisten sisällön suunnittelu, kirjaukset + yhteenveto Efficaan, tapaamisten purku työparin kesken, tilastointi, palaute asiakkaalle, asiakkaan palaute, vanhemmuuden tukikoulunkäynnin tukisijoituksen jälkeinen tukiperhearviointipysähdys, näe ja kuuntele - vuorovaikutusmenetelmä

Tehostettu perhetuki

Tehostetun perhetyön jakso on avohuollon tukitoimi, jona aikana lapsi ja vanhemmat ovat ennalta suunnitellusti intervallityyppisesti sijoitettuna osastolle ympärivuorokautisesti. Työskentely lapsen ja vanhempien ja sisarusten kanssa tehdään pääosin perheen omassa kodissa siten, että jalkautuvan osaston työntekijät ovat mukana perheen arjessa 3-5 päivänä viikossa. Em. lisäksi tehostetun perhetyön osastolla toimii vanhempain ryhmä, jossa käsitellään asioita, jotka ovat kulloinkin työskentelyssä mukana olevien vanhempien ja lasten tarpeisiin perustuvia.

Tehostetun perhetyön jakso on kestoltaan ka. kolme kuukautta, jonka jälkeen perhe siirtyä tarvittaessa muun palvelun piiriin (perhetyö tai intensiivinen perhetuki). Työskentely on moni ammatillista, johon otetaan mukaan myös lapsen ja vanhempien hoitavat tahot (psykiatria, päihde- ja mielenterveys tahot). Prosessia johtaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä avohuollon sosiaalityössä

Tampere

Tampereella tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana lähes 900 lasta. Tehostettu perhetyö tukee lastensuojelun asiakasperheitä, jotka tarvitsevat erityistä tukea haasteellisen tilanteensa vuoksi. Usein perheen kanssa on työskennelty jo pitkään ja taustalla on monia vakavia ja pitkään jatkuneita ongelmia. Työskentelylle asetetaan selkeät lapsen ja perheen arkeen vaikuttavat tavoitteet, joilla pyritään saamaan aikaan positiivinen muutos perheen tilanteessa. Työskentely vaatii perheeltä sitoutumista ja muutosvalmiutta. Myös kiireellisestä sijoituksesta kotiutuvaa lasta ja hänen perhettään voidaan tukea tehostetun perhetyön avulla. Tehostettua perhetyötä tuotetaan sekä kunnan omana toimintana että ostetaan ostopalveluna. Palvelun kesto vaihtelee, pääsääntöisesti jaksot kestävät 3-8 kuukautta.

Oulu

Oulussa tehostettuun perhetyöhön osallistui vuoden 2015 aikana noin 900 lasta. Kaikki lastensuojelussa tarjottu perhetyö, pääsääntöisesti ostopalveluna kilpailutetuilta palveluntarjoajilta intensiivistä ja pitkäkestoista perhetyötä. Perhetyön tarvetta arvioidaan 3 kk:n välein.

3.3 Avohuollon kustannukset

Avohuollon kustannukset on tässä raportissa jaoteltu avohuollon sosiaalityön, avohuollon tukitoimien ja lastensuojelun taloudellisten tukitoimien kustannuksiin. Myös jälkihuollon kustannukset sisältyvät avohuollon kustannuksiin.

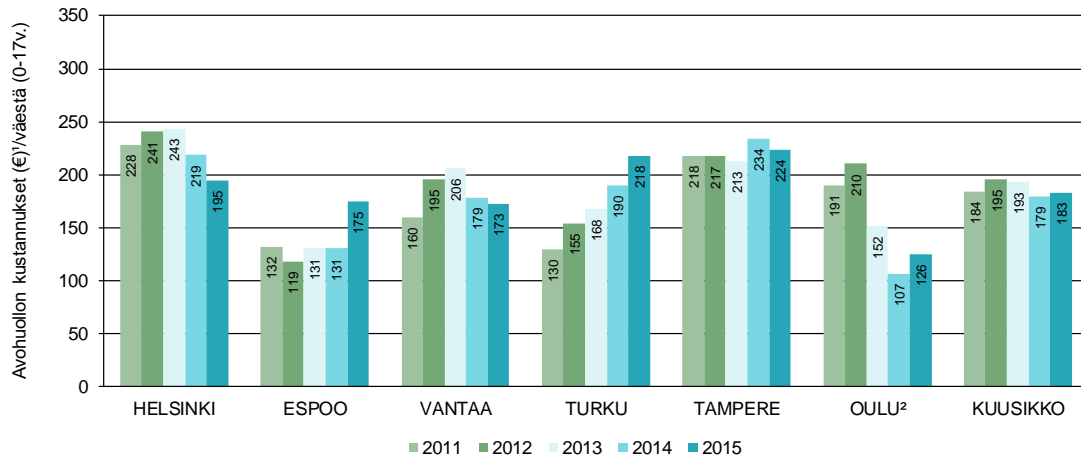
Kuutoskaupunkien avohuollon kustannukset olivat vuonna 2015 yhteensä yli 69 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna deflatoidut kustannukset nousivat Espoossa (+22,5 %), Turussa (+15,6 %) ja Oulussa (+12,6 %), mutta laskivat Tampereella (-8 %), Helsingissä (-7,4 %) ja Vantaalla (-1,9 %). Suurin osa avohuollon kustannuksista syntyy avohuollon sosiaalityöstä ja avohuollon tukitoimista.

Taulukko 9 Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos (%) 2014–2015 ja 2011–2015.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu ¹	Kuusikko
Avohuollon kokonaiskustannukset (€)	23 429 112	12 302 112	9 115 848	7 211 018	10 696 939	6 307 993	69 063 022
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	7 721 381	3 118 183	3 758 178	1 477 712	2 514 510	2 767 164	21 357 128
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	3 249 772	1 500 452	1 201 619	967 718	2 544 429	672 612	10 136 602
Avohuollon tukitoimet	12 344 504	7 419 319	3 421 868	4 124 119	5 440 000	1 966 901	34 716 711
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	113 462	264 158	269 997	641 469	198 000	894 007	2 381 093
Avohuollon kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	94,9	100,0	100,0	99,9	99,3
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	33,0	25,3	41,2	20,5	23,5	43,9	30,9
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	13,9	12,2	13,2	13,4	23,8	10,7	14,7
Avohuollon tukitoimet	52,7	60,3	37,5	57,2	50,9	31,2	50,3
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	0,5	2,1	3,0	8,9	1,9	14,2	3,4
<i>Kustannukset yhteensä, muutos (% defl.) 2014-2015</i>	-7,4	22,5	-1,9	15,6	-8,0	12,6	1,4
<i>Kustannukset yhteensä, muutos (% defl.) 2011-2015¹</i>	-9,5	42,8	7,0	62,7	14,7	.	.

¹ Oulussa 1.1.2014 tapahtuneen kuntaliitoksen vuoksi kustannusten muutosta vuosien 2011-2015 välillä ei tarkastella Oulun eikä koko Kuusikon osalta.

Avohuollon deflatoidut kustannukset suhteutettuna väestöön (0-17-vuotiaat) vaihtelivat Oulun 126 eurosta Tampereen 224 euroon (kuvio 7). Kustannuksissa ei ole mukana jälkihuollon kustannuksia. Kustannukset asukasta kohden nousivat Espoossa (+33,5 %), Oulussa (+17,6 %) ja Turussa (+14,7 %). Helsingissä (-10,9 %), Tampereella (-4,5 %) ja Vantaalla (-3,3 %) kustannukset vähenivät.

¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

² Oulussa kuntaliitos 1.1.2013.

Kuvio 8 Avohuollon kokonaiskustannukset (ilman jälkihuoltoa) 0-17-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2011-2015 (vuosien 2011-2014 kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen osa aiemmin lastensuojelun asiakkaina olleista lapsista siirtyi sosiaalihuoltolain mukaisten yleisten perhepalveluiden puolelle ja tästä syystä lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä väheni. Kustannuksissa on kuitenkin edelleen mukana myös muita kuin uuden asiakkuusmääritelmän mukaisia kustannuksia. Tästä syystä lastensuojelun avohuollon kustannuksia ei voi vuoden 2015 osalta suhteuttaa avohuollon asiakasmäärään.

4 SIJOITETUT LAPSET

Sijoitettuihin lapsiin lasketaan mukaan lapset, joiden huostaanotto tai avohuollon sijoitus on sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen perustuva. Kuusikko-raportissa tarkastellaan erikseen sijoituspäätösten mukaan eriteltyinä avohuollon tukitoimena sijoitettuja, kiireellisesti sijoitetuttuja sekä huostaanotettuja lapsia. 1.4.2015 alkaen avohuollon sijoitus on ollut mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. Lapselle voidaan siis järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta (Lähde: sosiaaliportti/19.4.2016). Kaikissa Kuusikko-kunnissa on vuoden 2015 aikana tehty avohuollon kiireellisiä sijoituksia, mutta niiden lukumäärää ei ole mahdollista eritellä. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen lukumäärään.

Lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle kunnan omiin laitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon (ns. ammatillisiin perhekoteihin) sekä toimeksiantosopimukseen perustuvaan perhehoitoon eli sijaisperheisiin. Toimeksiantoon perustuva perhehoito pitää sisällään myös lasten sijoitukset läheisverkostoon silloin, kun lapsen sijoitus perustuu sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen ja kunta on tehnyt lapsen sijoituksesta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Läheisverkostoon sijoitusten lisäksi lastensuojelun asiakkaiden tilannetta voidaan auttaa myös ns. läheisverkostoratkaisuilla. Tällöin kyseessä ei ole lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle vaan lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona huoltajusjärjestelyin. (Puustinen-Korhonen 2012.)

Läheisverkostoratkaisut eivät sisälly Kuusikko-raportissa kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. Myöskään turvakoteihin sijoitetut lapset eivät ole luvussa mukana.

4.1 Sijoitettujen lasten määrä

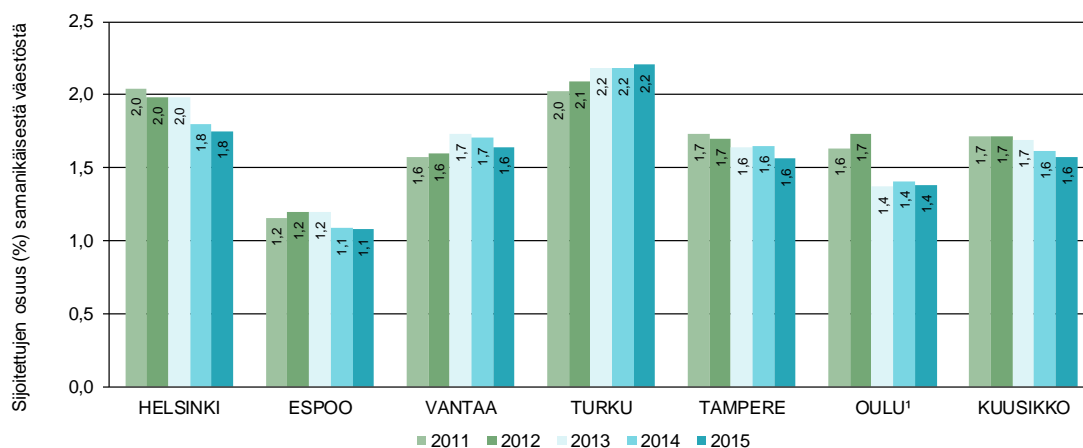
Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2015 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 058 lasta. Sijoitettujen lukumäärä väheni Tampereella (-4,8 %), Vantaalla (-2,7 %), Oulussa (-1,7 %) ja Helsingissä (-1,0 %). Turussa (2,1 %) lukumäärä hieman nousi. Espoossa tilanne pysyi lähes ennallaan. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suhteellisesti eniten sijoitettuna on 13-17-vuotiaita.

Taulukko 10 Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä, väestösosuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2015 sekä lukumäärän muutos 2014-2015 ja 2011-2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0 - 17-vuotiaat ikäryhmittäin (%)							
0-2 -vuotiaat	0,6	0,7	0,8	1,0	0,6	0,7	0,7
3-6 -vuotiaat	1,0	0,5	0,8	1,2	0,9	1,1	0,9
7-12 -vuotiaat	1,6	1,0	1,5	2,1	1,4	1,1	1,4
13-15 -vuotiaat	3,2	1,7	2,9	2,6	2,4	2,0	2,6
16-17 -vuotiaat	4,2	2,7	3,7	6,1	4,2	3,4	3,9
Yhteensä (%)	1,8	1,1	1,6	2,2	1,6	1,4	1,6
Sijoitetut yhteensä (lkm) 2015	1 814	670	752	632	570	620	5 058
Sijoitetut yhteensä (lkm) 2014	1 832	666	773	619	599	631	5 120
Kaikki yhteensä, muutos (%) 2014-2015	-1,0	0,6	-2,7	2,1	-4,8	-1,7	-1,2
Kaikki yhteensä, muutos (%) 2011-2015	-9,1	-1,2	7,7	11,5	-7,2	.	.

¹ Oulun osalta muutosta vuosien 2011-2014 välillä ei ole 1.1.2013 tapahtuneen kuntaliitoksen vuoksi järkevää tarkastella. Myös koko Kuusikon osalta vertailu on samasta syystä jätetty pois.

Kodin ulkopuolelle vuoden 2015 aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 1,1 prosentista Turun 2,2 prosenttiin.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-15 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 9 Kodin ulkopuolelle vuonna 2015 sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus (%) samankäisestä väestöstä kuutoskaupungeissa

4.2 Sijoituspäätökset

Päätökset kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista voidaan jakaa sijoituksiin avohuollon tukitoimena, kiireellisiin sijoituksiin ja huostaanottoihin. Lastensuojelulaissa puhutaan sijaisuudesta, kun tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämisestä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena, jolloin kyseessä on aina rajallinen ja lyhyt ajanjakso, joka kirjataan asiakassuunnitelmaan. (Laiho 2010, 188)

Taulukossa 12 on tarkasteltu vuoden 2015 aikana tehtyjä sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätöksiä kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2015 aikana yhteensä 3 636, mikä oli yli 159 päättöstä (4,6 %) enemmän kuin edellisvuonna.

Taulukko 11 Vuoden 2015 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 321	496	554	456	341	468	3 636
Sijoitus avohuollon tukitoimena	649	177	262	283	94	214	1 679
Kiireellinen sijoitus	508	233	208	119	186	194	1 448
Huostaanotto	164	86	84	54	61	60	509
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	99	65	46	25	40	30	305
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	65	20	38	29	21	30	203
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	5	1	0	2	3	1	12
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Sijoitus avohuollon tukitoimena</i>	<i>49,1</i>	<i>35,7</i>	<i>47,3</i>	<i>62,1</i>	<i>27,6</i>	<i>45,7</i>	<i>46,2</i>
<i>Kiireellinen sijoitus</i>	<i>38,5</i>	<i>47,0</i>	<i>37,5</i>	<i>26,1</i>	<i>54,5</i>	<i>41,5</i>	<i>39,8</i>
<i>Huostaanotto</i>	<i>12,4</i>	<i>17,3</i>	<i>15,2</i>	<i>11,8</i>	<i>17,9</i>	<i>12,8</i>	<i>14,0</i>

Samasta lapsesta voidaan vuoden aikana tehdä useampikin sijoituspäätös – esimerkiksi ensin päätös kiireellisestä sijoituksesta ja sen jälkeen huostaanottopäätös. Taulukon luvut eivät siis kerro sijoitettujen lasten lukumäärää. Sijoitettujen lasten lukumäärää tarkastellaan sijoituspäätöslajeittain seuraavissa luvuissa (luvut 4.3–4.5).

4.3 Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava ajanjakso, ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti yhdessä huoltajansa kanssa. Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Avohuollon sijoitus on mahdollinen myös tilanteissa, joissa esimerkiksi lapsen vanhemman sairastumisen vuoksi on tarkoituksenmukaista sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle. (Sosiaaliportti 15.4.2016, Laiho 2010, 179.)

Taulukko 12 Uudet vuoden 2015 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuun.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>0 - 17-vuotiaat (%)</i>							
0-2 -vuotiaat	17,8	31,2	18,1	22,4	14,1	16,7	19,7
3-6 -vuotiaat	19,0	14,5	16,1	14,3	12,9	19,1	16,9
7-12 -vuotiaat	25,6	20,3	24,2	29,2	51,8	17,9	26,1
13-15 -vuotiaat	21,3	17,4	20,8	16,8	10,6	32,7	20,9
16-17 -vuotiaat	16,4	16,7	20,8	17,4	10,6	13,6	16,3
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 17-vuotiaat (lkm)	422	138	149	161	85	162	955
<i>Muutos (%) 2014-2015</i>	<i>6,8</i>	<i>21,1</i>	<i>16,4</i>	<i>15,8</i>	<i>41,7</i>	<i>-22,9</i>	<i>-8,7</i>

Avohuollon tukitoimena sijoitettujen kohdalla 0–2-vuotiaiden lasten osuus on suurempi kuin kiireellisesti sijoitettujen tai huostaan otettujen lasten kohdalla.

4.4 Kiireellisesti sijoitetut lapset

Kiireelliseen sijoitukseen puolestaan päädytään silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä. (Kuoppala & Säkkinen 2012, 2-5.)

Taulukko 13 Uudet vuoden 2015 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0 - 17-vuotiaat (%)							
0-2 -vuotiaat	10,6	13,0	10,7	16,7	12,0	18,2	12,7
3-6 -vuotiaat	16,7	13,9	12,3	15,7	13,7	15,7	15,0
7-12 -vuotiaat	22,0	26,0	26,2	30,4	17,9	17,0	23,0
13-15 -vuotiaat	28,0	21,6	25,1	18,6	34,2	30,8	26,6
16-17 -vuotiaat	22,7	25,5	25,7	18,6	22,2	18,2	22,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 17-vuotiaat (lkm)	432	208	187	102	117	159	1 205
Muutos (%) 2014-2015	4,9	19,5	-13,0	-17,7	-15,8	-18,0	-4,2

4.5 Huostaanotetut lapset

Huostaanotto on tilanne, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, etteivät avohuollon tukitoimet ole riittäviä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä. (Sosiaaliportti 15.4.2016)

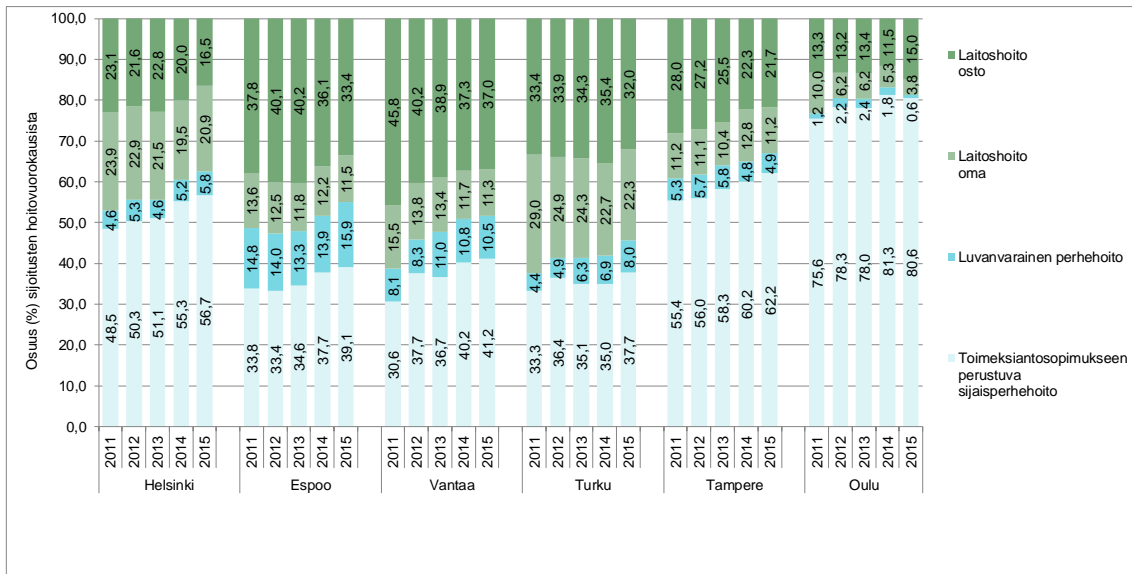
Taulukko 14 Uudet vuoden 2015 aikana huostaanotetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0 - 17-vuotiaat (%)							
0-2 -vuotiaat	5,5	9,3	9,5	18,5	3,8	26,7	10,6
3-6 -vuotiaat	11,0	4,7	13,1	14,8	19,2	3,3	10,6
7-12 -vuotiaat	20,2	25,6	20,2	29,6	25,0	16,7	22,2
13-15 -vuotiaat	34,4	31,4	33,3	25,9	28,8	30,0	31,7
16-17 -vuotiaat	28,8	29,1	23,8	11,1	23,1	23,3	24,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 17-vuotiaat (lkm)	163	86	84	54	52	60	499
Muutos (%) 2014-2015	-16,4	26,5	18,3	-5,3	-11,9	-20,0	-5,0

4.6 Sijoitusten hoitomuotojen kehitys

Vuoden 2012 alussa astui voimaan lastensuojelulain muutos, jonka mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Kuviossa 9 on esitetty sijoitusten hoitovuorokausien jakautuminen laitoshuoltoon ja perhehoitoon vuosina 2011–2015. Laitoshuolto (kuviossa vihreällä) on eritelty kuntien omiin hoitolaitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin. Perhehoito (kuviossa sinisellä) on eritelty luvanvaraisen perhehoitoon (ammattilliset perhekodit) ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoidon (sijoitukset sijaisperheisiin sisältäen sijoitukset läheisverkostoon).

Hoitomuotoihin liittyvät muutokset tulevat näkyviksi vasta pidemmän ajan kuluessa, sillä suuri osa sijoituksista on pitkäaikaisia sijoituksia. Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kasvanut aikavälillä 2011–2015 kaikissa kuutoskaupungeissa: Vantaalla 13, Helsingissä 9,5, Turussa 8, Espoossa 6,4, Tampereella 6,3, ja Oulussa 4,5 prosenttiyksikköä. Oulussa perhehoidon osuus on kuutoskaupunkien suurin, 81,2 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on kaupungeissa vastaavasti pienentynyt. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä. Oulussa laitoshoidon vuorokausia oli 18,8 prosenttia kun taas Turussa, missä osuus oli kuutoskaupunkien korkein, niitä oli 54,3 prosenttia.

Kuvio 10 Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista Kuusikko-kunnissa vuosina 2011–2015

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Tietoa sukulais- ja läheisverkostoon sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä sijoitettujen lasten lukumäärästä kerättiin kuutoskaupungeista ensimmäisen kerran vuonna 2010. Vuoden 2015 aikana läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 334 lasta, mikä oli 21 lasta vähemmän kuin edellisvuonna. Läheisverkostoon sijoitettujen lasten osuus kaikista vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli kuutoskaupungeissa 6,6 prosenttia. Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetuista heitä oli 13 prosenttia. (Liite 3F.)

4.7 Sijoitusten kustannukset

Sijoitusten kustannukset ovat suurin menoerä lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Kuutoskaupunkien sijoitusten kustannukset olivat lähes 261 miljoonaa euroa vuonna 2015. Tämä oli kaikkiaan 79,1 prosenttia lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Sijoitusten (deflatoidut) kokonaiskustannukset nousivat Tampereella (+7,3 %), Oulussa (4,6 %) ja Vantaalla (4,6 %). Espoossa (-10,8 %), Helsingissä (-3 %) ja Turussa (-1,9 %) kustannukset vähenivät.

Taulukko 15 Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset vuonna 2015 sekä muutos (%) edellisvuoteen ja vuoteen 2011

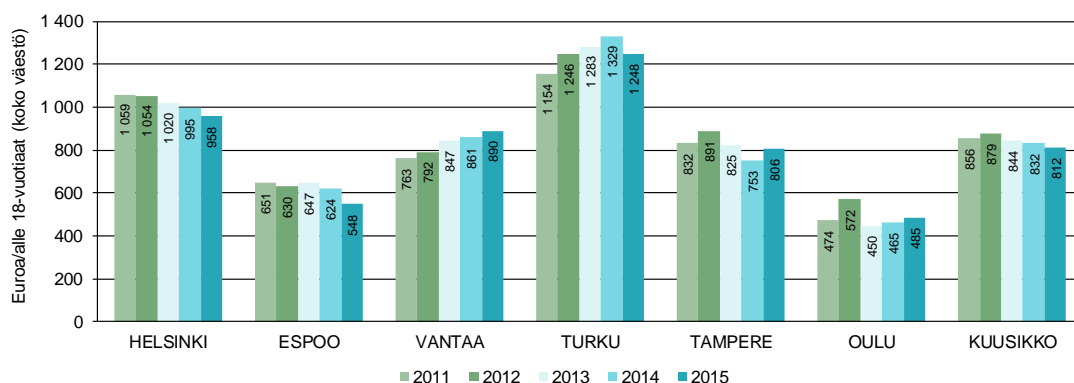
	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu ²	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sisältäen sosiaalityön) (€)	99 212 909	33 914 536	40 747 673	35 781 131	29 374 404	21 781 199	260 811 852
Hoitolaitosten kustannukset (ilman sos.työtä ³) (€)	63 743 648	22 416 588	28 833 977	26 529 416	16 082 690	8 053 657	165 659 976
Kunnalliset laitokset (%)	59,2	19,1	30,5	44,8	34,6	30,0	42,7
Ostopalvelulaitokset (%)	40,8	80,9	69,5	55,2	65,4	70,0	57,3
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä) (€)	5 425 132	5 117 794	2 058 469	2 829 838	1 354 000	144 258	16 929 491
Kunnalliset perhekodit (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostopalveluperhekodit (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä) (€)	24 798 879	5 416 860	8 686 180	6 421 877	10 581 000	12 693 976	68 598 772
Kunnan oma toiminta (%)	94,9	92,5	83,6	81,5	90,7	99,5	92,2
Ostopalvelutoiminta (%)	5,1	7,5	16,4	18,5	9,3	0,5	7,8
Sijaihoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset (ilman sos.työtä) (€)	5 245 250	963 294	1 169 046	501 189	1 356 714	889 308	10 124 801
Laitoshoidon aikainen sosiaalityö (%)	44,9	48,5	..	52,0	36,5	21,9	37,3
Perhehoidon aikainen sosiaalityö (%)	55,1	51,5	100,0	48,0	63,5	78,1	62,7
Kustannukset yhteensä, muutos (%) 2014-2015 ¹	-1,9	-10,8	4,6	-5,1	7,3	4,6	-1,2
Kustannukset yhteensä, muutos (%) 2011-2015 ¹	-4,0	-11,0	20,5	-10,6	-0,5	.	.

¹Vuosien 2011-2015 kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä

²Oulussa 1.1.2014 tapahtuneen kuntaliitoksen vuoksi kustannusten muutosta vuosien 2011-2015 välillä ei tarkastella Oulun eikä koko Kuusikon osalta.

³Vantaan laitoshoidon kustannukset sisältävät sosiaalityön; laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon henkilöstökuluihin eikä niitä ole mahdollista eritellä.

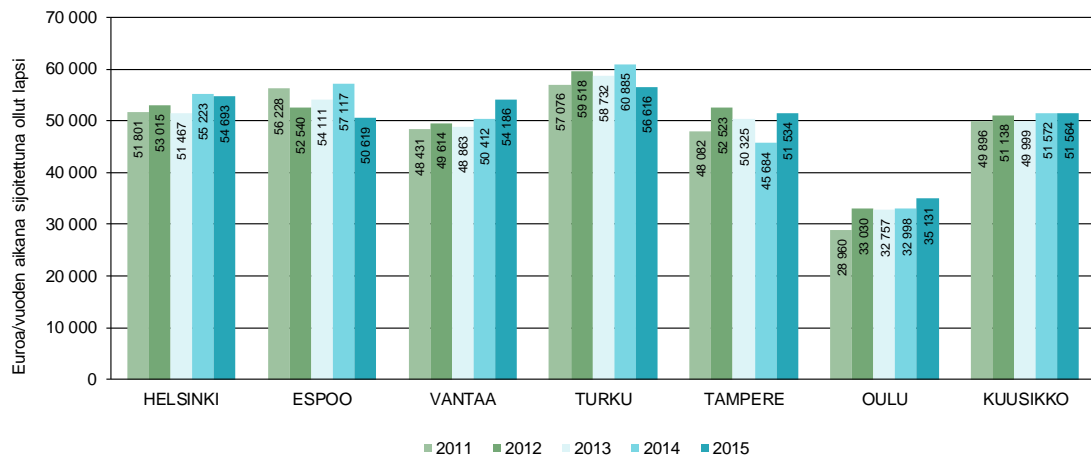
Kuvioissa 10 ja 11 on esitetty sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden ja sijoitettuna ollut lasta kohden. Koko 0–17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna kustannukset olivat kuutoskaupungeissa keskimäärin noin 812 euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 485 eurosta Turun 1 248 euroon.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 11 Sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2011–2015 (vuoden 2015 arvossa)

Sijoitettuna ollutta lasta kohden kustannukset olivat keskimäärin 51 564 euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 35 131 eurosta Turun 56 616 euroon.

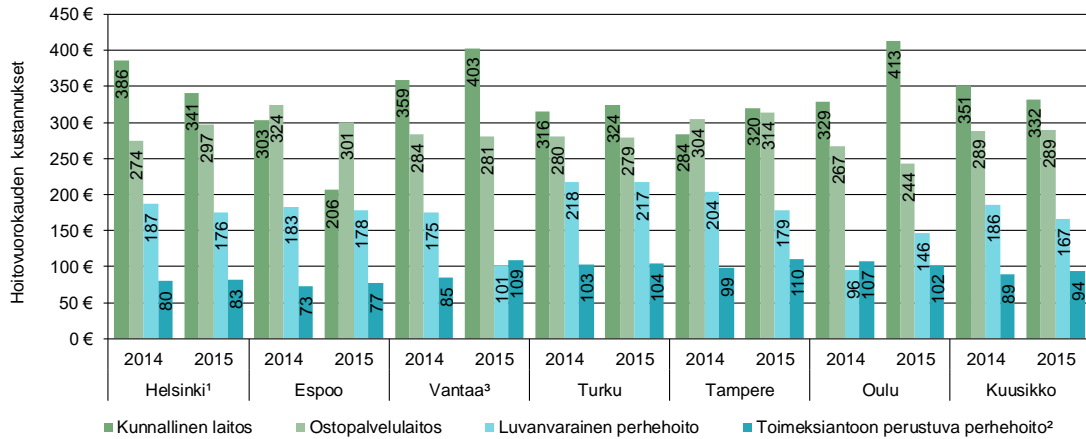
¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

Kuvio 12 Lasten sijaishuollon kustannukset 0–17 –vuotiasta sijoitettuna ollutta lasta kohti vuosina 2011–2015 (vuoden 2015 arvossa)

Sijoitusten kokonaiskustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, miten sijoitusten hoitovuorokaudet jakautuvat eri hoitomuotojen välille. Kuviossa 12 vertaillaan sijoitusten hoitovuorokausien keskimääräisiä kustannuksia vuosina 2014–2015. Hoitovuorokaudet on jaettu kunnallisiin laitoksiin, ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon sekä toimeksiantoon perustuvaan sijaisperhehoitoon. Suurimmat vuorokausikustannukset ovat kunnallisissa ja ostopalvelulaitoksissa, pienimmät toimeksiantoon perustuvassa sijaisperhehoitossa.

Oman laitoshoidon kustannukset olivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 332 euroa hoitovuorokautta kohden ja ostopalvelulaitoshoidon kustannukset 289 euroa. Perhehoidon kustannukset ovat huomattavasti laitushoitoa pienemmät. Kuutoskaupungeissa luvanva-

raisen perhehoidon hoitovuorokausi maksoi keskimäärin 167 euroa ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausi 94 euroa.

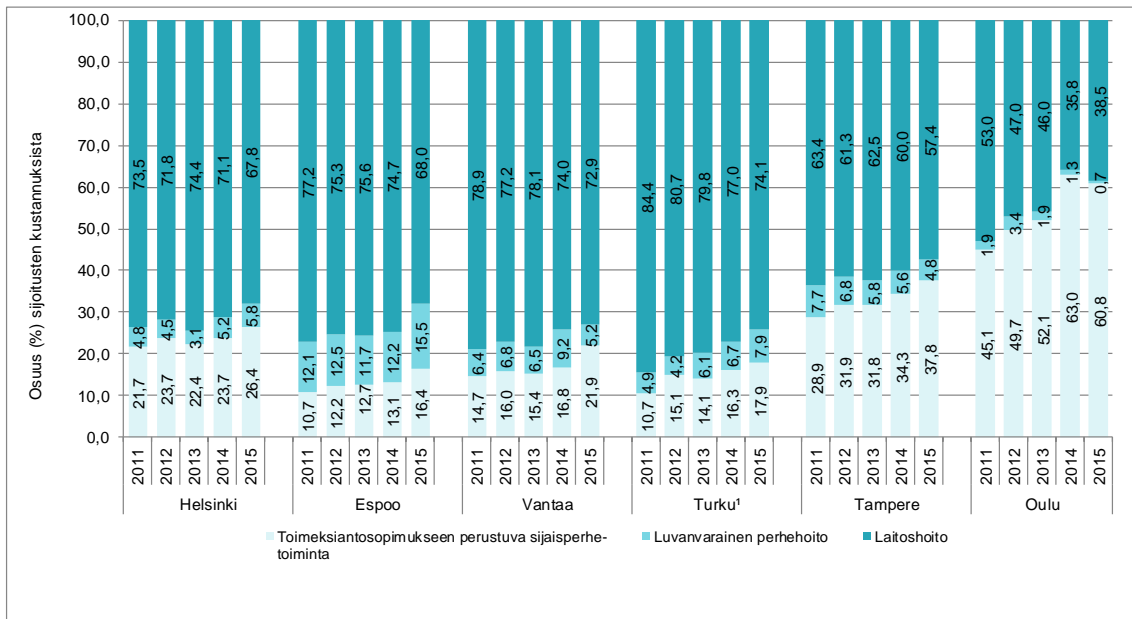
¹ Kustannusrakenteen muutos Helsingissä nostaa kustannuksia (kunnalliset laitokset)

² Sisältää läheisverkostosijoitukset

³ Vantaan laitoshoidon kustannuksissa ovat mukana laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset.

Kuvio 13 Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset 2014–2015. Vuoden 2014 kustannukset on korotettu vuoden 2015 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä.

Pääkaupunkiseudun kunnissa ja Turussa 67,8-74,1 prosenttia sijoituksen kustannuksista oli laitoshoidon kustannuksia. Tampereella osuus oli 57,4 prosenttia ja Oulussa 38,5 prosenttia.

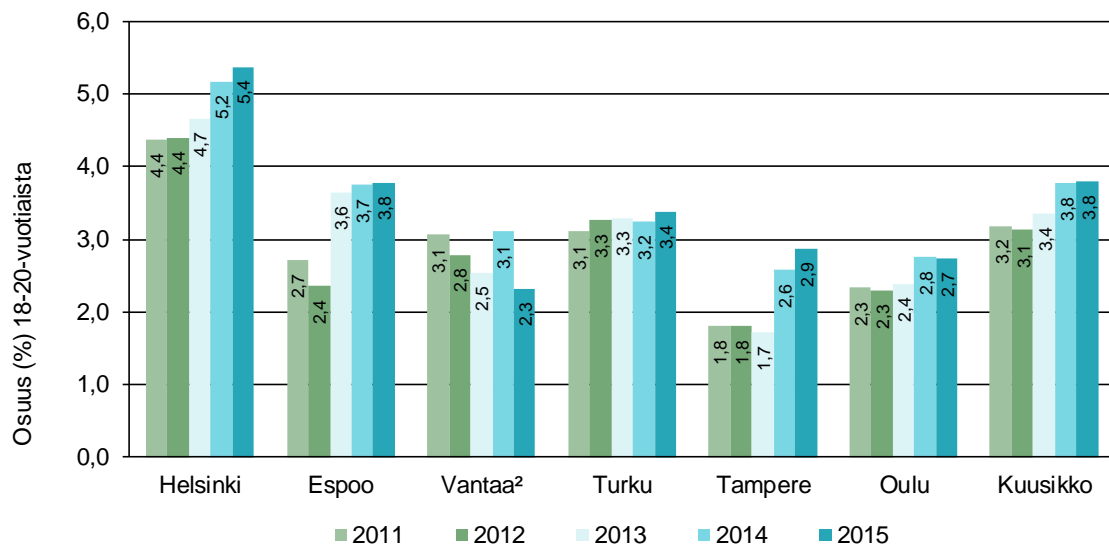

Kuvio 14 Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon osuus (%) sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2011–2015

5 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. (Sosiaaliportti 15.4.2016)

Kuusikko-kunnissa oli vuoden 2015 aikana yhteensä 2 340 jälkihuollon 18-20-vuotiasta asiakasta. Heidän lukumääränsä nousi Tampereella (11,2 %) ja Turussa (3,4 %). Oulussa (-1,3 %) ja Espoossa (-1,1 %) lukumäärä hieman laski. Helsingissä lukumäärä pysyi lähes ennallaan. Vantaan luku ei vuoden 2015 osalta pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

¹ Oulun tiedot vuosilta 2010-12 kanta-Oulun tiedoilla, vuosi 2013-14 uuden Oulun tiedoilla (kuntaliitos 1.1.2013 Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Vantaan tilastoitu asiakasmäärä ei vuoden 2015 osalta pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

Kuvio 15 Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus samanikäisestä väestöstä Kuusikko-kunnissa vuosina 2011–2015

Jälkihuollon kustannukset on kerätty osana avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten osuus kaikista avohuollon kustannuksista oli kuutoskaupungeissa yhteensä yli 10 miljoonaa euroa eli noin 14,7 prosenttia avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten erittely avohuollon kustannuksista on vaikeaa, ja kuntien käytännöt kustannusten kirjaamisessa vaihtelevat.

6 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ

Lastensuojelun henkilöstömäärää ei ole mahdollista kerätä kattavasti kunnista vuoden 2015 osalta. Tähän on syynä lainsäädäntöä koskevat muutokset, joiden myötä henkilöstön erittely lastensuojelun ja yleisen sosiaalihuollon perhepalveluiden välillä on haastavaa. Tästä syystä raporttia varten kerättiin vuoden 2015 osalta ainoastaan vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä.

Taulukossa 16 on esitetty vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit vuoden lopun poikkileikkaustietona eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin. Lastensuojelun 0-20-vuotiaita asiakkaita oli 59 yhtä vastuusosiaalityöntekijän vakanssia ja 56 yhtä avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijää kohden. Luku on suuntaa-antava eikä siitä voi suoraan päätellä, kuinka monta asiakasta yhdellä vastuusosiaalityöntekijällä on kerrallaan.

Taulukko 16 Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia kohden 31.12.2015

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä (lkm)	154	71	79	37	54	52	447
josta avohuollossa	100	55	59	26	43	42	325
josta sijaishuollossa	47	12	18	9	11	10	107
josta jälkihuollossa (jos erikseen)	7	4	2	2	0	0	15
<i>0 - 17-vuotiaat asiakkaat/avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>52,7</i>	<i>53,8</i>	<i>54,7</i>	<i>65,3</i>	<i>57,5</i>	<i>58,6</i>	<i>55,6</i>
<i>0 - 20-vuotiaat asiakkaat/vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>59,3</i>	<i>53,3</i>	<i>54,8</i>	<i>67,1</i>	<i>61,6</i>	<i>65,3</i>	<i>59,1</i>

7 ASIAKASPALAUTE

Lastensuojelun raporttiin on kerätty lyhyt yhteenveto kussakin kunnassa viimeksi toteutetusta asiakastyytyväisyyskyselystä ja/tai kuvaus käytössä olevasta asiakaspalautejärjestelmästä.

Helsinki

Helsingissä ei vuoden 2015 aikana ole tehty lastensuojelun asiakastyytyväisyyskyselyä.

Espoo

Espoossa kerätään asiakaspalautetta ja kokemuksia lastensuojelupalveluista jatkuvan asiakaspalautekyselyn lisäksi asiakasraadeissa, avoimissa asiakasfoorumeissa sekä kokemusasiantuntijaryhmissä. Asiakasraateja ja avoimia foorumeja järjestettiin vuonna 2015 kaikkiaan 11 kertaa. Saatua asiakaspalautetta on työstetty kehittämiskohteiksi työpajassa yhdessä asiakkaiden ja työntekijöiden kanssa. Vuoden 2015 työpajasta nousseita kehittämiskohteita ovat dokumentointi yhdessä asiakkaan kanssa, asiakastapaamisten valmistelu, lapsen tapaamiset, kotikäynnit sekä vertaisen tukihenkilön tarve asiakasvanhemmille.

Vantaa

Vantaalla tehtiin alkuvuodesta 2016 asiakaskysely sosiaali- ja terveystoimen asiakkaille (vuoden 2015 aikana kyselyä ei tehty). Lastensuojelun asiakkaista kyselyyn vastasi 171. Lastensuojelun palvelut saivat kyselyssä yleisarvosanaksi 8,8. Tarkemmat tiedot kyselyn tuloksista löytyvät liitteestä 5.

Turku

Turussa tehtiin sijaishuollon asiakastyytyväisyyskysely vuoden 2015 marraskuussa. Kyselyyn vastasi yhteensä 130 henkilöä. Kyselyssä lastensuojelun sijaishuollon palvelut saivat yleisarvosanaksi 8,1 (asteikolla 4-10). Kyselyyn sisällytettiin myös Kuusikko-mittarin kysymykset, joiden osalta tulokset on esitetty liitteessä 5.

Tampere

Tampereella tehtiin vuoden 2015 aikana lapsiperheiden perhe- ja sosiaalipalveluiden asiakastyytyväisyyskysely. Palautetta kerättiin aikavälillä 1.6.-31.12.2015. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 307 henkilöä. Kyselyssä lapsiperheiden perhe- ja sosiaalipalvelut saivat yleisarvosanaksi 8,5 (asteikolla 4-10). Kyselyyn sisällytettiin myös Kuusikko-mittarin kysymykset, joiden osalta tulokset on esitetty liitteessä 5.

Oulu

Oulussa ei vuoden 2015 aikana tehty lastensuojelun asiakastyytyväisyyskyselyä.

8 YHTEENVETO

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2015 aikana yhteensä 43 266 lastensuojeluilmoitusta. Yhtä lasta kohden tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 7,3 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaista. Lastensuojeluilmoituksesta 78,4 prosenttia on viranomaisien tekemiä. Viranomaisista eniten ilmoituksia tekee poliisi (25,4 %). Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä on kasvanut yli viidenneksellä vuodesta 2011: Edellisvuodesta lastensuojeluilmoitusten lukumäärä kasvoi yli kymmenellä prosentilla.

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2015 aikana yhteensä 15 640 palvelutarpeen arviota, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvioista noin 40 prosenttia oli sellaisia, joissa todettiin lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvio tehtiin kaikkiaan 14 404 lapselle. Vuoden 2014 aikana tehtiin ennen 1.4.2015 voimaan olleen lainsäädännön mukaisia lastensuojelutarpeen selvityksiä hieman yli 12 000 kappaletta. Lastensuojelun tarvetta selvitettiin kuutoskaupungeissa vähintäänkin yhtä usein kuin ennenkin.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2015 yhteensä 24 007 lastensuojelun asiakasta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lakimuutoksen myötä lastensuojelun asiakasmäärät ovat laskeneet. Kuusikkokunnissa oli vuoden 2015 aikana lähes viidennes vähemmän asiakkaita kuin vuotta aiemmin. Asiakasmäärä on vähentynyt avohuollon palvelujen puolella. Sijoitusten lukumäärään muutoksella ei ole vaikutusta.

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2015 aikana yhteensä 5 058 lasta, jotka olivat sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Sijoitettujen lukumäärä laski Tampereella (-4,8 %), Vantaalla (-2,7 %), Oulussa (-1,7 %) ja Helsingissä (-1,0 %). Turussa (2,1 %) lukumäärä hieman nousi. Espoossa tilanne pysyi lähes ennallaan. Suhteellisesti eniten sijoitettuna on 13-17-vuotiaita.

Perhehoidon eli toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on kasvanut aikavälillä 2011–2015 kaikissa kuutoskaupungeissa: Vantaalla 13, Helsingissä 9,5, Turussa 8, Espoossa 6,4, Tampereella 6,3, ja Oulussa 4,5 prosenttiyksikköä. Oulussa perhehoidon osuus on kuutoskaupunkien suurin, 81,2 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista on kaupungeissa vastaavasti pienentynyt. Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään aina ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2014 aikana läheisverkostoon sijoitettiin yhteensä 334 lasta, mikä oli 21 lasta vähemmän kuin edellisvuonna.

Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat Kuusikko-kunnissa lähes 330 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset vähenivät Espoossa (-3,9 %), Helsingissä (-3 %) sekä Turussa (-2,1 %), ja nousivat Oulussa (+6,3 %), Vantaalla (+3,3 %) ja Tampereella (+2,8 %).

Vuosi 2015 on ollut kunnissa uuden sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutosten toimeenpanon aikaa. Kunnissa on jouduttu miettimään muun muassa työnjakoon liittyviä kysymyksiä: kuinka resurssit jaetaan lastensuojelun lain mukaisten palveluiden ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden välillä, miten järjestetään erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelut ja kuinka organisoidaan palvelutarpeen arvioiden tekeminen? Lakimuutokset asettavat vaatimuksia myös kuntien tietojärjestelmille.

LÄHTEET

Laiho, Kristiina (2010). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Kumpulainen, Aila (2008). Kuuden suurimman kaupungin lastensuojelu vuonna 2007.

Kuoppala, Terhi ja Salla Säkkinen (2012). Lastensuojelu 2011. THL:n tilastoraportti 26/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.

Puustinen-Korhonen, Aila (2012). Sukulais- ja läheisverkostosijoitukset lastensuojelussa ja asumisen järjestäminen huoltajuuksjärjestelyin kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Muistio 28.6.2012. Kuntaliitto, Helsinki.

Verkkosivut:

Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja verkkosivulla www.sosiaaliportti.fi. Luettu 15.4.2016 ja 19.4.2016).

STM (2015). Sosiaalihuoltolaki uudistuu Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet. STM, 9.3.2015 Osoitteessa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=41254&name=DLFE-33908.pdf

Lainsäädäntö:

Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 164/2014)

Lastensuojelulaki (417/2007). www.finlex.fi.

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014). www.finlex.fi.

LIITTEET

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät

Lastensuojelun kokonaisuus

Raporttiin on kerätty tietoja lastensuojelulain (LsL 417/2007) mukaisten palvelujen toimintatietoja ja kustannuksia. Lastensuojelun asiakkuus on 1.4.2015 alkaen alkanut siitä, kun sosiaalityöntekijä on todennut avun (lastensuojelun palvelujen) tarpeen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Aiemmin lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun aloitettiin lastensuojelutarpeen selvityksen tekeminen.

Useimmissa Kuusikon kunnissa lastensuojelu on hallinnollisesti osana perheiden ja lapsiperheiden sosiaalipalveluja. Jotta eri kunnista kerätyt tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään, ovat Kuusikko-kuntien asiantuntijat yhdessä sopineet toiminnoittain, mitä kustannuksia tässä vertailussa otetaan mukaan lastensuojelun kustannusvertailuun. Erityisen haastavaa on henkilöstötietojen kerääminen, sillä sama työntekijä tekee usein työtä niin lastensuojelun kuin yleisten perhepalveluiden puolella. Kunnat arvioivat tiedonkeruussa itse parhaaksi katsomallaan laskennallisella mallilla esimerkiksi sen, minkä verran henkilöstökustannuksia jyvitetään lastensuojelun palveluihin.

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä.

Kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret yhteensä, hetu kertaalleen. Sama lapsi on voinut olla niin avo-, sijais- kuin jälkihuollon asiakkaana vuoden aikana. Tiedot kerätään ikäryhmittäin 0 – 20-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 21-vuotiaita) ja 0 – 17-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita).

Lastensuojelun asiakkuus (LsL 27 §) 1.4.2015 alkaen:

- 1) mikäli asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin.
- 2) kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia ja näiden tukitoimien tarve johtuu siitä, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun perheelle muutoin annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

-> Eli ei mukaan lapsia, jotka eivät palvelutarpeen arvioinnin perusteella tarvitse lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia tai heitä, joiden osalta palvelutarpeen arviointi on kesken.

Tiedot 1.1.-31.3.2015 poimitaan vanhalla asiakuuden määritelmällä ja 1.4. alkaen sovelletaan uutta lainsäädäntöä (jos mahdollista). Kommenttiriville tieto siitä, millä tavalla tiedot on kerätty.

Avohuollon toimintatiedot

Avohuollon asiakkaat

Kaikki vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun sosiaalityöntekijä on todennut avun tarpeen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. (aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin teemmään lastensuojelutarpeen selvitystä).

Tiedot 1.1.-31.3.2015 poimitaan vanhalla asiakuuden määritelmällä ja 1.4. alkaen sovelletaan uutta lainsäädäntöä (jos mahdollista). Kommenttiriville tieto siitä, millä tavalla tiedot on kerätty.

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

Vuoden aikana tehtyjen lastensuojeluilmoitusten (LsL 25 §) kokonaismäärä (yhtä lasta kohden voidaan tehdä useita ilmoituksia eli ilmoitusten lukumäärä ei ole sama kuin ilmoitusten kohteena olleiden lasten lukumäärä). Ilman ennakkollisia lastensuojeluilmoituksia (LsL 25 c §) ja yhteydenottoja sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §). Mukaan ei myöskään oteta hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi eikä tilanteita, joissa lastensuojelutarve on tullut esiin muilla tavoin.

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen syyn mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä:

01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve, lkm

jokapäiväisten tarpeiden laiminlyönti (01), heitteillejätto (02), pahoinpitytely (03), seksuaalinen hyväksikäyttö (04), huolenpidossa puutteita tai osaamattomuutta (05), kaappausuhka (06), muu (07)

02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet, lkm

vanhemman päihteidenkäyttö (01), vanhemman mielenterveysongelmat (02), jaksamattomuus (03), oman hoidon laiminlyönti (04), arjen tukiverkoston puuttuminen (05), vakava vuorovaikutusongelma vanhemman ja lapsen välillä (06), lapsen liian suuri vastuunkantaminen (07), perheen erittäin huono taloudellinen tilanne (08), kriisitilanne perheessä (09), vanhemman rikollinen toiminta (10), huolto- ja tapaamisriita (11), muu (12), perheväkivalta(aikuisten välinen) (13)

03 Lapsen oma käyttäytyminen

lapsen päihteidenkäyttö (01), lapsen mielenterveysongelma (02), rikoksilla oireilu (03), väkivaltainen käyttäytyminen (04), itsetuhoisuus (05), välinpitättömyys itsensä ja muiden suhteen (06), vakava koulunkäynnin laiminlyönti (07), lapsen fyysinen oireilu tai tapaturma-alttius (08), kotoa karkaaminen (09), muu (10)

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen tekijän mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä pääluokkiin yksityiset ilmoittajat, viranomaiset ja tuntematon. Lisäksi viranomaisista kerätään eriteltynä sosiaalipalvelut, lasten päivähoito, terveyspalvelut (joista äitiysneuvola erikseen), poliisi, koulu ja muu viranomainen. Häätäkeskuksen tekemät lastensuojeluilmoitukset kirjataan kohtaan ”muu viranomainen”.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset

Kaikki lastensuojeluilmoituksen kohteena vuoden aikana olleet lapset yhteensä sekä ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi lastensuojeluilmoitus, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset

Kerätään lukumäärä seuraavista:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (LsL 25 c §)

Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten kohteena olleet lapset

Kaikki em. yhteydenoton, em. hakemuksen, ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tai muulla tavoin ilmenneen lastensuojelun tarpeen kohteena vuoden aikana olleet

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve

Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot yhteensä. Samalle lapselle on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Palvelutarpeen arvioinnin (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) kohteena olleiden lasten lukumäärä

Niiden lasten lukumäärää joille on valmiiksi tehty palveluntarpeen arviointi ja jonka yhteydessä on selvitetty lastensuojelun tarve LsL 26 § 3 momentti. (aiemmin kerättiin tieto lastensuojelutarpeen selvityksistä). Lasten kokonaisuus sekä tieto ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat

Kerätään vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat henkilötunnus kertaalleen sisältäen sekä uudet että tarkistettut suunnitelmat seuraavasti:

Kaikki avohuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Kaikki sijaishuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Kaikki jälkihuollon asiakassuunnitelmat yhteensä (sekä erikseen 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat)

Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat

Lapset, joille on vuoden aikana laadittu asiakassuunnitelma

Niiden lasten lukumäärää joille on vuoden aikana laadittu (ml. uudet ja tarkistettut) asiakassuunnitelma (sisältäen avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelmat). Lasten kokonaisuus sekä tieto ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., 18 vuotta täyttäneet, henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Kuvaus palvelutarpeen arvioinneista

Kerätään tekstikenttään kuvaus tapauksista, joissa ei palvelutarpeen arvioinnin perusteella nähdä tarvetta lastensuojelun palveluille (minkä verran näitä on, ohjautuvatko muihin palveluihin, tilastoidaanko)

Lapset, joille on tehty läheisverkstoratkaisu

Kerätään niiden lasten lukumäärä, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkstoratkaisulla vuoden aikana.

Ei lastensuojelulain nojalla tehdyt sijoitukset läheisverkstoon vaan ratkaisut, joissa lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona. Ratkaisuun päädytään silloin sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkstokartoituksen perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus on tarkoitus lopettaa. Hoitopalkkio ja kulkorvaus maksetaan kuten sijaisperheille. Kaikki, jotka vuoden aikana asuneet läheisverkstoratkaisulla, hetu kertaalleen.

Ympärivuorokautisessa perhekuntoutuksessa olleiden lasten lukumäärä

Kerätään lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Kuvaus kunnassa järjestettävästä perhekuntoutuksesta

Kerätään tekstikenttään kuvaus kunnassa järjestettävästä perhekuntoutuksesta.

Tehostetun perhetyön piirissä olleiden lasten lukumäärä

Kerätään lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Kuvaus kunnassa järjestettävästä tehostetusta perhetyöstä

Kerätään tekstikenttään kuvaus kunnassa järjestettävästä tehostetusta perhetyöstä.

Sijaishuollon toimintatiedot

Vuoden aikana tehdyt sijoituspäätökset

Vuoden aikana alkaneiden sijoitusten päätökset yhteensä, (sisältäen kaikki päätökset koskien lapsia, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita). Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi päätös.

Kerätään päätösten lukumäärä yhteensä ja eriteltynä sijoitukseen avohuollon tukitoimena (LsL 37 §), kiireelliseen sijoitukseen (LsL 38 §) ja huostaanottoon (LsL 40 §). Huostaanottojen osalta päätökset kerätään lisäksi eriteltynä suostumukseen perustuviin huostaanottoihin ja hallinto-oikeuden päättämiin huostaanottoihin.

Kerätään myös hallinto-oikeuden hylkäämien hakemusten lukumäärä.

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset

Kerätään lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v. sisältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset. Sama lapsi vain kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet yhteensä

Kerätään lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v. sisältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset. Sama lapsi vain kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Vain avohuollon tukitoimena sijoitetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v, sama lapsi kertaalleen. Sisältää myös avohuollon kiireellisen tukitoimen (37 b §).

Uudet kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

Vain kiireellisesti sijoitetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v, sama lapsi kertaalleen.

Uudet kodin ulkopuolelle huostaanotetut lapset

Vain huostaanotetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v, sama lapsi kertaalleen.

Kodin ulkopuolelle 31.12. sijoitettuna olleet

Kerätään lastenlukumäärä yhteensä.

Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset hoitomuodoittain

Laitoshoido

Kerätään vuoden aikana laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Kerätään 31.12. laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Luvanvarainen perhehoito

Kerätään vuoden aikana luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Kerätään 31.12. luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Toimeksiantoon perustuva perhehoito

Kerätään vuoden aikana toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon(erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Kerätään 31.12. toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0-17v) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon(erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten lukumäärä

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävät sijoitukset (myös sijoitukset avohuollon tukitoimena), ei esimerkiksi niitä tapauksia, joissa lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolella vaihtoehtona sijoitukselle tai joissa lapsen huoltaja sopii itsenäisesti lapsen asumisen järjestämisestä esim. isovanhempien kanssa. Sisältyvät toimeksiantoon perustuvien sijoitusten lukuun.

Henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet

- Kunnan omien lastensuojelulaitosten hoitovuorokausiin lasketaan mukaan laitokseen tulopäivä ja läsnäolovuorokaudet lähtöpäivää ei lasketa mukaan.
- Perhehoidon (toimeksiantoon perustuva perhehoito ja luvanvarainen perhehoito) ja ostopalvelulaitosten hoitopäiviin sisältyvät myös lähtöpäivät.
- Hoitovuorokausia ovat ne päivät, jotka lapsi/nuori/perhe on ollut laitoksessa /perhe- hoidossa kirjoilla, vaikka olisikin tilapäisesti poissa laitoksesta esimerkiksi loman, karkumatkan tai muun poissaolon vuoksi, koska hoitovastuu on laitoksella. Hoitopaikka on tällöin varattuna ja laitokselle syntyy kustannuksia.
- Koko perheen ympärivuorokautisen hoidon hoitovuorokaudet lasketaan mukaan hoitovuorokausiin
- Jälkihuollon tukitoimien piirissä olevien nuorten asumisvuorokausia ei lasketa mukaan hoitovuorokausiin.

Laitoshoidon hoitovuorokaudet

Kerätään hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien laitosten ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet

Kerätään hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien perhekohtien ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet

Kerätään toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet yhteensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanotto-perheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Kerätään 31.12. toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokauden yhtensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanotto-perheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettuna olleiden lasten hoitovuorokaudet

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävien sijoitusten hoitovuorokaudet. Lukumäärä sisältyy toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausien lukumäärään.

Kunnallisten lastensuojelulaitosten hoitopaikat

Ilmoitetaan laitosten vahvistettu paikkamäärä, josta eriteltynä vastaanottopaikkojen lukumäärä.

Lisäksi kerätään lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lukumäärä.

Jälkihuollon asiakkaat

Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet

Kerätään vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet (asiakkaat, joilla jälkihuolto-oikeus, LsL 75 §) yhteensä ja eriteltynä ikäryhmittäin 0-2v, 3-6v, 7-12v, 13-15v ja 16-17v., 18 vuotta täyttäneet, henkilötunnus kertaalleen.

Henkilöstö

Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit

Kerätään vakanssien lukumäärä 31.12. yhteensä sekä eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin.

Kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset, jotka muodostuvat avohuollon ja sijaishuollon kustannuksista seuraavan erittelyn mukaisesti:

Avohuollon kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset sekä erikseen oman toiminnan ja ostopalvelutoiminnan kustannukset seuraavalla erittelyllä:

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiden ja johtavien sosiaalityöntekijöiden palkat, henkilöstökulut (vain henkilöstökulut, ei tilakuluja, matkakuluja tai työnohjauskuluja tms.)

Jälkihuollon kokonaiskustannukset

Sisältää jälkihuollon sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, tukiasumisen sekä taloudellisen tuen (ei toimeentulotukea)

Avohuollon tukitoimet

Ne avohuollon tukitoimet, jotka annettu lastensuojelun päätöksellä (Perhe voi saada sosiaalihuoltolain perusteella myös muita palveluja, mutta tähän otetaan mukaan vain lastensuojelun päätöksellä annetut palvelut)

Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (35 § ja 36 §)

Ei sijaishuoltoa. Mukaan ei lasketa mitään toimeentulotuen kustannuksia.

Läheisverkostoratkaisujen kustannukset

Kunnat arvioivat parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on lastensuojelun osuus henkilöstökustannuksista.

Sijaishuollon kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset sekä kustannukset eriteltyinä hoitolaitosten, luvanvaraisen perhehoidon ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannuksiin seuraavalla tavalla:

Laitoshoidon kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset sekä erikseen oma ja ostopalvelutoiminta seuraavasti:

Kunnallisten lastensuojelulaitosten kustannukset pitävät sisällään:

- kerätään henkilöstö, tila- ja muut kustannuksiin ilman hallinnon vyörytyskustannuksia
- Omien laitosten kustannuksiin otetaan mukaan myös kesäkotien ja vastaavien virkistyspaikkojen kustannukset sekä autojen käyttö.
- Pelkästään avohoitoa antavien osastojen kustannukset otetaan mukaan avo- huollon kustannuksiin, ei sijaishuollon kustannuksiin. Osittain avotyötä tekevät osastot otetaan mukaan sijaishuollon kustannuksiin.
- Laitoksissa työskentelevien työllistettyjen kustannuksia ei oteta mukaan sijaishuollon kustannuksiin.

Ostopalvelulaitosten kustannukset

Ostopalvelulaitosten kustannukset ja sosiaalityön kustannukset pitävät sisällään:

- Sisältää laitoksille maksetut korvaukset.
- Ostopalvelulaitosten (sekä kunnan laitosten) sijaishuollon kustannuksiin kohdistuvat sosiaalityön kustannukset kootaan omana kokonaisuutenaan kohtaan sijoitusten aikainen sosiaalityö
- SPR:n (tai muiden vastaavien) turvatalojen kustannuksia ei lasketa mukaan laitoshoidon kustannuksiin.

Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset sekä erikseen omien perhekotien kustannukset ja ostopalvelutoiminnan kustannukset. Ostopalveluna ostetun luvanvaraisen perhehoidon kustannukset sisältävät luvanvaraiselle perhehoidolle maksetut korvaukset ja sosiaalityön osuuden.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset

Toimeksiantoon perustuvan sijaisperhetoiminnan kustannukset

- Sisältävät sekä sijaisperheille maksetut korvaukset - alkuavustukset, kulu- korvaukset ja palkkiot - että sijaisperheille harkinnanvaraisena taloudellisenä tukena maksettavat kustannukset ja oman sosiaalityön osuuden.
- Sosiaalityön ja toimistotyön kustannukset sisältävät mm. työntekijöiden henkilöstömenot, huoneistomenot, koulutuskustannukset, matkakulut sekä työnohjauksen ym. kustannukset.
- Sijaisperhetoiminnan kustannuksiin sisältyy eräillä kunnilla lasten biologisten perheiden matkakuluja ym.
- Kunnan kirjanpidon, palkanlaskennan ja muita yleishallinnon kuluja ei vryörytetä.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten kustannukset

Kustannukset sisältyvät toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon.

Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset

Kerätään kokonaioskustannukset sekä erikseen laitoshoidon aikaisen ja perhehoidon (sis. luvanvarainen ja toimeksiantoon perustuva) sosiaalityön kustannukset.

Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä

AMMATILLINEN PERHEKOTI. Ks. luvanvarainen perhehoito.

ASIAKASSUUNNITELMA. Jos lastensuojelun asiakkuus jatkuu lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen, laaditaan avohuollon asiakassuunnitelma. Sen tulee sisältää seuraavat asiat: lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve; tieto olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vaikuttamaan; palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan; arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan; asianosaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

AVOHUOLLON TUKITOIMENA SIOITETUT. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoituksen tulisi tapahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Sijoitus voi liittyä myös perheen aikuiselle annettavaan hoitoon, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista, että lapsi voi jatkaa yhdessä asumistaan vanhempansa kanssa. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

AVOHUOLTO. Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on viipymättä ryhdyttävä jos 1) kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimia ovat toimeentulon ja asumisen turvaaminen lapselle ja hänen perheelleen, tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kunnan palveluissa kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUS. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että syntävä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakollisen ilmoituksen tekemiseen. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

ENSIKODIT. Ensikoti on paikka, jossa tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Äiti voi tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa. Tarvittaessa myös isä

voi asua ensikodissa. Asumisaika sovitaan perheen tarpeiden mukaan. Ensikotityö on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa lastensuojelutyötä sekä vanhemmuuden tukemista. Tavoite on turvata kasvavalle lapselle hänen ikätasonsa ja tarpeidensa mukainen hoito ja huolenpito. (Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi)

HAKEMUS LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Kun lapsi, nuori tai vanhemmat ottavat itse yhteyttä lastensuojeluun, käytetään tästä nimitystä hakemus. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

HUOSTAANOTTO. Huostanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsi on otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Lapsi on otettava huostaan, mikäli 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihkeitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, että avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä turvaamaan lapsen edun mukaista huolenpitoa. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

JÄLKIHUOLTO. Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Jälkihuoltoa järjestetään 1) sijaishuollon päättymisen jälkeen; 2) avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin; 3) nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

KIIREELLINEN AVOHUOLLON SIJOITUS. Avohuollon sijoitus on 1.4.2015 lukien mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. On siten mahdollista, että lapselle voidaan järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

KIIREELLINEN SIJOITUS. Kiireellinen sijoitus on oikeusvaikutuksiltaan verrattavissa huostaanottoon, joten edellytykset sen käyttämiselle ovat tiukat. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

LAITOSHOITO. Laitoshoidolla tarkoitetaan sitä, että lapsen sijaishuolto järjestetään sijoittamalla lapsi lastensuojelulaitokseen. Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa ja laitoshuoltoa ovat lain mukaan lastenkodit ja nuorisokodit sekä koulukodit. Lisäksi lastensuojelulaitoksina pidetään muita näihin rinnastettavia yksiköitä, esimerkiksi vastaanottokoteja. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

LAPSET. 0 – 17-vuotiaat (Lastensuojelulaki, 6§)

LASTENSUOJELUILMOITUS. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon. Ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi).

LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN ALKAMINEN. Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

LASTENSUOJELUNTARPEEN SELVITYS. Katso kohta ”palvelutarpeen arvio”.

LUVANVARAINEN PERHEHOITO. Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit) on perhehoidon ja laitoksen väliin sijoittuva sijaishuoltomuoto. Perhekodeissa hoidetaan sellaisia lapsia, joita ei esimerkiksi vaikeahoitoisuuden takia voi sijoittaa sijaisperheeseen. Perhekodin perustamiseen tarvitaan lupa. Perhekodissa sijoitettujen lasten kanssa asuu pääsääntöisesti kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

LÄHEISVERKOSTOON SIOJITTAMINEN. Läheisverkostosijoittamisella tarkoitetaan sukulaisten ja muiden lapselle läheisten henkilöiden luokse lastensuojelulain nojalla tehtäviä sijoituksia (lastensuojelulaki 37 § ja 40 §). Lapsi voidaan sijoittaa läheisverkostoon huostaanotettuna sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä tai avohuollon sijoituksena sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Kunta tekee läheisverkostosijoittamisesta toimeksiantosopimuksen. Läheisverkostosijoittaminen on toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (Puustinen-Korhonen 2012)

LÄHEISVERKOSTORATKAISUT. Lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin (lsl 32 §). Läheisverkostoratkaisut toteutetaan sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen (lsl 32 §) perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus lopettaa. Jos lapsen tilanne voidaan turvata siten, että hänen läheisverkostostaan löytyy lapsen kannalta sopiva henkilö tai perhe huolehtimaan hänen hoidostaan tai huollostaan, on ensisijaisesti haettava lapsen huoltoa ja asumista koskevaa määräystä eikä huostaanottoa näin ollen tarvita. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (Puustinen-Korhonen 2012)

NUORET. 18- 20-vuotiaat (Lastensuojelulaki, 6§)

OSTOPALVELU. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi täyttää lakiin perustuvan järjestämisvastuunsa esim. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. (Lähde: www.kunnat.net)

PALVELUTARPEEN ARVIO. Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen

arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (LsL 417/2007.)

PERHEHOITO. Ks. toimeksiantoon perustuva perhehoito

PERHEKUNTOUTUS. Perhekuntoutuksella tarkoitetaan koko perheen sijoitusta laitostyösköön. Sijoituksen on tarkoitus olla kuntouttava. Perhekuntoutus työmuotona soveltuu hyvin osaksi lastensuojelun avohuollon työskentelyä sekä huostaanoton lakkautustyöskentelyä. Sen on käytännössä todettu olevan tehokas apu myös tilanteissa, joissa on olemassa kodinulkopuolisen sijoituksen riski, mutta perhe on motivoitunut perhekuntoutukseen ja perhekuntoutusta on oikea-aikaisesti mahdollista perheelle tarjota. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Katso kohta ”yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi”.

SIJAIISHUOLTO. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS. Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen avuntarpeeseen kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaali-päivystys perustuu perustuslain säädökseen välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta, Se edellyttää, että kunnissa on valmius vastata kiireellisen avun tarpeeseen. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi; www.stm.fi)

TOIMEKSIANTOON PERUSTUVA PERHEHOITO. Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Ennen lapsen sijoittamista perheeseen tulee tehdä toimeksiantosopimus perhehoitajan ja sijoittavan kunnan tai kuntayhtymän välillä. Osapuolet sitoutuvat sopimuksen sisältämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perhehoitajan toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloehtoakaan eikä kunnalla ole velvollisuutta kustantaa tai järjestää työterveyshuoltoa. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

TURVAKODIT. Turvakoti on tarkoitettu perhe- tai lähisuhteessa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille, jotka tarvitsevat tukea väkivallasta selviämiseen sekä väliaikaisen asuinpaikan. Turvakotien tavoitteena on väkivaltakierteen katkaiseminen, sen seurausten hoitaminen ja väkivallan ennaltaehkäiseminen. Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan sekä mahdollisuuksien mukaan pitkäjänteistä tukea perheväkivaltaa kokeneille. (Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi)

TURVATALOT. Turvatalot tarjoavat apua 13-19-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Nuori voi tarvittaessa myös yöpyä tilapäisesti turvatalolla. Turvatalojen toiminnasta vastaa suomen punainen risti. (Lähde. www.redcross.fi)

VASTUUSOSIAALITYÖNTEKIJÄ. Lastensuojelulain 13 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen

asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI. Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus. Taustalla on ajatus, että lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten palvelujen jatkuvuutta. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, www.sosiaaliportti.fi)

YKSITYINEN SIJOITUS. Yksityinen sijoitus on huoltajien päätökseen perustuva sijoitus, johon sosiaalihuollosta vastaava toimielin ei ole vaikuttanut (lsl 81 §). Lapsen vanhempi voi sopia lapsensa asumisesta esimerkiksi isovanhempien kanssa ja järjestää lapsen hoidon itsenäisesti. Huoltajan tai henkilön, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu, on ilmoitettava sijoituksesta sen kunnan sosiaalihuollon toimielimelle, jonka alueelle lapsi on sijoitettu. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (Puustinen-Korhonen 2012)

Liite 3 Lastensuojelun tietoja 2015

3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2015

Lastensuojelun asiakkaat (lkm)	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojelun asiakkaat yhteensä (0 - 17-v.)	7 751	3 605	4 212	2 286	3 104	3 049	24 007
joista avohuollon palveluja saaneet lapset	6 654	3 037	4 083	1 756	2 964	2 343	20 837
joista sijoitettuna olleet lapset	1 814	670	752	632	570	620	5 058
Jälkihuollossa olleet nuoret (18 - 20-v.)¹	1 063	366	174	248	258	231	2 340
<i>Lastensuojelun asiakkaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä (0 - 17v.)</i>	7,5	5,8	9,2	8,0	8,5	6,8	23,2

¹ Vantaalla vuoden 2015 jälkihuollon asiakasmäärä ei pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

Henkilöstö	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä (lkm)	154	71	79	37	54	52	447
joista avohuollossa	100	55	59	26	43	42	325
joista sijaishuollossa	47	12	18	9	11	10	107
joista jälkihuollossa (jos erikseen)	7	4	2	2	0	0	15

3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2015

Lastensuojelun kokonaiskustannukset (€)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset yhteensä (€)	122 642 021	46 216 648	49 863 521	42 992 149	40 071 343	28 089 192	329 874 874
<i>(€/lastensuojelun asiakkaana ollut 0-20 -vuotias)</i>	13 440,2	12 216,9	11 523,8	17 314,6	12 055,2	8 276,1	12 478,2
<i>Kokonaiskustannukset (%)</i>	100,0	100,0	100,0	101,2	100,0	100,0	100,2
<i>joista avohuollon kustannukset (%)</i>	19,1	26,6	18,3	16,8	26,7	22,5	20,9
<i>joista sijaishuollon kustannukset (%)</i>	76,6	71,3	79,4	83,2	69,9	74,4	76,1
<i>joista sosiaalityön kustannukset (%)</i>	4,3	2,1	2,3	1,2	3,4	3,2	3,1
Avohuollon kustannukset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset yhteensä (€)	23 429 112	12 302 112	9 115 848	7 211 018	10 696 939	6 307 993	69 063 022
<i>Kustannukset (€/avohuollon palveluja vuoden aikana saaneet 0-17 -vuotiaat)</i>	3 521,1	4 050,7	2 232,6	4 106,5	3 609,0	2 692,3	3 314,4
Avohuollon <u>oman</u> toiminnan kustannukset yhteensä (€)	20 317 305	8 970 234	6 273 057	5 199 914	8 351 429	4 355 182	53 467 121
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö (€)	7 721 381	3 118 183	3 758 178	1 477 712	2 514 510	2 767 164	21 357 128
Jälkihuollon kokonaiskustannukset (€)	2 850 929	761 910	585 203	662 856	928 919	160 000	5 949 817
Avohuollon tukitoimet (€)	9 631 533	4 825 983	1 465 490	2 417 877	4 710 000	526 702	23 577 585
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (€) (§35 ja §36)	113 462	264 158	0	641 469	198 000	894 007	2 111 096
Läheisverkostoratkaisujen kustannukset	0	0	464 186	0	0	7 309	
Avohuollon <u>ostopalvelu</u>toiminnan kustannukset yhteensä (€)	3 111 807	3 331 878	2 842 791	2 011 104	2 345 510	1 952 811	15 595 901
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö (€)	0	0	0	0	0	0	0
Jälkihuollon kokonaiskustannukset (€)	398 843	738 542	616 416	304 862	1 615 510	512 612	4 186 785
Avohuollon tukitoimet (€)	2 712 971	2 593 336	1 956 378	1 706 242	730 000	1 440 199	11 139 126
Sijoitusten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Laitoshoido							
Kokonaiskustannukset yhteensä (€)	63 743 648	22 416 588	28 833 977	26 529 416	16 082 690	8 053 657	165 659 976
Laitoshoidon <u>oman</u> toiminnan kustannukset yhteensä (€)	37 740 829	4 287 727	8 787 887	11 878 050	5 561 690	2 415 709	70 671 892
<i>€/hoitovuorokausi</i>	340,9	206,2	402,7	324,1	320,3	413,1	331,5
<i>€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana</i>	61 971,8	18 805,8	37 236,8	51 643,7	30 553,7	24 401,1	44 616,1
<i>€/sijoitetut 31.12.</i>	130 140,8	64 965,6	172 311,5	113 124,3	106 955,6	345 101,3	123 768,6
Laitoshoidon <u>ostopalvelu</u>toiminnan kustannukset yhteensä (€)	26 002 819	18 128 861	20 046 090	14 651 366	10 521 000	5 637 948	94 988 084
<i>€/hoitovuorokausi</i>	296,9	300,7	281,0	279,2	314,3	243,6	289,2
<i>€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana</i>	84 699,7	57 009,0	70 834,2	62 612,7	70 140,0	61 955,5	68 682,6
<i>€/sijoitetut 31.12.</i>	122 079,0	113 305,4	90 297,7	117 210,9	126 759,0	82 911,0	79 889,1
Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset yhteensä (€)	5 425 132	5 117 794	2 058 469	2 829 838	1 354 000	144 258	16 929 491
<i>€/hoitovuorokausi</i>	175,6	178,1	101,3	216,7	178,8	146,5	166,7
<i>€/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana</i>	63 082,9	53 871,5	27 446,3	76 482,1	56 416,7	48 086,0	52 904,7
<i>€/sijoitetut 31.12.</i>	68 672,6	60 926,1	0,0	72 559,9	58 869,6	72 129,0	52 576,1
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (ent. sijaisperhehoito)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset	24 798 879	5 416 860	8 686 180	6 421 877	10 581 000	12 693 976	68 598 772
<i>€/hoitovuorokausi</i>	82,5	76,8	109,2	103,8	110,2	101,9	93,6
<i>€/perheisiin sijoitetut vuoden aikana</i>	25 460,9	18 678,8	22 858,4	29 869,2	29 974,5	35 657,2	26 712,9
<i>€/sijoitetut 31.12.</i>	32 846,2	27 637,0	41 362,8	36 281,8	39 629,2	49 976,3	
Lasten sijoitusten kustannukset ilman sosiaalityötä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä (€), ilman sosiaalityötä	93 967 659	32 951 242	39 578 626	35 781 131	28 017 690	20 891 891	251 188 239
joista laitoshoidon osuus (€)	63 743 648	22 416 588	28 833 977	26 529 416	16 082 690	8 053 657	165 659 976
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus (€)	5 425 132	5 117 794	2 058 469	2 829 838	1 354 000	144 258	16 929 491
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus (€)	24 798 879	5 416 860	8 686 180	6 421 877	10 581 000	12 693 976	68 598 772
<i>laitoshoidon osuus kustannuksista (%)</i>	67,8	68,0	72,9	74,1	57,4	38,5	66,0
<i>luvanvaraisen perhehoidon osuus kustannuksista (%)</i>	5,8	15,5	5,2	7,9	4,8	0,7	6,7
<i>toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus kustannuksista (%)</i>	26,4	16,4	21,9	17,9	37,8	60,8	27,3
<i>Yhteensä</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>€/vuoden aikana sijoitettuna ollut 0-17 -vuotias</i>	51 801,4	49 181,0	52 631,2	56 615,7	49 153,8	33 696,6	49 661,6
<i>€/31.12. sijoitettuna ollut 0-17 -vuotias</i>	67 994,0	0,0	81 943,3	80 588,1	62 400,2	48 473,1	78 767,1
Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sosiaalityön kustannukset yhteensä	5 245 250,0	963 294,0	1 169 046,3	501 188,6	1 356 714,0	889 308,0	10 124 801
Laitoshoidon sosiaalityön kustannukset	2 353 535,0	466 850,0	0,0	260 618,1	495 679,0	195 000,0	3 771 682
Perhehoidon sosiaalityön kustannukset	2 891 715,0	496 444,0	1 169 046,3	240 570,5	861 035,0	694 308,0	6 353 119
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	99 212 909	33 914 536	40 747 673	35 781 131	29 374 404	21 781 199	260 811 852

3C/1 Lastensuojeluilmoitukset 2015

Lastensuojelun ilmoitukset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana tulleet ilmoitukset yhteensä	15 621	6 702	8 097	6 048	3 176	3 622	43 266
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	1 633	1 102	1 292	661	742	660	6 090
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	9 225	4 013	4 073	3 739	1 574	2 010	24 634
03 Lapsen oma käyttäytyminen	4 763	1 587	2 732	1 648	860	952	12 542
Ilmoitukset tekijän mukaan	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki ilmoitukset yhteensä	15 621	6 702	8 191	6 048	3 176	3 622	43 360
Yksityisten tekemät ilmoitukset yhteensä	2 994	700	1 445	1 463	514	1 002	8 118
Viranomaiset yhteensä	12 626	5 541	6 734	4 226	2 262	2 620	34 009
Sosiaalipalvelut	1 858	1 413	1 436	1 943	35	281	6 966
Päivähoito	290	95	265	90	104	53	897
Terveyspalvelut	2 805	1 340	1 338	861	658	796	7 798
josta äitiys- ja lastenneuvola	288	55		59	0		402
Polisi	4 391	873	1 822	629	389	534	8 638
Koulu	1 456	482	968	558	362	304	4 130
Muu viranomainen	1 826	1 338	905	145	714	652	5 580
Tuntematon	1	461	12	359	400	0	1 233

Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (THL)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0 - 17-vuotiaat yhteensä (lkm)	8 401	3 717	4 394	2 658	2 039	2 311	23 520
0-2 -vuotiaat	1 084	485	485	350	288	377	3 069
3-6 -vuotiaat	1 656	753	827	494	484	438	4 652
7-12 -vuotiaat	2 640	1 155	1 443	804	642	687	7 371
13-15 -vuotiaat	1 709	742	881	463	376	507	4 678
16-17 -vuotiaat	1 312	582	758	547	249	302	3 750
0 - 17-vuotiaat yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2 -vuotiaat	12,9	13,0	11,0	13,2	14,1	16,3	13,0
3-6 -vuotiaat	19,7	20,3	18,8	18,6	23,7	19,0	19,8
7-12 -vuotiaat	31,4	31,1	32,8	30,2	31,5	29,7	31,3
13-15 -vuotiaat	20,3	20,0	20,1	17,4	18,4	21,9	19,9
16-17 -vuotiaat	15,6	15,7	17,3	20,6	12,2	13,1	15,9

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	235	150	208	221	542	840	2 196
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	362	83	9	13	112	15	594
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	344	79	32	2	123		580
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	198	157	94	122	53	70	694

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset: ilmoitusten kohteena olleet lapset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	230	147	201	208	525	737	2 048
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	341	83	9	13	101		547
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	329	79	32	2	122		564

3C/2 Lastensuojelutarpeen selvitykset (palvelutarpeen arviot) ja lastensuojelutarpeen selvityksen jäl- keen laaditut asiakassuunnitelmat 2014

Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-17 -vuotiaat yhteensä	5 228	2 423	2 113	1 278	1 886	1 476	14 404
0-2 -vuotiaat	832	363	319	206	435	235	2 390
3-6 -vuotiaat	1 165	526	484	271	471	307	3 224
7-12 -vuotiaat	1 711	761	716	414	569	487	4 658
13-15 -vuotiaat	903	442	367	197	273	261	2 443
16-17 -vuotiaat	617	331	227	190	138	186	1 689
Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot ¹ (lkm)	5 906	2 497	2 113	1 278	2 193	1 653	15 640
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (lkm)	2 513	1 140	1 395	468	202	492	6 210

¹ Ne palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve. Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Asiakassuunnitelmat ikäryhmittäin	HELSINKI ²	Espoo	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-17 -vuotiaat yhteensä	3 128	555	..	850	692	1 407	6 632
0-2 -vuotiaat	218	72	..	91	60	170	611
3-6 -vuotiaat	564	113	..	154	123	295	1 249
7-12 -vuotiaat	1 095	185	..	302	254	441	2 277
13-15 -vuotiaat	685	98	..	164	135	277	1 359
16-17 -vuotiaat	566	87	..	139	120	224	1 136
18 vuotta täyttäneet	824	163	..	16	55	89	1 147

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista.

² Helsingin luvuissa mukana myös vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat (lapsen hetu)

Vuoden aikana laadittujen uusien ja tarkastettujen asiakassuunnitelmien lukumäärä (henkilötunnus kertaalleen) ¹	HELSINKI ²	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kaikki yhteensä	5895	1153	1560	853	767	1571	11 799
Avohuolto	2999	718	954	670	451	1137	6 929
Sijaishuolto	2266	282	422	172	286	303	3 731
Jälkihuolto	630	153	184	11	30	131	1 139
joista 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat	617	140	0	27	106	890
Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat	391	1	6	0	99	497

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista. Kaikki kunnat eivät saa asiakassuunnitelmien lukumäärää eriteltynä. Samalle lapselle on voitu tehdä avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelma.

² Helsingin luvuissa mukana myös vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat (lapsen hetu)

3D Avohuollon asiakkaat 2015

Vuoden aikana alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0 - 17-vuotiaat yhteensä yhteensä	2 358	1 167	1 395	511	803	612	6 846
0-2 -vuotiaat	384	226	221	73	182	121	1 207
3-6 -vuotiaat	518	260	302	86	160	137	1 463
7-12 -vuotiaat	742	348	478	178	225	174	2 145
13-15 -vuotiaat	425	186	253	94	155	107	1 220
16-17 -vuotiaat	289	147	141	80	81	73	811
<i>Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) kaikista avohuollon 0 - 17-vuotiaista asiakkaista</i>	35,4	38,4	34,2	29,1	27,1	26,1	32,9
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (ilman jälkihuoltoa)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-17 -vuotiaat yhteensä	6 654	3 037	4 083	1 756	2 964	2 343	20 837
0-2 -vuotiaat	714	390	375	188	441	262	2 370
3-6 -vuotiaat	1 430	668	802	319	646	455	4 320
7-12 -vuotiaat	2 315	978	1 470	611	974	723	7 071
13-15 -vuotiaat	1 300	553	867	311	513	428	3 972
16-17 -vuotiaat	895	448	569	327	390	475	3 104
Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet lapset ja nuoret	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-20 -vuotiaat yhteensä	1 106	408	222	263	289	292	2 580
0-17 -vuotiaat yhteensä	43	42	48	15	31	61	240
0-2 -vuotiaat	0	0	0	1	0	0	1
3-6 -vuotiaat	0	2	0	0	0	6	8
7-12 -vuotiaat	6	8	0	4	14	15	47
13-15 -vuotiaat	6	4	6	1	1	18	36
16-17 -vuotiaat	31	28	42	9	16	22	148
18 vuotta täyttäneet	1 063	366	174	248	258	231	2 340
Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-17 -vuotiaat yhteensä	2 441	1 439	1 781	716	1 534	1 769	9 680
0-2 -vuotiaat	252	175	150	80	145	273	1 075
3-6 -vuotiaat	560	346	329	133	345	335	2 048
7-12 -vuotiaat	829	442	458	244	494	544	3 011
13-15 -vuotiaat	456	249	224	122	247	329	1 627
16-17 -vuotiaat	344	227	620	137	303	288	1 919
Läheisverkostoratkaisut	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
	72	17	32	9	15	8	153

3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2015

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0-17 -vuotiaat yhteensä	1 814	670	752	632	570	620	5 058
0-2 -vuotiaat	112	76	65	54	43	52	402
3-6 -vuotiaat	247	69	84	79	76	120	675
7-12 -vuotiaat	538	204	224	191	166	161	1 484
13-15 -vuotiaat	481	159	207	115	124	134	1 220
16-17 -vuotiaat	436	162	172	193	161	153	1 277
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0-17 -vuotiaat yhteensä	741	279	306	240	197	306	2 069
0-2 -vuotiaat	97	54	39	49	34	57	330
3-6 -vuotiaat	133	40	44	33	34	49	333
7-12 -vuotiaat	180	70	74	75	49	59	507
13-15 -vuotiaat	176	62	71	41	49	91	490
16-17 -vuotiaat	155	53	78	42	31	50	409
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut sijoitusmuodon mukaan	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Avohuollon tukitoimena sijoitetut							
0-17 -vuotiaat yhteensä	422	138	149	161	85	162	1 117
0-2 -vuotiaat	75	43	27	36	12	27	220
3-6 -vuotiaat	80	20	24	23	11	31	189
7-12 -vuotiaat	108	28	36	47	44	29	292
13-15 -vuotiaat	90	24	31	27	9	53	234
16-17 -vuotiaat	69	23	31	28	9	22	182
Kiireellisesti sijoitetut							
0-17 -vuotiaat yhteensä	432	208	187	102	117	159	1 205
0-2 -vuotiaat	46	27	20	17	14	29	153
3-6 -vuotiaat	72	29	23	16	16	25	181
7-12 -vuotiaat	95	54	49	31	21	27	277
13-15 -vuotiaat	121	45	47	19	40	49	321
16-17 -vuotiaat	98	53	48	19	26	29	273
Huostaanotetut							
0-17 -vuotiaat yhteensä	163	86	84	54	52	60	499
0-2 -vuotiaat	9	8	8	10	2	16	53
3-6 -vuotiaat	18	4	11	8	10	2	53
7-12 -vuotiaat	33	22	17	16	13	10	111
13-15 -vuotiaat	56	27	28	14	15	18	158
16-17 -vuotiaat	47	25	20	6	12	14	124
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 31.12.	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitettujen 0-17 -vuotiaiden lukumäärä	1 382	0	483	444	449	431	3 189
Sijoituspäätökset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 321	496	554	456	341	468	3 636
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	649	177	262	283	94	214	1 679
Kiireellisesti sijoitetut (lkm)	508	233	208	119	186	194	1 448
Huostaanotetut (lkm)	164	86	84	54	61	60	509
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	99	65	46	25	40	30	305
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	65	20	38	29	21	30	203
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	5	1	0	2	3	1	12
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut</i>	<i>49,1</i>	<i>35,7</i>	<i>47,3</i>	<i>62,1</i>	<i>27,6</i>	<i>45,7</i>	<i>46,2</i>
<i>Kiireellisesti sijoitetut</i>	<i>38,5</i>	<i>47,0</i>	<i>37,5</i>	<i>26,1</i>	<i>54,5</i>	<i>41,5</i>	<i>39,8</i>
<i>Huostaanotetut</i>	<i>12,4</i>	<i>17,3</i>	<i>15,2</i>	<i>11,8</i>	<i>17,9</i>	<i>12,8</i>	<i>14,0</i>

3F Sijoitusten hoitomuodot 2015

Sijoitusten hoitomuodot (0 - 17-vuotiaat)	Helsinki			Espoo			Vantaa			Turku			Tampere			Oulu			Kuusikko			
	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	
Laitoshiito																						
Laitoksiin sijoitetut vuoden aikana	609	307	841	228	318	546	236	283	519	230	234	464	182	150	332	99	91	190	1 584	1 383	2 967	
Laitoksiin sijoitetut 31.12.	290	213	503	66	160	226	51	222	273	105	125	230	52	83	135	7	68	75	571	1 189	1 760	
Laitosten hoitovuorokaudet	110 704	87 569	198 273	20 792	60 283	81 075	21 821	71 343	93 164	36 653	52 469	89 122	17 362	33 476	50 838	5 848	23 145	28 993	213 180	328 445	541 625	
<i>Hoitovuorokaudet/laitoksiin sijoitetut</i>	181,8	285,2	235,8	91,2	189,6	148,5	92,5	252,1	179,5	159,4	224,2	192,1	95,4	223,2	153,1	59,1	254,3	152,6	134,6	237,5	182,5	
Kunnallisten lastensuojelulaitosten paikat			298			49			55			130			40			24		0	190	190
joista vastaanottopaikkoja			73			21			28			38			18			24		0	0	0
<i>vastaanottopaikkojen osuus laitospaikoista (%)</i>			24,5			42,9			50,9			29,2			45,0			100,0				0,0
Lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lkm			6			10			19			0			6			0				41
Luvanvarainen perhehoito																						
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	0	86	86	0	95	95	0	75	75	0	37	37	0	24	24	0	3	3	0	320	320	
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut 31.12.	0	79	79	0	84	84	0	0	39	39	0	23	23	0	2	2	0	322	322	
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet			30 899			28 728			20 311			13 058			7 572			985	0	84	101 553	
<i>Hoitovuorokaudet/Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut</i>			359,3			302,4			270,8			352,9			315,5			328,3				317,4
Toimeksiantoon perustuva sijoitus sijaisperheeseen																						
Sijaisperhehoidon asiakkaat vuoden aikana			974			290			380			215			353			356				2 568
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat	753	30	783	202	0	202	222	0	222	171	23	194	260	0	260	239	1	240				1 901
Päivystys- ja vastaanotto-perheiden asiakkaat	241	0	241	88	0	88	158	0	158	21	0	21	93	0	93	116	0	116				717
<i>Päivystys- ja vastaanotto-perheissä olleiden osuus (%) sijaisperheasiakkaista</i>			24,7			30,3			41,6			9,8			26,3			32,6				27,9
Sijaisperhehoidon asiakkaat 31.12.			755			196			210			177			267			254				1 859
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat			708			179			210			169			236			223				1 725
Päivystys- ja vastaanotto-perheissä olleet			47			17			0			8			31			31				134
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet vuoden aikana			300 415			70 532			79 566			61 862			96 024			124 606				733 005
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet			280 610			63 786			68 845			60 463			86 663			116 171				676 538
Päivystys- ja vastaanotto-perheissä olleiden hoitovuorokaudet			19 805			6 746			10 721			1 399			9 361			8 435				56 467
<i>Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin sijoitetut</i>			308,4			243,2			209,4			287,7			272,0			350,0				285,4
<i>Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin pitkäaikaisesti sijoitetut</i>			358,4			315,8			310,1			311,7			333,3			484,0				355,9
<i>Hoitovuorokaudet/päivystys- ja vastaanotto-perheisiin sijoitetut</i>			82,2			76,7			67,9			66,6			100,7			72,7				78,8
Läheisverkostoon sijoitettujen lasten määrä			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.				yht.
Läheisverkostoon tai sukulaisten luo sijoitettujen lasten lkm			92			33			49			30			15			115				334
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet (yhteenveto)			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.				yht.
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä (lkm)			529 587			180 335			193 041			164 042			154 434			154 584				1 376 023
<i>Laitoshiito (%)</i>			37,4			45,0			48,3			54,3			32,9			18,8				39,4
<i>Luvanvarainen perhehoito (%)</i>			5,8			15,9			10,5			8,0			4,9			0,6				7,4
<i>Toimeksiantoon perustuva perhehoito (%)</i>			56,7			39,1			41,2			37,7			62,2			80,6				53,3
<i>Hoitovuorokaudet/vuoden aikana sijoitettuna olleet 0-17 -vuotiaat</i>			291,9			269,2			256,7			259,6			270,9			249,3				272,0

3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2010–2014.

		Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu ¹	Kuusikko
Läheisverkostoon	2011	56	29	47	13	44	44	233
sijoitetut	2012	45	34	43	37	47	45	251
lapset	2013	61	37	49	32	48	80	307
	2014	67	46	40	30	57	115	355
	2015	92	33	49	30	15	115	334

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013.

Liite 4: Lastensuojelun aikasarjoja 2011–2015

4A Lastensuojelun asiakkaat 2011–2015

	Vuosi	HELSINKI		Espoo		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU ¹		KUUSIKKO	
		Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen	Muutos (%) ed. vuoteen		
Lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (sisältäen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon, henkilötunnus kertaalleen)²															
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	9 210	6,0	3 930	13,6	4 816	-1,0	2 781	5,0	3 360	4,4	2 803	10,2	26 900	5,8
	2012	9 427	2,4	4 376	11,3	5 280	9,6	2 888	3,8	3 539	5,3	2 821	0,6	28 331	5,3
	2013	9 828	4,3	4 501	2,9	4 956	-6,1	2 942	1,9	3 740	5,7	3 706	31,4	29 673	4,7
	2014	9 870	0,4	4 376	-2,8	4 825	-2,6	2 937	-0,2	3 834	2,5	3 766	1,6	29 608	-0,2
	2015	7 751	-21,5	3 605	-17,6	4 212	-12,7	2 286	-22,2	3 104	-19,0	3 049	-19,0	24 007	-18,9
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	9,4		6,7		10,9		9,9		9,5		9,6		9,2	
	2012	9,6		7,4		11,9		10,3		10,0		9,5		9,6	
	2013	9,8		7,5		11,1		10,5		10,4		8,3		9,5	
	2014	9,7		7,2		10,7		10,4		10,6		8,4		9,3	
	2015	7,5		5,8		9,2		8,0		8,5		6,8		7,5	
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0 - 20-vuotiaat)	2011	10 564	5,4	4 223	12,1	5 069	-1,4	3 073	3,2	3 699	11,0	3 045	7,8	29 673	5,7
	2012	10 773	2,0	4 698	11,2	5 514	8,8	3 065	-0,3	3 936	6,4	3 041	-0,1	31 027	4,6
	2013	11 194	3,9	4 860	3,4	5 065	-8,1	3 145	2,6	4 110	4,4	4 011	31,9	32 385	4,4
	2014	11 296	0,9	4 780	-1,6	4 961	-2,1	3 142	-0,1	4 176	1,6	4 094	2,1	32 449	0,2
	2015	9 125	-19,2	3 783	-20,9	4 327	-12,8	2 483	-21,0	3 324	-20,4	3 394	-17,1	26 436	-18,5
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten ja nuorten (0 - 20-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	8,9		6,2		9,7		8,7		8,3		8,4		8,3	
	2012	9,0		6,8		10,5		8,6		8,8		8,3		8,6	
	2013	9,2		7,0		9,6		8,8		9,1		7,6		8,6	
	2014	9,3		6,7		9,4		8,8		9,2		7,7		8,5	
	2015	7,4		5,3		8,1		6,9		7,3		6,4		6,9	
Avohuollon tietoja²															
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	8 331	4,3	3 572	15,9	4 678	-3,8	2 476	0,2	3 244	10,0	2 747	0,1	25 048	4,0
	2012	8 277	-0,6	4 150	16,2	5 171	10,5	2 416	-2,4	3 499	7,9	2 812	2,4	26 325	5,1
	2013	8 721	5,4	4 016	-3,2	4 832	-6,6	2 427	0,5	3 480	-0,5	3 664	30,3	27 140	3,1
	2014	8 729	0,1	4 190	4,3	4 666	-3,4	2 377	-2,1	3 564	2,4	3 735	1,9	27 261	0,4
	2015	6 654	-23,8	3 037	-27,5	4 083	-12,5	1 756	-26,1	2 964	-16,8	2 343	-37,3	20 837	-23,6
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden lasten (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	8,5		6,1		10,6		8,8		9,1		9,4		8,5	
	2012	8,4		7,0		11,6		8,6		9,8		9,5		8,9	
	2013	8,7		6,7		10,8		8,7		9,7		8,2		8,7	
	2014	8,6		6,9		10,3		8,4		9,8		8,3		8,6	
	2015	6,4		4,9		8,9		6,1		8,1		5,2		6,5	
Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet (0 - 17-vuotiaat)	2011	3 668	23,0	1 920	38,1	2 506	0,0	1 383	10,6	1 499	9,7	1 023	19,5	11 999	52,9
	2012	4 376	19,3	1 974	2,8	2 820	12,5	1 440	4,1	1 526	1,8	946	-7,5	13 082	9,0
	2013	4 848	10,8	2 050	3,9	2 051	-27,3	1 268	-11,9	1 481	-2,9	1 562	65,1	13 260	1,4
	2014	4 780	-1,4	2 231	8,8	1 983	-3,3	1 195	-5,8	1 507	1,8	1 514	-3,1	13 210	-0,4
	2015	2 358	-50,7	1 167	-47,7	1 395	-29,7	511	-57,2	803	-46,7	612	-59,6	6 846	-48,2
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon asiakkaista (0 - 17-vuotiaat)	2011	44,0		53,8		53,6		55,9		46,2		37,2		47,9	
	2012	52,9		47,6		54,5		59,6		43,6		33,6		49,7	
	2013	55,6		51,0		42,4		52,2		42,6		42,6		48,9	
	2014	54,8		53,2		42,5		50,3		42,3		40,5		48,5	
	2015	35,4		38,4		34,2		29,1		27,1		26,1		32,9	
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista lastensuojelun asiakkaista (0 - 17-vuotiaat)	2011	39,8		48,9		52,0		49,7		44,6		36,5		44,6	
	2012	46,4		45,1		53,4		49,9		43,1		33,5		46,2	
	2013	49,3		45,5		41,4		43,1		39,6		42,1		44,7	
	2014	48,4		51,0		41,1		40,7		39,3		40,2		44,6	
	2015	30,4		32,4		33,1		22,4		25,9		20,1		28,5	

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-ii)

² Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015. 1.4.2015 alkaen asiakkuus alkaa vasta, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan

	Vuosi	HELSENKI Muutos (%) ed. vuoteen	Espoo Muutos (%) ed. vuoteen	VANTAA ² Muutos (%) ed. vuoteen	TURKU Muutos (%) ed. vuoteen	TAMPERE Muutos (%) ed. vuoteen	OULU ¹ Muutos (%) ed. vuoteen	KUUSIKKO Muutos (%) ed. vuoteen
Sijoitukset								
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	1 995 1,9	678 8,5	698 10,6	567 7,0	614 -1,1	479 -1,2	5 031 3,7
	2012	1 958 -1,9	710 4,7	710 1,7	585 3,2	603 -1,8	515 7,5	5 081 1,0
	2013	1 983 1,3	716 0,8	776 9,3	613 4,8	589 -2,3	610 18,4	5 287 4,1
	2014	1 832 -7,6	666 -7,0	773 -0,4	619 1,0	599 1,7	631 3,4	5 120 -3,2
	2015	1 814 -1,0	670 0,6	752 -2,7	632 2,1	570 -4,8	620 -1,7	5 058 -1,2
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	2,0	1,2	1,6	2,0	1,7	1,6	1,7
	2012	2,0	1,2	1,6	2,1	1,7	1,7	1,7
	2013	2,0	1,2	1,7	2,2	1,6	1,4	1,7
	2014	1,8	1,1	1,7	2,2	1,6	1,4	1,6
	2015	1,8	1,1	1,6	2,2	1,6	1,4	1,6
31.12.2013 sijoitettuna olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	1 547 -2,2	553 9,5	438 7,9	424 5,2	458 -25,4	357 4,7	3 777 -1,9
	2012	1 549 0,1	500 -9,6	459 4,8	440 3,8	480 4,8	368 3,1	3 796 0,5
	2013	1 495 -3,5	0 -100,0	481 4,8	443 0,7	478 -0,4	443 20,4	3 340 -12,0
	2014	1 424 -4,7	462 0,0	0 -100,0	463 4,5	450 -5,9	451 1,8	3 250 -2,7
	2015	1 382 -2,9	0 -100,0	483 0,0	444 -4,1	449 -0,2	431 -4,4	3 189 -1,9
31.12.2013 sijoitettuna olleiden lasten (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	1,6	0,9	1,0	1,5	1,3	1,2	1,3
	2012	1,6	0,8	1,0	1,6	1,4	1,2	1,3
	2013	1,5	0,0	1,1	1,6	1,3	1,0	1,1
	2014	1,4	0,8	0,0	1,6	1,2	1,0	1,0
	2015	1,3	0,0	1,1	1,5	1,2	1,0	1,0
Jälkihuollossa olleet nuoret²								
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (18 vuotta täyttäneet)	2011	941 17,2	273 14,7	241 25,5	232 -2,1	166 -1,8	167 24,6	2 020 13,9
	2012	950 1,0	239 -12,5	220 -8,7	249 7,3	168 1,2	162 -3,0	1 988 -1,6
	2013	984 3,6	365 52,7	198 -10,0	248 -0,4	159 -5,4	205 26,5	2 159 8,6
	2014	1 059 7,6	370 1,4	236 19,2	240 -3,2	232 45,9	234 14,1	2 371 9,8
	2015	1 063 0,4	366 -1,1	174 -26,3	248 3,3	258 11,2	231 -1,3	2 340 -1,3
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0 - 20-vuotiaat	2011	997 18,0	283 14,6	292 24,8	250 -2,0	188 0,0	200 8,7	2 210 13,2
	2012	992 -0,5	259 -8,5	263 -9,9	256 2,4	248 31,9	248 24,0	2 266 2,5
	2013	1 040 4,8	394 52,1	205 -22,1	254 -0,8	247 -0,4	256 3,2	2 396 5,7
	2014	1 113 7,0	408 3,6	266 29,8	250 -1,6	267 8,1	285 11,3	2 589 8,1
	2015	1 106 -0,6	408 0,0	222 -16,5	263 5,2	289 8,2	292 2,5	2 580 -0,3
Väestö 31.12.		Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu¹	Kuusikko
0-17-vuotiaat	2011	97 545 0,6	58 558 1,0	44 311 0,5	28 047 0,0	35 479 0,0	29 280 0,9	293 220 0,6
	2012	98 529 1,0	59 243 1,2	44 487 0,4	27 933 -0,4	35 546 0,2	29 750 1,6	295 488 0,8
	2013	100 023 1,5	59 843 1,0	44 790 0,7	28 053 0,4	35 943 1,1	44 453 49,4	313 105 6,0
	2014	101 643 1,6	60 998 1,9	45 262 1,1	28 368 1,1	36 326 1,1	44 785 0,7	317 382 1,4
	2015	103 530 1,9	61 857 1,4	45 804 1,2	28 663 1,0	36 465 0,4	44 876 0,2	321 195 1,2
0-20-vuotiaat	2011	119 100 0,5	68 629 1,3	52 178 0,4	35 515 0,1	44 710 0,5	36 456 1,9	356 588 0,8
	2012	120 106 0,8	69 396 1,1	52 370 0,4	35 571 0,2	44 877 0,4	36 816 1,0	359 136 0,7
	2013	121 158 0,9	69 845 0,6	52 579 0,4	35 572 0,0	45 229 0,8	53 048 44,1	377 431 5,1
	2014	122 099 0,8	70 882 1,5	52 854 0,5	35 769 0,6	45 344 0,3	53 275 0,4	380 223 0,7
	2015	123 291 1,0	71 527 0,9	53 289 0,8	35 989 0,6	45 458 0,3	53 335 0,1	382 889 0,7

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Vantaan vuoden 2015 jälkihuollon asiakasmäärä ei pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

4B/1 Sijoitetut lapset 2011–2015: sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut

	Vuosi	Helsinki	Muutos, %	Espoo	Muutos, %	Vantaa	Muutos, %	Turku	Muutos, %	Tampere	Muutos, %	Oulu	Muutos, %	Kuusikko	Muutos, %
Kaikki yhteensä (0-17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	1 995	1,9	678	8,5	698	10,6	567	7,0	614	-1,1	479	-1,2	5 031	3,7
	2012	1 958	-1,9	710	4,7	710	1,7	585	3,2	603	-1,8	515	7,5	5 081	1,0
	2013	1 983	1,3	716	0,8	776	9,3	613	4,8	589	-2,3	610	18,4	5 287	4,1
	2014	1 832	-7,6	666	-7,0	773	-0,4	619	1,0	599	1,7	631	3,4	5 120	-3,2
	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten (0 - 17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	2,0		1,2		1,6		2,0		1,7		1,6		1,7	
	2012	2,0		1,2		1,6		2,1		1,7		1,7		1,7	
	2013	2,0		1,2		1,7		2,2		1,6		1,4		1,7	
	2014	1,8		1,1		1,7		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä	2011	598 625	-1,4	179 914	-0,5	161 525	6,7	156 589	3,0	178 547	0,9	122 132	6,0	1 397 332	1,0
	2012	599 292	0,1	188 658	4,9	179 232	11,0	167 877	7,2	179 439	0,5	132 141	8,2	1 446 639	3,5
	2013	594 102	-0,9	190 635	1,0	193 440	7,9	162 656	-3,1	174 038	-3,0	150 273	13,7	1 465 144	1,3
	2014	542 750	-8,6	181 492	-4,8	190 490	-1,5	169 656	4,3	158 080	-9,2	150 290	0,0	1 392 758	-4,9
	2015	529 587	-2,4	180 335	-0,6	193 041	1,3	164 042	-3,3	154 434	-2,3	154 584	2,9	1 376 023	-1,2
Laitoksiin sijoitetut lapset (0 - 17-vuotiaat)															
Laitoksiin sijoitetut lapset vuoden aikana	2011	1 137	-0,1	606	13,5	600	18,6	201	7,5	394	-6,0	283	20,4	3 221	6,7
	2012	1 048	-7,8	637	5,1	555	-7,5	430	113,9	368	-6,6	242	-14,5	3 280	1,8
	2013	1 085	-7,8	620	5,1	603	-7,5	510	113,9	323	-6,6	251	-14,5	3 392	1,8
	2014	904	3,5	560	-2,7	551	8,6	499	18,6	344	-12,2	212	3,7	3 070	3,4
	2015	841	-22,5	546	-11,9	519	-13,9	464	-9,0	332	2,8	190	-24,3	2 892	-14,7
Laitoksiin sijoitetut lapset 31.12.	2011	713	-13,0	283	11,4	250	0,0	137	0,0	199	-4,3	84	20,0	1 666	23,2
	2012	693	-2,8	286	1,1	294	17,6	260	89,8	195	-2,0	93	10,7	1 821	9,3
	2013	679	-2,8	271	1,1	298	17,6	272	89,8	176	-2,0	75	10,7	1 771	9,3
	2014	552	-2,0	0	-5,2	284	1,4	266	4,6	155	-9,7	82	-19,4	1 339	-2,7
	2015	503	-25,9	226	-16,6	273	-8,4	230	-15,4	135	-23,3	75	0,0	1 442	-18,6
Laitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2011	281 182	-6,2	92 409	0,9	98 959	11,5	97 627	-0,2	70 022	-6,7	28 381	32,9	668 580	-0,9
	2012	266 225	-5,3	99 303	7,5	96 898	-2,1	98 557	1,0	68 707	-1,9	25 739	-9,3	655 429	-2,0
	2013	263 323	-1,1	99 218	-0,1	101 144	4,4	95 323	-3,3	62 500	-9,0	29 389	14,2	650 897	-0,7
	2014	214 126	-18,7	87 706	-11,6	93 440	-7,6	98 658	3,5	55 393	-11,4	25 288	-14,0	574 611	-11,7
	2015	198 273	-7,4	81 075	-7,6	93 164	-0,3	89 122	-9,7	50 838	-8,2	28 993	14,7	541 465	-5,8
Kunnallisten laitosten hoitovuorokaudet	2011	143 198	-2,4	24 429	-2,4	25 026	-2,4	45 343	-2,4	20 049	-2,4	12 171	-2,4	270 216	-2,4
	2012	136 946	-4,4	23 591	-3,4	24 796	-0,9	41 718	-8,0	19 863	-0,9	8 251	-32,2	255 165	-5,6
	2013	127 977	-6,5	22 557	-4,4	25 879	4,4	39 594	-5,1	18 186	-8,4	9 252	12,1	243 445	-4,6
	2014	105 777	-17,3	22 131	-1,9	22 365	-13,6	38 557	-2,6	20 208	11,1	8 026	-13,3	217 064	-10,8
	2015	110 704	4,7	20 792	-6,1	21 821	-2,4	36 653	-4,9	17 362	-14,1	5 848	-27,1	213 180	-1,8
Ostopalvelulaitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2011	137 984	-13,0	67 980	4,9	73 933	13,6	52 284	2,0	49 973	-6,1	16 210	66,4	398 364	-1,1
	2012	129 279	-6,3	75 712	11,4	72 102	-2,5	56 839	8,7	48 844	-2,3	17 488	7,9	400 264	0,5
	2013	135 346	4,7	76 661	1,3	75 265	4,4	55 729	-2,0	44 314	-9,3	20 137	15,1	407 452	1,8
	2014	108 349	-19,9	65 575	-14,5	71 075	-5,6	60 101	7,8	35 185	-20,6	17 262	-14,3	357 547	-12,2
	2015	87 569	-19,2	60 283	-8,1	71 343	0,4	52 469	-12,7	33 476	-4,9	23 145	34,1	328 285	-8,2
Hoitovuorokausia laitokseen sijoitettuna ollutta lasta kohden	2011	247		152		165		486		178		100		208	
	2012	254	2,7	156	2,2	175	5,9	229	-52,8	187	5,1	106	6,1	200	-3,7
	2013	243	-4,5	160	2,7	168	-3,9	187	-18,5	193	3,6	117	10,1	192	-4,0
	2014	237	-2,4	157	-2,1	170	1,1	198	5,8	161	-16,8	119	1,9	187	-2,5
	2015	236	-0,5	148	-5,2	180	5,9	192	-2,9	153	-4,9	153	27,9	187	0,0

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-ii)

4B/2 Sijoitetut lapset 2011–2015: luvanvaraiseen perhehoitoon ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut sekä ympärivuorokautinen laitosmuotoinen perhekuntoutus

	Vuosi	Helsinki Muutos, %	Espoo Muutos, %	Vantaa Muutos, %	Turku Muutos, %	Tampere Muutos, %	Oulu Muutos, %	Kuusikko Muutos, %
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset								
Luvanvaraiseen perhehoitoon vuoden aikana sijoitetut lapset	2011	82 -31,1	89 2,3	55 22,2	0 -100,0	31 -3,1	7 0,0	264 -15,9
	2012	101 23,2	84 -5,6	53 -3,6	24 0,0	33 6,5	22 214,3	317 20,1
	2013	76 -24,8	81 -3,6	62 17,0	31 29,2	28 -15,2	11 -50,0	289 -8,8
	2014	75 -1,3	82 1,2	72 16,1	36 16,1	22 -21,4	10 -9,1	297 2,8
	2015	86 14,7	95 15,9	75 4,2	37 2,8	24 9,1	3 -70,0	320 7,7
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset 31.12.	2011	75 2,7	68 -9,3	36 0,0	20 -4,8	29 0,0	3 -50,0	231 13,2
	2012	84 12,0	0 -100,0	43 19,4	23 15,0	30 3,4	6 100,0	186 -19,5
	2013	72 -14,3	65 0,0	40 -7,0	29 26,1	25 -16,7	11 83,3	242 30,1
	2014	69 -4,2	67 3,1	39 -2,5	33 13,8	19 -24,0	8 -27,3	235 -2,9
	2015	79 14,5	84 25,4	0 -100,0	39 18,2	23 21,1	2 -75,0	227 -3,4
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2011	27 244 -0,6	26 681 -4,6	13 126 -4,5	6 846 -13,9	9 534 -11,3	1 459 -31,8	84 890 -5,6
	2012	31 640 16,1	26 379 -1,1	14 795 12,7	8 155 19,1	10 272 7,7	2 913 99,7	94 154 10,9
	2013	27 307 -13,7	25 373 -3,8	21 256 43,7	10 293 26,2	10 069 -2,0	3 598 23,5	97 896 4,0
	2014	28 415 4,1	25 299 -0,3	20 482 -3,6	11 683 13,5	7 556 -25,0	2 750 -23,6	96 185 -1,7
	2015	30 899 8,7	28 728 13,6	20 311 -0,8	13 058 11,8	7 572 0,2	985 -64,2	101 553 5,6
Hoitovuorokausia luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2011	332	300	239	0	308	208	322
	2012	313	314	279	340	311	132	297
	2013	359	313	343	332	360	327	339
	2014	379	309	284	325	343	275	324
	2015	359	302	271	353	316	328	317
Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut lapset								
Sijaisperheisiin sijoitetut vuoden aikana	2011	1 258 6,0	207 0,5	270 9,8	165 -9,8	362 8,1	324 10,6	2 586 5,6
	2012	1 248 -0,8	208 0,5	279 3,3	0 -100,0	361 -0,3	346 6,8	2 442 -5,6
	2013	1 257 0,7	254 22,1	304 9,0	204 0,0	352 -2,5	419 21,1	2 790 14,3
	2014	921 -26,7	221 -13,0	369 21,4	192 -5,9	342 -2,8	484 15,5	2 529 -9,4
	2015	974 5,8	290 31,2	380 3,0	215 12,0	353 3,2	356 -26,4	2 568 1,5
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet	2011	453 11,0	30 11,1	82 13,9	11 -77,1	90 1,1	58 34,9	724 5,4
	2012	539 19,0	36 20,0	93 13,4	0 -100,0	92 2,2	59 1,7	819 13,1
	2013	487 -9,6	62 72,2	104 11,8	19 0,0	81 -12,0	85 44,1	838 2,3
	2014	222 -54,4	73 17,7	164 57,7	0 -100,0	89 9,9	109 28,2	657 -21,6
	2015	241 8,6	88 20,5	158 -3,7	21 0,0	93 4,5	116 6,4	717 9,1
Pitkäaikaisessa sijaisperhehoidossa olleet	2011	805 3,3	177 -1,1	188 8,0	154 14,1	272 10,6	266 6,4	1 862 5,6
	2012	709 -11,9	172 -2,8	186 -1,1	0 -100,0	269 -1,1	287 7,9	1 623 -12,8
	2013	770 8,6	192 11,6	200 7,5	185 0,0	271 0,7	334 16,4	1 952 20,3
	2014	767 -0,4	148 -22,9	205 2,5	0 -100,0	253 -6,6	375 12,3	1 748 -10,5
	2015	783 2,1	202 36,5	222 8,3	194 0,0	260 2,8	240 -36,0	1 901 8,8
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet	2011	290 199 3,6	60 824 -0,8	49 440 1,1	52 116 12,6	98 991 8,6	92 292 0,6	643 862 3,9
	2012	301 427 3,9	62 976 3,5	67 539 36,6	61 165 17,4	100 460 1,5	103 489 12,1	697 056 8,3
	2013	303 472 0,7	66 044 4,9	71 040 5,2	57 040 -6,7	101 469 1,0	117 286 13,3	716 351 2,8
	2014	300 209 -1,1	68 487 3,7	76 568 7,8	59 315 4,0	95 131 -6,2	122 252 4,2	721 962 0,8
	2015	300 415 0,1	70 532 3,0	79 566 3,9	61 862 4,3	96 024 0,9	124 606 1,9	733 005 1,5
Hoitovuorokausia sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden (toimeksiantoon perustuva perhehoito)	2011	231	294	183	316	273	285	249
	2012	242	303	242	0	278	299	285
	2013	241	260	234	280	288	280	257
	2014	326	310	208	309	278	253	285
	2015	308	243	209	288	272	350	285
Vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettujen hoitovuorokaudet	2011	25 717 3,6	2 723 24,6	3 147 -18,8	1 310 -5,3	8 567 -18,3	5 555 11,9	47 019 -1,5
	2012	30 994 20,5	2 537 -6,8	6 824 116,8	0 -100,0	7 459 -12,9	6 221 12,0	54 035 14,9
	2013	27 226 -12,2	5 091 100,7	8 603 26,1	715 0,0	10 025 34,4	8 627 38,7	60 287 11,6
	2014	19 197 -29,5	4 452 -12,6	9 040 5,1	643 -10,1	10 628 6,0	8 588 -0,5	52 548 -12,8
	2015	19 805 3,2	6 746 51,5	10 721 18,6	1 399 117,6	9 361 -11,9	8 435 -1,8	56 467 7,5
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2011	264 482 3,6	58 101 -1,8	46 293 2,8	50 806 13,2	90 424 12,0	86 737 -0,1	596 843 4,4
	2012	270 433 2,3	60 439 4,0	60 715 31,2	61 165 20,4	93 001 2,8	97 268 12,1	643 021 7,7
	2013	276 246 2,1	60 953 0,9	62 437 2,8	0 -100,0	91 444 -1,7	108 659 11,7	599 739 -6,7
	2014	281 012 1,7	64 035 5,1	67 528 8,2	0 0,0	84 503 -7,6	113 664 4,6	610 742 1,8
	2015	280 610 -0,1	63 786 -0,4	68 845 2,0	60 463 0,0	86 663 2,6	116 171 2,2	676 538 10,8
Hoitovuorokausia vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettuna ollutta lasta kohden	2011	57	91	38	119	95	96	65
	2012	58	70	73	0	81	105	66
	2013	56	82	83	38	124	101	72
	2014	86	61	55	0	119	79	80
	2015	82	77	68	67	101	73	79
Hoitovuorokausia pitkäaikaiseen sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2011	329	328	246	330	332	326	321
	2012	381	351	326	0	346	339	396
	2013	359	317	312	0	337	325	307
	2014	366	433	329	0	334	303	349
	2015	358	316	310	312	333	484	356

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-ii)

4C Kokovuotiset hoitopaikat 2011-2015

Lasten (0 - 17-vuotiaat) sijoitusten kokovuotisten hoitopaikkojen määrä	Vuosi	Helsinki		Espoo		Vantaa		Turku		Tampere		Oulu		Kuusikko	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %		
Pitkäaikaisen toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2011	725	3,6	159	-1,8	127	2,8	139	13,2	248	12,0	238	-0,1	1 635	4,4
	2012	741	2,3	166	4,0	166	31,2	168	20,4	255	2,8	266	12,1	1 762	7,7
	2013	757	2,1	167	0,9	171	2,8	0	-100,0	251	-1,7	298	11,7	1 643	-6,7
	2014	770	1,7	175	5,1	185	8,2	0	0,0	232	-7,6	311	4,6	1 673	1,8
	2015	769	-0,1	175	-0,4	189	2,0	166	0,0	237	2,6	318	2,2	1 854	10,8
Luvanvaraisen perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2011	75	-0,6	73	-4,6	36	-4,5	19	-13,9	26	-11,3	4	-31,8	233	-5,6
	2012	87	16,1	72	-1,1	41	12,7	22	19,1	28	7,7	8	99,7	258	10,9
	2013	75	-13,7	70	-3,8	58	43,7	28	26,2	28	-2,0	10	23,5	268	4,0
	2014	78	4,1	69	-0,3	56	-3,6	32	13,5	21	-25,0	8	-23,6	264	-1,7
	2015	85	8,7	79	13,6	56	-0,8	36	11,8	21	0,2	3	-64,2	278	5,6
Kunnallisen laitoshoidon kokovuotiset hoitopaikat	2011	392	1,3	67	-8,7	69	5,9	124	-2,5	55	-8,2	33	4,9	740	-0,5
	2012	375	-4,4	65	-3,4	68	-0,9	114	-8,0	54	-0,9	23	-32,2	699	-5,6
	2013	351	-6,5	62	-4,4	71	4,4	108	-5,1	50	-8,4	25	12,1	667	-4,6
	2014	290	-17,3	61	-1,9	61	-13,6	106	-2,6	55	11,1	22	-13,3	595	-10,8
	2015	303	4,7	57	-6,1	60	-2,4	100	-4,9	48	-14,1	16	-27,1	584	-1,8
Ostopalvelulaitosten kokovuotiset hoitopaikat	2011	378	-13,0	186	4,9	203	13,6	143	2,0	137	-6,1	44	66,4	1 091	-1,1
	2012	354	-6,3	207	11,4	198	-2,5	156	8,7	134	-2,3	48	7,9	1 097	0,5
	2013	371	4,7	210	1,3	206	4,4	153	-2,0	121	-9,3	55	15,1	1 116	1,8
	2014	297	-19,9	180	-14,5	195	-5,6	165	7,8	96	-20,6	47	-14,3	980	-12,2
	2015	240	-19,2	165	-8,1	195	0,4	144	-12,7	92	-4,9	63	34,1	899	-8,2
Kokovuotiset hoitopaikat yhteensä	2011	1 570	-1,7	485	-0,8	434	7,4	425	3,1	466	2,1	319	5,7	3 699	1,1
	2012	1 557	-0,8	510	5,0	472	8,9	460	8,1	471	1,2	345	8,0	3 815	3,1
	2013	1 553	-0,3	508	-0,3	506	7,2	289	-37,1	449	-4,6	388	12,5	3 695	-3,2
	2014	1 434	-7,6	485	-4,6	497	-1,8	302	4,5	404	-10,1	388	0,0	3 511	-5,0
	2015	1 397	-2,6	476	-1,9	500	0,5	446	47,4	397	-1,6	400	3,1	3 615	3,0
Kokovuotisia hoitopaikkoja / 1000 alle 18-vuotiaasta lasta	2011	16,1		8,3		9,8		15,2		13,1		10,9		12,6	
	2012	15,8		8,6		10,6		16,5		13,3		11,6		12,9	
	2013	15,5		8,5		11,3		10,3		12,5		8,7		11,8	
	2014	14,1		8,0		11,0		10,7		11,1		8,7		11,1	
	2015	13,5		7,7		10,9		15,5		10,9		8,9		11,3	

¹ Oulussa kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-ii)

4D Lastensuojelun kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset 2011-2015

Lastensuojelun kokonaiskustannukset	Vuosi	Helsinki		Espoo		Vantaa		Turku		Tampere		Oulu ¹		Kuusikko		
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		
Kustannukset yhteensä (sis. älättä sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2011	121 916 408	-0,5	44 094 216	3,2	39 929 591	8,9	34 713 675	3,1	36 655 148	12,7	18 855 929	32,1	296 164 967	4,9	
	2012	126 457 279	3,7	45 207 562	2,5	44 011 374	10,2	39 014 636	12,4	39 840 323	8,7	23 074 886	22,4	317 606 060	7,2	
	2013	127 999 748	1,2	47 842 641	5,8	47 843 312	8,7	41 154 752	5,5	38 844 887	-2,5	27 079 008	17,4	330 764 349	4,1	
	2014	125 796 139	-1,7	47 830 167	0,0	48 003 965	0,3	43 689 293	6,2	38 785 819	-0,2	26 285 242	-2,9	330 390 624	-0,1	
	2015	122 642 021	-2,5	46 216 648	-3,4	49 863 521	3,9	42 992 149	-1,6	40 071 343	3,3	28 089 192	6,9	329 874 874	-0,2	
Kokonaiskustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflaoituuna vuoden 2015 arvoon)	2011	129 219 364	-3,7	46 735 519	-2,8	42 321 427	2,6	36 793 070	-2,9	38 850 840	6,1	19 985 425	24,4	313 905 645	0,0	
	2012	130 090 115	0,7	46 506 274	-0,5	45 275 723	7,0	40 135 440	9,1	40 984 847	5,5	23 737 776	18,8	326 730 174	4,1	
	2013	129 376 089	-0,5	48 357 078	4,0	48 357 756	6,8	41 597 277	3,6	39 262 574	-4,2	27 370 180	15,3	334 320 955	2,3	
	2014	126 468 846	-2,2	48 085 943	-0,6	48 260 670	-0,2	43 922 926	5,6	38 993 230	-0,7	26 425 804	-3,5	332 157 419	-0,6	
	2015	122 642 021	-3,0	46 216 648	-3,9	49 863 521	3,3	42 992 149	-2,1	40 071 343	2,8	28 089 192	6,3	329 874 874	-0,7	
Euroa/0 -20-vuotias asukas	2011	1 024	-1,0	643	1,9	765	8,5	977	3,0	820	12,2	517	29,7	831	4,1	
	2012	1 053	2,9	651	1,4	840	9,8	1 097	12,2	888	8,3	627	21,2	884	6,5	
	2013	1 056	0,3	685	5,1	910	8,3	1 157	5,5	859	-3,3	510	-18,6	876	-0,9	
	2014	1 030	-2,5	675	-1,5	908	-0,2	1 221	5,6	855	-0,4	493	-3,3	869	-0,8	
	2015	995	-3,4	646	-4,2	936	3,0	1 195	-2,2	882	3,1	527	6,7	862	-0,9	
Euroa/0 -20-vuotias asukas (deflaoituuna vuoden 2015 arvoon)	2011	1 085	-4,2	681	-4,0	811	2,1	1 036	-3,0	869	5,6	548	22,1	880	-0,8	
	2012	1 083	-0,2	670	-1,6	865	6,6	1 128	8,9	913	5,1	645	17,6	910	3,3	
	2013	1 068	-1,4	692	3,3	920	6,4	1 169	3,6	868	-4,9	516	-20,0	886	-2,6	
	2014	1 036	-3,0	678	-2,0	913	-0,7	1 228	5,0	860	-0,9	496	-3,9	874	-1,4	
	2015	995	-4,0	646	-4,8	936	2,5	1 195	-2,7	882	2,5	527	6,2	862	-1,4	
Avohuollon kokonaiskustannukset	Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2011	24 414 419	-3,9	8 125 914	-3,7	8 035 042	3,6	4 180 615	-5,8	8 801 372	28,6	5 768 222	52,0	59 325 584	4,7
		2012	25 551 883	4,7	8 945 678	10,1	9 769 363	21,6	5 168 688	23,6	9 053 252	2,9	6 539 644	13,4	65 028 508	9,6
		2013	27 026 775	5,8	9 511 137	6,3	10 328 890	5,7	5 535 277	7,1	9 518 602	5,1	7 309 761	11,8	69 230 442	6,5
		2014	25 165 853	-6,9	9 992 805	5,1	9 242 908	-10,5	6 202 083	12,0	11 566 911	21,5	5 574 521	-23,7	67 745 081	-2,1
		2015	23 429 112	-6,9	12 302 112	23,1	9 115 848	-1,4	7 211 018	16,3	10 696 939	-7,5	6 307 993	13,2	69 063 022	1,9
Kokonaiskustannukset (defl.) yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2011	25 876 875	-6,9	8 612 667	-9,3	8 516 352	-2,4	4 431 040	-11,4	9 328 586	21,1	6 113 746	43,1	62 879 266	-0,2	
	2012	26 285 932	1,6	9 202 667	6,9	10 050 015	18,0	5 317 173	20,0	9 313 332	-0,2	6 727 513	10,0	66 896 632	6,4	
	2013	27 317 385	3,9	9 613 407	4,5	10 439 953	3,9	5 594 796	5,2	9 620 953	3,3	7 388 361	9,8	69 974 856	4,6	
	2014	25 300 430	-7,4	10 046 242	4,5	9 292 335	-11,0	6 235 249	11,4	11 628 766	20,9	5 604 332	-24,1	68 107 354	-2,7	
	2015	23 429 112	-7,4	12 302 112	22,5	9 115 848	-1,9	7 211 018	15,6	10 696 939	-8,0	6 307 993	12,6	69 063 022	1,4	
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	Kustannukset yhteensä	2011	2 128 453	.	380 127	.	945 245	.	542 380	.	1 058 719	.	190 356	.	5 245 279	.
		2012	1 809 977	-15,0	1 915 649	403,9	1 077 784	14,0	849 870	56,7	1 326 028	25,2	283 621	49,0	7 262 929	38,5
		2013	2 683 963	48,3	1 664 216	-13,1	1 106 517	2,7	828 097	-2,6	1 862 000	40,4	571 197	101,4	8 715 990	20,0
		2014	2 939 817	9,5	2 014 744	21,1	1 158 112	4,7	813 632	-1,7	3 063 034	64,5	792 961	38,8	10 782 300	23,7
		2015	3 249 772	10,5	1 500 452	-25,5	1 201 619	3,8	967 718	18,9	2 544 429	-16,9	672 612	-15,2	10 136 602	-6,0
Kokonaiskustannukset yhteensä (deflaoituuna vuoden 2015 arvoon)	2011	2 255 950	.	402 897	.	1 001 866	.	574 869	.	1 122 138	.	201 758	.	5 559 479	.	
	2012	1 861 974	-17,5	1 970 681	389,1	1 108 746	10,7	874 284	52,1	1 364 122	21,6	291 769	44,6	7 697 988	38,5	
	2013	2 712 823	45,7	1 682 111	-14,6	1 118 415	0,9	837 001	-4,3	1 882 022	38,0	577 339	97,9	8 966 381	16,5	
	2014	2 955 538	8,9	2 025 518	20,4	1 164 305	4,1	817 983	-2,3	3 079 414	63,6	797 201	38,1	10 898 239	21,5	
	2015	3 249 772	10,0	1 500 452	-25,9	1 201 619	3,2	967 718	18,3	2 544 429	-17,4	672 612	-15,6	10 190 809	-6,5	

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

4F Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset 2011-2015 sekä palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve)²

	Vuosi	HELSINKI		Espoo		Vantaa		Turku		Tampere		Oulu ¹		KUUSIKKO	
		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen		Muutos (%) ed. vuoteen	
Lastensuojeluilmoitukset															
Vuoden aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset (0 - 17-vuotiaat)	2011	12 440	6,3	4 294	13,1	7 120	17,9	5 866	24,5	3 029	34,0	2 923	16,4	35 672	15,0
	2012	13 263	6,6	4 681	9,0	7 986	12,2	5 970	1,8	3 182	5,1	3 060	4,7	38 142	6,9
	2013	14 194	7,0	5 234	11,8	7 743	-3,0	5 945	-0,4	3 101	-2,5	4 788	56,5	41 005	7,5
	2014	13 309	-6,2	5 014	-4,2	7 435	-4,0	6 058	1,9	3 028	-2,4	4 191	-12,5	39 035	-4,8
	2015	15 621	17,4	6 702	33,7	8 097	8,9	6 048	-0,2	3 176	4,9	3 622	-13,6	43 266	10,8
Ilmoitusten kohteena olleet lapset															
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (0 - 17-vuotiaat)	2011	6 904	2,9	2 639	9,4	4 006	13,3	2 843	8,7	2 030	20,7	2 027	15,1	20 449	9,2
	2012	7 324	6,1	2 798	6,0	4 245	6,0	2 785	-2,0	2 119	4,4	2 023	-0,2	21 294	4,1
	2013	7 699	5,1	3 013	7,7	4 150	-2,2	2 625	-5,7	2 083	-1,7	3 066	51,6	22 636	6,3
	2014	7 593	-1,4	3 106	3,1	4 005	-3,5	2 716	3,5	1 994	-4,3	2 729	-11,0	22 143	-2,2
	2015	8 401	10,6	3 717	19,7	4 394	9,7	2 658	-2,1	2 039	2,3	2 311	-15,3	23 520	6,2
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2011	7,1		4,5		9,0		10,1		5,7		6,9		7,0	
	2012	7,4		4,7		9,5		10,0		6,0		6,8		7,2	
	2013	7,7		5,0		9,3		9,4		5,8		6,9		7,2	
	2014	7,5		5,1		8,8		9,6		5,5		6,1		7,0	
	2015	8,1		6,0		9,6		9,3		5,6		5,1		7,3	
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve (ent. lastensuojelutarpeen selvitykset)²															
0 - 17-vuotiaille tehdyt ja valmiiksi saadut palvelutarpeenarviot ² (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) vuoden aikana yhteensä (hetu kertaalleen)	2011	2 722	23,0	1 609	41,5	1 220	26,8	1 245	14,5	1 308	2,5	930	3,0	9 034	19,2
	2012	3 682	35,3	1 858	15,5	1 727	41,6	1 284	3,1	1 424	8,9	949	2,0	10 924	20,9
	2013	4 085	10,9	1 978	6,5	1 823	5,6	1 248	-2,8	1 616	13,5	1 324	39,5	12 074	10,5
	2014	4 154	1,7	2 038	3,0	1 845	1,2	1 113	-10,8	1 414	-12,5	1 471	11,1	12 035	-0,3
	2015	5 228	25,9	2 423	18,9	2 113	14,5	1 278	14,8	1 886	33,4	1 476	0,3	14 404	19,7

¹ Kuntaliitos 1.1.2013 (Haukipudas, Kiiminki, Oulu, Oulunsalo ja Yli-Ii)

² Vuosien 2011-2014 luvut ovat valmiiksi tehtyjä lastensuojelutarpeen selvityksiä.

4G Väestörakennetietoja 2010-2015

Joulukuu	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KOKO MAA
0-17-vuotiaiden osuus väestöstä (%)							
2010	16,5	23,4	22,0	15,8	16,6	20,5	20,2
2011	16,4	23,2	21,8	15,7	16,5	20,3	20,0
2012	16,3	23,1	21,7	15,5	16,3	20,3	19,9
2013	16,3	23,0	21,5	15,4	16,3	22,9	19,8
2014	16,4	23,0	21,5	15,4	16,3	22,8	19,7
2015	16,5	22,9	21,3	15,4	16,2	22,6	19,6
0-20-vuotiaiden osuus väestöstä (%)							
2010	20,1	27,3	26,0	20,0	20,9	25,3	24,0
2011	20,0	27,2	25,7	19,9	20,8	25,3	23,8
2012	19,9	27,0	25,5	19,7	20,6	25,1	23,6
2013	19,8	26,8	25,3	19,5	20,5	27,4	23,4
2014	19,7	26,7	25,1	19,5	20,3	27,1	23,2
2015	19,6	26,5	24,8	19,4	20,2	26,9	23,0
Väestöllinen huoltosuhte eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään)							
2010	39,9	44,9	43,6	45,2	42,4	46,3	51,6
2011	40,8	46,1	44,8	46,1	43,4	47,4	52,9
2012	41,6	47,2	46,2	47,0	44,5	48,3	54,3
2013	42,6	48,4	47,4	47,8	45,6	49,4	55,8
2014	43,4	49,5	48,4	48,6	46,5	50,0	57,1
2015	44,0	50,2	49,0	49,2	47,2	50,6	58,2
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %							
2010	13,5	19,5	18,3	13,0	13,5	19,5	16,5
2011	13,6	19,4	18,2	12,9	13,5	19,5	16,5
2012	13,6	19,4	18,2	12,8	13,5	19,4	16,4
2013	13,7	19,5	18,2	12,8	13,6	19,5	16,4
2014	13,9	19,6	18,1	12,9	13,7	19,3	16,4
2015	14,0	19,5	18,1	12,9	13,7	19,2	16,3
15-64-vuotiaiden osuus väestöstä, %							
2010	71,5	69,0	69,7	68,9	70,2	68,3	66,0
2011	71,0	68,5	69,0	68,4	69,7	67,9	65,4
2012	70,6	67,9	68,4	68,0	69,2	67,4	64,8
2013	70,1	67,4	67,8	67,7	68,7	66,9	64,2
2014	69,8	66,9	67,4	67,3	68,3	66,7	63,7
2015	69,4	66,6	67,1	67,0	67,9	66,4	63,2
65 vuotta täyttäneet osuus väestöstä, %							
2010	15,0	11,5	12,1	18,1	16,3	12,2	17,5
2011	15,4	12,1	12,7	18,6	16,8	12,7	18,1
2012	15,8	12,6	13,4	19,2	17,3	13,1	18,8
2013	16,1	13,2	14,0	19,5	17,7	13,5	19,4
2014	16,4	13,6	14,5	19,8	18,0	14,0	19,9
2015	16,6	13,9	14,8	20,1	18,4	14,4	20,5
Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä, %. (Molemmat/ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla tai ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojä)							
2010	11,2	9,5	10,3	8,0	5,4	2,6	4,4
2011	11,8	10,5	11,2	8,4	5,7	2,8	4,8
2012	12,6	11,4	12,3	9,0	6,0	3,0	5,2
2013	13,2	12,4	13,6	9,6	6,4	3,2	5,5
2014	13,8	13,4	14,7	10,0	6,7	3,4	5,9
2015

Lähde: Tilastokeskuksen StatFin-tietokanta, Väestöllisiä tunnuslukuja alueittain sekä väestörakennetilasto

Liite 5: Asiakaspalaute

Kunta	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Kyselyn/Julkaisun nimi	.	.	Vantaan sosiaali- ja terveystoimen asiakastytyväisyyskysely 2016	Asiakastytyväisyyskysely 2015 sijaishuolto	Lapsiperheiden perhe- ja sosiaalipalvelut	.
Selvityksen kohde	.	.			Lapsiperheiden perhe- ja sosiaalipalveluiden asiakkaat	.
Kyselyn toteutusajankohta	.	.	42401	1.11 - 30.11.2015	1.6. - 31.12.2015	.
Tulosten julkaisuvuosi	.	.	2016	2016	2016	.
Kyselyn kohderyhmä	.	.	Sosiaali- ja terveystoimen asiakkaat	Sijaishuollon sosiaalityö	Lapsiperheiden perhe- ja sosiaalipalvelut	.
Tavoiteltu vastaajamäärä	.	.				.
Kyselyyn vastanneiden määrä	.	.	Lastensuojelun asiakkaat 171	130	307	.
Vastausprosentti	.	.				.
Kuusikon yhteisen palvelumittarin kysymys						
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	.	.	4,29	3,87	4,3	.
2. Olen saanut asiallista kohtelua	.	.	4,45	3,92	4,4	.
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	.	.	4,38	3,94	4,5	.
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	.	.	4,09	3,76	4,4	.
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	.	.	4,07	3,7	4,2	.
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	.	.	4,19	3,63	4,2	.
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	.	.	3,87	3,4	4,1	.
Yleisarvioni palvelusta	.	.	8,8	8,1	8,5	.

Liite 6: Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä 2016

Työryhmän puheenjohtaja

Riitta Vartio

Lastensuojelun sosiaalityön päällikkö
Sosiaali- ja terveysvirasto
Perhe- ja sosiaalipalvelut
riitta.vartio@hel.fi

Helsinki

Pirkko Turpeinen

Lastenkotitoiminnan päällikkö
Sosiaali- ja terveysvirasto
Perhe- ja sosiaalipalvelut
pirkko.turpeinen@hel.fi

Sisko Mäkinen

Suunnittelija
Sosiaali- ja terveysvirasto
Arkisto-, tietohuolto- ja tilastopalvelut
sisko.makinen@hel.fi

Anne Siipola

Suunnittelija
Sosiaali- ja terveysvirasto
Arkisto-, tietohuolto- ja tilastopalvelut
anne.siipola@hel.fi

Marjut Meronen

Taloussuunnittelija
Sosiaali- ja terveysvirasto
Talous- ja strategiapalvelut
marjut.meronen@hel.fi

Espoo

Mari Ahlström

Lastensuojelupalveluiden päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lastensuojelupalvelut
mari.ahlstrom@espoo.fi

Anu Rämö

Lastensuojelun asiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lastensuojelupalvelut
anu.ramo@espoo.fi

Ann-Christin Sovijärvi

Järjestelmäkoordinaattori
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lastensuojelupalvelut
ann-christin.sovijarvi@espoo.fi

Sammy Huotari

Effican pääkäyttäjä
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lastensuojelupalvelut
sammy.huotari@espoo.fi

Iida Vuokko

Erytissuunnittelija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lastensuojelupalvelut
iida.vuokko@espoo.fi

Vantaa

Leena Kaijala

Suunnittelija
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Perhepalvelut
leena.kaijala@vantaa.fi

Kati Villgren

Sosiaalityön esimies
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Perhepalvelut
kati.villgren@vantaa.fi

Päivi Sihvo

Sosiaalityön esimies
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Perhepalvelut
paivi.sihvo@vantaa.fi

Turku

Kaarina Salmi

Vs. johtava sosiaalityöntekijä
Hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/sijaishuollon sosiaalityö
kaarina.salmi@turku.fi

Kaarina Katas

Johtava sosiaalityöntekijä
Hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/avohuollon sosiaalityö
kaarina.katas@turku.fi

Jaana Kössi-Ahti

Järjestelmäkoordinaattori
Hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
jaana.kossi-ahti@turku.fi

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
mirjam.jarhio@turku.fi

Janne Samsten

Controller
Hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
janne.samsten@turku.fi

Eira Virolainen

Sijaishuollon toimistopäällikkö
Hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/sijaishuollon sosiaalityö
eira.virolainen@turku.fi

Minna Virta

Avohuollon toimistopäällikkö
Hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/avohuollon sosiaalityö
minna.virta@turku.fi

Tampere

Markku Itkonen

Vastaava ohjaaja
Hyvinvointipalvelut
Sosiaali- ja terveystalvet
markku.itkonen@tampere.fi

Irene Rinne

Asiakasohjauspäällikkö
Hyvinvointipalvelut
Sosiaali- ja terveystalvet
irene.rinne@tampere.fi

Ari Maijanen

Palveluvastaava
Hyvinvointipalvelut
Sosiaali- ja terveystalvet
ari.maijanen@tampere.fi

Oulu

Teija Sulisalo

Palvelupäällikkö
Hyvinvointipalvelut
Lastensuojelupalvelu
teija.sulisalo@ouka.fi

Marjo Salo-Laaka

Kehittämisen- ja laatuasiantuntija
Hyvinvointipalvelut
Lastensuojelupalvelu
marja.salo-Laaka@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Pääkäyttäjä
Hyvinvointipalvelut
Lastensuojelupalvelu
tuovi.mattanen@ouka.fi

Työryhmän sihteeri

Hanna Ahlgren-Leinvuo

Projektisuunnittelija
Helsingin kaupungin tietokeskus
Tilastot ja tietopalvelu
hanna.ahlgren-leinvuo@hel.fi

